

1910.

XVI.

3961
1910

DECRETUM

Servandum ab omnibus locorum Ordinariis qui S. Congregationi de Propaganda Fide subjecti non sunt,

De relationibus Dioecesanis et visitatione SS Liminum.

A remotissima Ecclesiae aetate repetenda lex et consuetudo est, qua singuli Episcopi, statim temporibus, Urbem petant, ut sanctorum apostolorum Petri et Pauli limina venerentur, suaequa statum dioecesis exponant Apostolicae Sedi: cuius rei illustria monumenta veteres Ecclesiae annales suppeditant.

Eiusmodi autem facti ratio in ipsa Ecclesiae natura et constitutione nititur, atque a sacro Petri primatu necessario fluit cui christiani gregis universi commissa custodia est, per divina illa praecipientis Domini verba: *pasce agnos, pasce oves.* In utroque autem munere, quum visitationis saecorum Liminum, tum relationis de statu dioecesis, debitae Petro ejusque successori submissionis et reverentiae continetur officium.

Verum, quamvis unum et alterum hujus legis caput tot antea saeculis viguerit, serius tamen hac de re certior invecta est disciplina. Est enim Xysto V. tribuendum, quod is, Constitutione edita die 20 mensis decembris 1585, cui initium *Romanus Pontifex*, congrua ratione determinaverit, quibus temporibus et qua lege visitanda sacra Limina essent et redienda ratio summo Pontifici de pastoralis officii, implemento a Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis et Episcopis: quibus etiam prospexerunt encyclicae litterae sacrae Congregationis Concilii, datae die 16 mensis novembris 1673. Abbatibus autem *nullius dioecesis* cautum est per Constitutionem Benedicti XIV, datam die 23. mensis novembris 1740, quae incipit *Quod Sancta.*

Haec obtinuit ad nos tres usque dies disciplina. Verum, effectis hodie multo facilitioribus ac tutioribus dioecesibus inter et Sanctam Sedem commerciis, jam praesentis aevi conditionibus haud respondere visa sunt ea, quae in memoratis Constitutionibus decreta fuerunt circa visitationes ad sacra Limina ac dioecesum relationes ad Apostolicam Sedem.

Re mature agitata in coetu Emorum Virorum Pontificio Juri in unum corpus redigendo praepositorum, conclusa ab iisdem SS.mi D. N. Pii Papae X. jussu, ad hanc S. Congregationem Consistorialem delata sunt, eidemque commissum judicium utrum et quomodo ejus coetus consilia publici juris fieri atque in usum deduci possent, etiam ante promulgandum ipsum Codicem.

Nunc vero, omnibus diligenter perpensis, iisque inherens quae a memorato coetu PP. Cardinalium deliberata sunt S. Congregatio Consistorialis, de mandato SS.mi Domini nostri, Eoque adprobante, decernit quae sequuntur:

CAN. I. — Abrogata lege temporum, quibus hactenus visitanda fuerunt sacra Limina et relatio Sanctae Sedi exhibenda de statu dioecesis, omnes locorum Ordinarii, quibus dioecesani regiminis onus incumbit obligatione tenentur referendi singulis quinquenii ad Summum Pontificem de statu sibi commissae dioecesis ad normam canonum infra positorum et novi *Ordinis* praesenti decreto adjecti.

CAN. II. — §. 1. Quinquennia sunt fixa et communia, incipientque a die 1 mensis januarii anno 1911.

§. 2. In primo quinquennii anno relationem exhibebunt Ordinarii Italiae, et insularum Corsicae, Sardiniae, Siciliae, Melitae, aliarumque minorum adjacentium.

§. 3. In altero, Ordinarii Hispaniae, Lusitaniae, Galliae, Belgii, Hollandiae, Angliae, Scotiae et Hiberniae cum insulis adjacentibus.

§. 4. In tertio, Ordinarii imperii Austro-Ungarici, Germanici, et reliquae Europae cum insulis adjacentibus.

§. 5. In quarto, Ordinarii totius Americae et insularum adjacentium.

§. 6. In quinto, Ordinarii Africae, Asiae, Australiae, et insularum his orbis partibus adjacentium.

§. 7. Et ita per vices continuas singulis, quae sequentur quinquenii.

CAN. III. — §. 1. In prima cujusque Ordinarii relatione ad singula quaesita, quae in adjecto *Ordine* continentur, distincte responderi debet.

§. 2. In relationibus quae sequentur sufficit ut Ordinarii ad quaesita in singulis articulis contenta dicant, utrum novi aliquid habeatur necne.

Adjacent vero quomodo et quo fructu ad effectum perduxerint monita et mandata quae S. Congregatio in sua responsione ad relationem significaverit.

§. 3. Relatio latina lingua est conficienda.

§. 4. Subsignanda autem erit, praeter quam ab Ordinario, ab uno vel altero ex *convisitatoribus*, qui de statu dioecesis magis concisci sunt et de ea testificari possunt.

Ipsi vero circa ea quae ex relatione noverint, si publici juris non sunt gravi secreti lege adstringuntur.

CAN. IV. — §. 1. Omnibus et singulis pariter praecipitur ut, quo anno debent relationem exhibere, beatorum apostolorum Petri et Pauli sepulcra veneraturi ad Urbem accedant, et Romano Pontifici se sistant.

§. 2. Sed Ordinariis qui extra Europam sunt, permittitur ut alternis quinquenniis, id est singulis decenniis, Urbem petant.

§. 3. Huic obligationi Ordinarius, vel ipse per se, vel per Coadjutorem aut Auxiliarem Episcopum, si quem habeat, satisfaciet; vel justis de causis a S. Sede probandis, per idoneum sacerdotem qui in eadem dioecesi stabilem commemorationem teneat.

CAN. V. — Si annus exhibendae relationi, adsignatus, ex toto vel ex parte, inciderit in primum biennium ab inito dioecesis regimine, fas erit Ordinario ab exhibenda relatione, et a visitatione sacrorum Liminum peragenda pro ea vice, abstinere.

CAN. VI. — §. 1. Proximo anno 1910 Ordinarii, qui relationis et visitationis obligatione tenentur, ex benigna SS.mi D. N. venia eximuntur.

§. 2. Annis autem 1911 et 1912 a relatione et visitatione abstinere licebit Ordinariis, de quibus in §§ 2 et 3 can. II, qui anno 1909 juxta veterem temporum periodum legi satisfecerunt.

Qui vero de statu suae dioecesis referent, hi ad normam novi *Ordinis* a S. Sede statuti huic muneri satisfaciant.

CAN. VII. — Denique cum sacrorum Liminum visitatio et relatio dioecesana ad Apostolicam Sedem non sint confundendae cum lege de visitatione pastorali dioecesis, idcirco vigere pergunt praescripta a Concilio Tridentino sess. XXIV, cap. III *de reform.*, his verbis expressa: *Propriam dioecesim (Episcopi) per se ipsos, aut, si legitime impediti fuerint, per suum generalem Vicarium aut Visitatorem, si quotannis totam propter ejus latitudinem visitare non poterunt, saltem majorem ejus partem, ita tamen ut tota biennio per se vel Visitatores suos compleatur, visitare non prae-termittant.*

SSimus autem D. N. Pius Papa X, his canonibus et adjecti *Ordinis* normis mature perpensis, jussit haec omnia promulgari et evulgari, mandavitque ut ab omnibus ad quos spectat integre serventur, contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Datum Romae, die 31 mensis decembris anno 1909. C. Card. DE LAI, S. C. Consistorialis Secretarius. L. †. S., S. TECCHI, Adsessor.

ORDO SERVANDUS

in relatione de Statu Ecclesiarum.

Normae Communes.

Prooemium Relationis.

1. Significetur nomen et cognomen, aetas et patria Ordinarii; ejus institutum religiosum, si ad aliquod ipse pertinet: quando dioecesis regimen suscepit: et si Episcopus est, quando fuerit consecratus.

2. Judicium aliquod generale praebeatur de conditione religiosa et morali dioecesis, et utrum aliquis ab ultimo quinquennio religionis progressus vel regressus habitus sit.

Cap. I. — *Generalia de statu materiali.*

3. Indicetur paucis et perspicuis verbis:

a) origo dioecesis, ejus titulus seu gradus hierarchicus cum privilegiis potioribus: sitne archiepiscopal, quot et quas habeat suffraganeas sedes; si sit episcopal, cui archiepiscopali suffragetur: si immediate subjecta, cui metropolitano debeat adhaerere pro synodo;

b) extensio dioecesis, ditio civilis, caeli temperatio, lingua;

c) locus residentiae Ordinarii cum indicationibus necessariis ut epistolae tuto mittantur;

d) summa incolarum et praecipua oppida: quot inter incolas sint catholici; et si varii adsint ritus, quot catholici in singulis; et si adsint acatholici, in quot et quales sectas dividantur;

e) numerus sacerdotum saecularium, clericorum et alumnorum Seminarii;

f) utrum et quot *capitula canonicorum*, aliique sacerdotum coetus ad instar capitulorum sint in dioecesi;

g) quot sint paroeciae vel quasi paroeciae, cum numero fidelium in

iis quae maxima vel minimae sunt; in quot vicariatus foraneos aliasve circumscriptiones paroeciae dividantur; quot aliae ecclesiae vel oratoria publica adsint; sitne sacer aliquis locus celeberrimus, et qualis;

h) utrum et quaenam instituta religiosa virorum habeantur, cum numero domorum et religiosorum sive sacerdotum sive laicorum.

i) utrum et quaenam instituta religiosa mulierum, cum numero domorum et religiosarum.

Cap. II. — *De fide et de cultu divino.*

4. Utrum divinus cultus libere in dioecesi exerceatur: sin minus, unde obstacula proveniant, a civilibus ne legibus, an ab hostilitate perversorum hominum, vel acatholicorum (si adsint), vel ab alia causa: quaenam ratio suppetat ad ea amovenda, vel sin minus imminuenda: et num adhibeatur.

5. Utrum numerus ecclesiarum in singulis oppidis seu paroeciis fidelium necessitati sufficiat.

6. Utrum generatim ecclesiae et sacella publica satis instructa sint iis quae ad fabricam ac supellectilem pertinent; et quaenam generatim cura habeatur ut eadem munda sint et decenter ornata.

7. Utrum in singulis ecclesiis inventarium omnium bonorum et supellectilium habeatur, et quomodo custodiatur, ne morte rectoris aut alio quolibet eventu contingat ut aliquid subtrahatur aut disperdatur.

8. Utrum sint ecclesiae in quibus res vel supellectiles habeantur materia, arte, antiquitate pretiosae, praesertim codices vel libri, picturae, sculpturae, opera musiva arte vel antiquitate insignia; quomodo custodiantur; sintne haec recensita in inventariis, et an de iis speciale inventarium penes Curiam servetur.

Cautumne sit ne quid etiam tenue, sed ratione materiae, artis vel antiquitatis pretiosum, sine licentia S. Sedis et judicio peritorum venumdetur.

9. Utrum singulis diebus, mane et vespere horis opportunioribus, ecclesiae pateant fidelibus.

Utrum debita vigilantia custodiantur ne sacrilegiis, profanationibus aliisve damnis obnoxiae sint.

10. Utrum, dum sacra peraguntur, ita omnibus fidelibus patent, ut quilibet vel pauperrimus absque gravamine vel rubore libere ingredi, ibique adstare valeat.

11. Utrum aliquando ecclesiae vel sacella adhibeantur ad aliquem profanum usum, ad academicos coetus, musicos concentus, aliaque id genus.

12. Utrum in omnibus ecclesiis et sacellis in quibus SSma Eucharistia asservari debet vel potest, conditiones a jure requisitae ad conservationem SS.mi Sacramenti accurate serventur: et an cura sit ut altare SS.mi Sacramenti cultu, munditie et ornatu emineat.

13. Utrum poenitentiae tribunalia collocata sint in patenti ecclesiae loco, et cratibus instructa juxta canonicas leges.

14. Quomodo custodiantur sacrae reliquiae in ecclesiis et sacellis. Utrum ibidem adsint reliquiae sigillo vel documento authenticitatis destitutae, vel plane suspectae. Et an idcirco in Visitatione Ordinarius aliquid decreverit.

Utrum, quod sciatur, penes privatas personas reliquiae insignes serventur; quo jure, et qua cum veneratione.

15. Utrum in cultu divino, sanctorum veneratione, administratione sacramentorum aliisque sacris functionibus liturgicae leges serventur.

Irrepserintne singulares consuetudines, et quaenam: num hae S. Sedis auctoritate aut vetustissimo usu rite approbatae dici queant, aut saltem toleratae: et si tales non sint, quid fiat ut prudenter deleantur.

Speciatim vero utrum lingua et cantus liturgicus juxta S. Sedis decreta adhibeantur.

16. Utrum graves errores contra fidem serpent inter dioecesis fideles. Adsintne e clero qui eisdem infecti sint. Quaenam hujus mali fuerit vel adhuc sit causa. Quid fiat ut eidem malo occurratur.

17. Utrum consilium *vigilantiae* et officium *censorum* ad haec praevenda institutum sit: quibus personis constet: et an diligenter munera sua ipsae adimpleant, et quo fructu.

Cap. III. *De iis quae ad Ordinarium pertinent.*

18. Quibus bonis et redditibus mensa Ordinarii polleat. An et quali aere alieno gravetur.

Quomodo administratio geratur: utrum independenter ab auctoritate civili necne; an seorsim a ceteris dioecesis vel piorum operum bonis et proventibus, vel cumulate; qua methodo et per quas personas.

19. Utrum adsit domus Ordinario dioecesis propria, vel privatam ipse conducere cogatur. In utroque casu num aedes ita instructae sint, ut Ordinarii dignitati congruant, et luxum non redoleant.

20. Cum quibusnam personis Ordinarius habitet, et quaenam sit earum vitae ratio.

21. An, a quibus S. Sedis officiis, et quibusnam specialibus facultibus et privilegiis ipse qua Ordinarius instructus sit.

22. Quomodo residentiae legi satisfaciat.

23. Quoties consuescat in cathedrali templo vel alibi sacris functionibus interesse aut pontificalia peragere.

24. Qua frequentia sacris concionibus et pastoralibus litteris clerum ac populum instruat. Et quatenus sit impeditus a praedicando, an per alios opportune suppleat.

25. Quot et quales adsint in dioecesi casus reservati: et quibus Ordinarius committat facultatem ab eisdem absolvendi.

26. Qua frequentia sacramentum confirmationis administret; et utrum pro dioecesis conditione petitionibus fidelium satisfacere ipse per se valeat: et, si ipse non valeat, quomodo et per quos suppleat.

Utrum in huius sacramenti collatione canonicae regulae de aetate confirmandorum ac de patrinis serventur.

27. Utrum ipse per se vel per alium Episcopum sacras ordinationes contulerit.

Et in hoc peragendo, dum studuit dioecesim locupletare idoneorum sacerdotum copia, utrum sartum tectum servaverit Tridentini Concilii praescriptum non promovendi qui non essent necessarii vel utiles ecclesiae pro qua assumuntur.

28. Utrum ipse per se, vel per Vicarium generalem aut per alios viros a se deputatos totam dioecesim ita visitaverit ut singulis annis vel saltem bienniis de statu singularum paroeciarum certam notitiam habere potuerit.

An visitando paroecias, praeter ea quae pertinent ad divinum cultum, populi mores, religiosam puerorum et adolescentium institutionem, legatorum satisfactionem, aliaque; visitationem quam vocant personalem cleri peregerit, singulos audiendo, ut cognoscat quae sit eorum vitae ratio, qui spiritus precum, quod studium procurandae proximorum salutis, aliaque.

29. Utrum curaverit ut Conciliorum et S. Sedis leges et praeceptio-nes in dioecesi nota fierent et ab omnibus servarentur.

30. Utrum dioecesanam synodus congregaverit; et si nullam coegerit, an, quomodo et quanam potestate suppleverit.

31. Si sit metropolitanus, an provinciale concilium, aut saltem collationes seu *conferentias* episcopales habuerit, et quoties.

Exemplar eorum quae in *conferentiis* communis consilio conclusa sunt ad S. Sedem (si adhuc factum non fuerit) transmittat.

32. Quomodo se habeat cum civili loci auctoritate: an episcopalis dignitas et iurisdictio sarta tecta ita semper servari potuerit, ut numquam per servilitatem erga humanas potestates, vel alio modo, detrimentum libertati et immunitati Ecclesiae aut dedecus statui ecclesiastico obvenerit.

Cap. IV. *De Curia dioecesana.*

33. Utrum habeatur Vicarius generalis qui tum virtutis ac doctrinae opinione tum gradus doctoralis auctoritate polleat: et quot aliis ministris constet dioecesana Curia.

34. Utrum et quot adsint examinatores et iudices synodales aut pro-synodales.

35. Utrum adsit tribunal ecclesiasticum cum suis administris rite constitutum; aut saltem possit constitui, si necesse sit.

36. Utrum Curia dioecesana aedes proprias convenienter instructas habeat cum tabulario, in quo pars secreta documentorum tuto ac seorsim ab aliis documentis custodiatur. An archivum ipsum sit bene ordinatum.

37. Quaenam taxa in usu sit pro actis Curiae rependendis; an et quando approbata; et an conformis ceteris quae in provincia ecclesiastica aut regione vigent.

38. Utrum Ordinarius cognoscat querelas adesse ob Curiae taxas; et an in re praesertim matrimoniali concubinatus, aut alia mala accidisse sciat ob earum gravitatem seu ob rigorem exactionis earumdem. Quomodo taxarum proventus erogetur.

39. Utrum ex multis, aut ex aliis titulis speciales alii proventus Curiae sint: et quomodo erogentur.

Cap. V. *De clero generatim.*

40. Referatur generatim quinam sint cleri mores, qui cultus, ac doctrina, quod studium aeternae salutis proximorum, quae pietas: quaenam erga suum Ordinarium Summumque Pontificem obedientia et reverentia: quaenam inter sacerdotes concordia, conjunctio, caritas.

41. Utrum vestis talaris adhiberi possit et reapse adhibeat a clero: et in quolibet casu an cleris habitu proprio et decenti induatur, nec sin hac in re scandala vel dicteria.

42. Utrum sacerdotes in missae celebratione praeparationem et gratiarum actionem debite peragant: an serotinae visitationi SSmi Sacramenti assueti sint: qua frequentia ad poenitentiae sacramentum accedere soleant.

43. Utrum ad spirituales exercitationes statis temporibus omnes et singuli per vices conveniant, qua frequentia, et quibusnam in aedibus: an Ordinarius hac occasione salutaria monita sive in communi sive in particulari pro opportunitate clero praebere non omittat.

44. Utrum collationes seu conferentiae ecclesiasticae de quaestionibus moralibus, seu casibus conscientiae, itemque thologiae et liturgiae habeantur: qua frequentia, qua methodo, quo fructu.

45. Quae Ordinarii cura sit de junioribus sacerdotibus, ut postquam sacerdotio initiati sunt studia non deserant, et pietate adhuc proficiant.

46. Pro emeritis sacerdotibus infirmis et pauperibus an domus aliqua habeatur in qua recipiantur et debita caritate sustententur: an saltem reditus speciales constituti sint quibus eisdem subveniatur.

47. Utrum adsint sacerdotes, qui quamvis viribus et juvenili aetate polleant, otiosi tamen vivant, adeo ut inutiles vel etiam noxii dioecesi sint: quaenam hujus rei sit causa, et an et quomodo huic malo occurri possit.

48. Utrum adsint de clero qui rebus politicis et factionibus civilibus immodice et indebite se immisceant, cum offensione aliorum et spiritualis ministerii detrimento: et quid factum sit, aut fieri possit ut infra justos limites contineantur.

Et in dioecesibus ubi una vivunt catholici variorum rituum, an idcirco adsint in clero contentiones et aemulationes: quid fiat ut extinguantur, et spiritus Christi in omnibus inducatur.

49. Utrum, quod Deus avertat, aliquis habeatur sacerdos qui vitam minus honestam agat, aut agere publice videatur; vel cui imputetur aliquod aliud crimen post ultimam relationem dioecesanam patratum.

Nullane habeatur, quam Ordinarius sciatur ut suspicetur in suo clero, violatio legis de observandis et vitandis in satisfactione missarum manualium.

Caveantne sacerdotes nedum a libris, sed etiam a diariis irreligiosis vel impensis legendis, nisi gravis et legitima causa intercedat.

50. Quid factum sit tum ad salutarem lapsorum correctionem, tum ad scandali (si adfuerit) reparationem.

Utrum et quoties suspensio *ex informata conscientia* in quinquennio irrogari debuerit; quo fructu; et quaenam sit regula quae in hoc adhibetur.

51. Utrum generatim cleris sive ex eleemosynis missarum, sive ex aliis ministerii spiritualis proventibus, aut ex beneficiis ecclesiasticis habeat quo honeste vivere possit.

Cap. VI. *De capitulis.*

52. Utrum adsit cathedralē canonicorum capitulum; quot canonicis et dignitatibus constet; et an adsint theologi et poenitentiarii officia.

53. Quomodo canonicorum, officiorum et dignitatum provisio locum habeat; utrum libere juxta commune jus, an alia aliqua speciali ratione.

54. Utrum et quali praebenda singuli fruantur: et an haec distinete administretur; an potius vigeat regimen communis *massae*. In quolibet casu an specialis alia communis *massa* habeatur pro distributionibus quotidianis, pro missa conventuali, pro expensis fabricae et cultus.

55. Utrum, et a quo tempore capitulum suas habeat constitutiones legitime approbatas, et an eas servet.

56. Quale sit chorale servitium tam pro recitatione divini officii quam pro missae conventualis celebratione; quotidianum ne juxta commune jus, an potius intermissum: et quo indulto.

57. Utrum et quot adsint canonici honorarii: an excedant numerum a sacris canonibus statutum.

58. Deficiente cathedrali capitulo, an habeatur consultorum collegium; quot personis constet; quibus aliis ministeriis iidem vacent; et an ita proximi sint civitati episcopalisi ut facile congregari possint.

59. Quanam canonici vel consultores existimatione gaudeant in dioecesi. Utrum ipsi concordes inter se et cum Ordinario sint; an potius aliquid Ordinarius habeat, quod eorum de agendi ratione doleat.

60. An Ordinarius eos rite convocet, ut in negotiis majoris momenti consilium vel consensum juxta sacros canones requirat.

61. Utrum, sede vacante, capitulum libere procedere possit ad vicarii capitularis electionem; an potius, sede vacante, alia sit consuetudo providendi dioecesis regimini, quaenam sit, et quonam jure vigeat.

62. Si alia habeantur in dioecesi canonicorum capitula, dicatur quid de singulis obtineat quoad numerum, chorale servitium, praebendas et redditus capitulares, bonamque existimationem.

Cap. VII. *De parochiis, earumque rectoribus.*

63. Utrum omnes paroeciae de suo proprio pastore sint prvisae: an potius adsint quae ab aliquo viciniori parocho vel ab aliquo canonico ad tempus regantur: quam ob causam; et an idcirco incommoda notabilia aut mala sequantur.

64. Utrum provisio paroeciarum fiat per concursum: et quomodo concursus ipse celebretur.

65. Utrum adsint paroeciarum seu animarum rectores ad nutum amovibiles.

66. Utrum quibusnam sub conditionibus, et quo jure adsint paroeciae Ordinibus seu Congregationibus religiosis addictae.

67. Utrum habeantur paroeciae in quibus cura animarum habitualis penes capitula aliasve personas existat.

68. Utrum adsint paroeciae obnoxiae juri patronatus ecclesiastico, vel laico, sive familiari, sive populari, sive regio: quaenam praxis vigeat in earum provisione an et quaenam incommoda hac de re acciderint.

69. Utrum emolumenta, quae occasione administrationis sacramentorum, funerum, celebrationis missarum solemnium, attestationum, publicationum a parochis percipi solent, recognita sint ab Ordinario, vel diuturno usu probata.

Et an sive ob gravitatem parochialium taxarum, sive ob rigorem exactionis earumdem, inconvenientia aliqua et querelae, praesertim in re matrimoniali et in funeribus, deploranda sint.

70. Utrum et qua dote certa parochi eorumque ecclesiae generatim honestentur: an potius ex solis stolae incertis et fidelium oblationibus vivere debeant.

Si bonis immobilibus parochus ejusque ecclesiae fruantur, quomodo administratio geratur, et quomodo caveatur pro conservatione patrimonii sacri alterutrius, vel utriusque.

In quolibet casu an parochi habeant quo honeste sustententur et quo expensis occurrant pro animarum cura et pro parochialibus functionibus necessariis.

71. Utrum parochi domum canonicam habeant; et an ibi cum parrocho ejus adjutores una vivant. Et si ita non sit, an et quod studium habeatur ut hoc regimen inducatur.

72. Utrum, qua lege et qua observantia caveatur, ne quolibet sub praetextu, etiam ratione servitii, juniores mulieres (etiam consanguineae, si cum parocco adjutores simul vivant) parochiales domus inhabitent aut frequentent: et an cura sit ne in parochialibus aedibus familiae consanguineorum parochi cum filiis et nepotibus degant.

73. Utrum libri parochiales adsint in singulis paroeciis, et ibi juxta canonicas praescriptiones adnotentur quae pertinent ad baptismum, matrimonium ac mortem fidelium.

Speciatim circa matrimonium, an novissima lex servetur qua jubetur de peracto matrimonio inscriptionem fieri in baptisatorum libro ad singulorum nomen.

An habeantur quoque libri confirmatorum et status animarum, itemque tabellae seu libri missarum fundatarum et manualium iisque diligenter redigantur ac serventur.

74. Utrum in singulis paroeciis tabularium aliquod adsit, illudque in duas partes, publicam et secretam, divisum, et utrumque naviter custoditum.

75. Utrum parochi aliique animarum curatores debitam residentiam servent.

76. Utrum diebus festis missam pro populo applicent, sacrasque functiones ad diei festi sanctificationem proprias cum zelo et fructu celebrent: potissimum vero an evangelium explicitent, et catechesim tam pueris quam adultis tradant, qua methodo, quo fructu.

An adsint hisce in rebus negligentes.

77. Utrum in audiendis confessionibus, sacra Eucharistia distribuenda, infirmorum adsistentia semper praesto sint, nihilque inconveniens, vel nulla querela hac de re habeatur.

78. Utrum, nisi gravis et legitima causa in aliquo speciali casu obstat, baptismum administrent et matrimonio adsistant in ecclesia, servatis solemnitatibus a Rituali Romano praescriptis.

79. Quomodo se gerant erga fideles qui, sectis secretis notorie addicti, vel alia quavis de causa extra Ecclesiae sinum viventes, sacramenta in extremis deposcunt; et erga eos qui extra Ecclesiae sinum defuncti, christiano more sepeliri a consanguineis velint.

80. Quaenam sit consuetudo in admittendis pueris ad primam communionem: et an sarta tecta servetur regula a Catechismo Concilii Tridentini tradita, ut pueri quo sui confessarii et parentum judicio discretionis sunt capaces a sacra mensa non prohibeantur, nec diu arceantur.

81. Utrum parochi pro viribus curent fideles suos in fide roborare, ad sacramentorum frequentiam, praesertim ad S. Communionem etiam quotidiana excitare, et in christianae vitae more et puritate continere. Et ad hunc finem, praeter consueta sui officii munera;

a) an aliquoties in anno, diebus praesertim solemnioribus vel tempore adventus, quadragesimae vel mariani mensis, praecomen et confessarium extraordinarium advocent;

b) an identidem post aliquam annorum periodum sacras missiones in sua paroecia haberi curent;

c) an piis devotiones ab Ecclesia probatas, ut expositionem SSmi Sacramenti, viam crucis, rosarium, mensem marianum, aliaque similia in sua ecclesia celebrent, et fidelibus commendent: et quaenam magis in usu sint in dioecesi;

d) an studeant pueros, puellas et majoris aetatis fideles allicere ut ad piis uniones, patronatus, sodalitates vel consociationes catholicas se adscribant;

e) an prudenter instituant vel saltem foveant opera socialia, quae Ecclesiae catholicae spiritu aluntur.

Cap. VIII. Art. I. *De Seminario Dioecesano.*

82. Paucis dicatur quae sit Seminarii fabrica, novane an vetus, quot alumnis continendis capax, an disciplinaribus et hygienicis regulis respondens, an a servitutibus libera, hortis et atriis ad recreationem instructa.

Si vero dioecesanum Seminarium non unicum sit, sed in *majus* et *minus*, vel in plura alia aedificia divisum, exponatur quae sit materialis singulorum conditio.

83. Quinam sint Seminarii vel Seminariorum reditus, an, et quali aere alieno graventur: quae pensio ab alumnis persolvatur: quomodo pauperibus subveniatur.

84. Dicatur quinam sit rector, qualis ejus aetas, qualesque sint ejus qualitates: quot alii eum in regimine adjuvent: et utrum hi, et quidem omnes, muneri commisso digne statisfaciant, et alumnos in disciplina et pietate instituant; an potius aliquid animadvertisendum sit.

Si vero Seminarium a congregatione aliqua religiosa regatur, indicetur quaenam sit haec congregatio, quando, quibusnam conditionibus, et an ex S. Sedis venia curam pii instituti suscepit, et an praefatis conditionibus statisfaciat.

85. Utrum habeatur magister pietatis, vulgo *director spiritualis*, in Seminario degens et nullo alio officio implicatus; et an, praeter ipsum, sufficiens copia aliorum confessariorum detur.

86. Utrum adsint deputati pro disciplina et pro oeconomia a S. Concilio Tridentino praescripti: et an Ordinarius eorum consilium juxta juris praescripta requirat.

87. Utrum magistri in Seminario convivant, necne: et an quoad eorum idoneitatem, pietatem, agendi rationem (praesertim si Seminarium incolant) aliquid animadvertisendum sit.

88. Quot sint actu Seminarii alumni: et an inter eos admittantur qui ad statum ecclesiasticum certe non aspirent.

An et quot externi alumni habeantur; qua de causa: et an fieri possit ut et ipsi quam primum Seminarium ingrediantur: interim quomodo vigilantur: an saltem cura sit ut ante sacram ordinationem per aliquod notabile tempus in Seminario degent.

An et quot alumni extra dioecesim instituantur, ubi et qua de causa.

Et vicissim an clerici alterius dioecesis in Seminarium dioecesanum recepti sint, quot, quarum dioecesum, et quibusnam de causis.

89. Si unum sit Seminarium, et simul convivere debeant aetate juniores cum majoribus, an debitae cautelae adhibeantur, ut seorsim hi ab illis et cum disciplina suae cujusque aetatis propria instituantur.

90. Quomodo pietas et disciplina excolatur in Seminario: quaenam sit sacramentorum frequentia: an quoties in anno et quomodo spirituales exercitationes fiant.

91. Quot annis, qua lingua, qua methodo, quorum auctorum textibus theologiae et philosophiae studia absolvantur: quot et quaenam disciplinae hisce accessoriae tradantur.

Quot annis et qua methodo humaniora studia perficiantur: et in his praeter linguas latinam, graecam et propriae nationis an et quaenam aliae disciplinae tradantur.

An clerici in sacris caeremoniis et cantu liturgico instituantur.

92. An prohibeantur alumni a lectione librorum ac diariorum, quae quamvis in se innoxia, eos tamen a studiis suis distrahere possunt.

93. Utrum Ordinarius saepe Seminarium invisat et alumnos pro viribus ipsem et audiat, ut cognoscat quo spiritu educentur, quaenam sit eorum pietas, quinam in studiis profectus.

94. Quae regulae serventur in promotione alumnorum ad ordines: quale scrutinium habeatur et quale examen, ut constet quinam pietate, scientia, vitae integritate aliisque requisitis sacra ordinatione digni et idonei censeantur: an spirituales exercitationes praemittantur: an interstitia serventur: quo titulo ordinentur.

95. Utrum ab ultimo quinquennio extraordinarium aliquid in Seminario acciderit sive bonum sive malum.

96. Utrum adsit rusticationis domus, et ibi alumni feriarum tempore adunentur. Ea si desit, an et quae spes sit ut comparetur, et ibi alumni saltem maxima ex parte temporis agant ferias.

Interim dum ad suos revertuntur, an parochi naviter de iis curam habeant, et Ordinarium certiore reddant de eorumdem agendi ratione: quaenam hac de re normae praescriptae sint in dioecesi.

97. Utrum cura sit ut majoris spei clericis, sive ante, sive post susceptum sacrum presbyteratus ordinem, in aliqua pontificia studiorum universitate, sive Romae sive alibi, instituantur ut academicos gradus assequantur.

98. Si qui vero cum Ordinarii venia, vel ejus mandato, publicas civiles studiorum universitates frequentant, an pro iis regulae a S. Sede statutae serventur, ut ipsi a perversione custodiantur, et a fide vel ab ecclesiasticae vitae institutis non deflectant.

99. Si clerici servitium militare obire cogantur, quae cautelae adhibeantur ut ii in stipendiis honestam vitam agant prout ecclesiasticos decet; et a stipendiis dimissi sine aliorum periculo utiliter ad Seminarium regredi et ad sacros ordines post debitam ac maturam probationem tute promoveri queant.

100. Utrum firma sit regula non admittendi in Seminarium rejectos vel dimissos ab aliis Seminariis vel ab institutis religiosis.

Art. II. *De Seminario interdioecesano seu regionali.*

101. Si in dioecesi habeatur Seminarium quo alumni plurimum dioecesum, vel totius alicujus regionis conveniant, et ipse loci Ordinarius huic Seminario praesideat, de ejus statu fuse referat juxta quaesita superius relata pro Seminario dioecesano.

Quod si huic Seminario ipse non praesit, indicet cuius immediatae directioni subsit, et exponat quid de eo fama ferat.

Cap. IX. *De institutis religiosis virorum.*

102. Utrum vitam communem servent, vel habitent soli aut in domibus privatis cum saecularibus: quo habitu incedant: quo modo sustententur: qua sit eorum fama: utrum aliqui in majoribus ordinibus constituti adsint in dioecesi a suis Praepositis ejecti vel dimissi; et quaenam sit eorum agendi ratio.

103. Quibusnam muneribus obeundis se addicant in dioecesi: quo fructu, qua fama: an eorum hospitalia, orphanotrophia, scholae, etc. juxta canonicas praescriptiones Ordinarii vigilantia subsint.

Qui curam animarum in parochiis sibi addictis exercent, an in omnibus, quae ad istam curam spectant, ab Ordinario dependeant.

104. Si religiosi adsint quaestuentes, utrum opportuna S. Sedis decreta hac de re edita ab eis serventur, et an aliquid inconveniens in his acciderit.

105. Utrum aliquod habeat Episcopus cum regularibus offendiculum in exercitio jurisdictionis sive suae, sive sibi a jure delegatae.

106. Si congregatio aliqua dioecesana adsit, dicatur in quem finem fuerit instituta, an fini suo respondeat, et quo fructu. An in alias dioeceses se diffuderit, et quo vinculo domus extra dioecesanae cum dioecesanis nectantur.

Cap. X. *De institutis religiosis mulierum.*

107. Utrum generatim ita religiose vivant ut fidelium exemplo sint: an forte aliqui abusus irrepserint, praesertim post ultimam relationem et quinam.

Utrum in monasteriis monialium, Praelatis regularibus subjectis, omnia prout de jure procedant, an aliter; et hoc in casu quomodo provisum fuerit.

108. Utrum circa clausuram serventur leges canonicae.

109. Utrum monasteriorum redditus fideliter administrentur: an monialium dotes fuerint persolutae et investitae, et quomodo administrenur:

An ipsae quoque moniales exemptae Ordinario rationem reddant de bonorum administratione juxta canonicas leges.

110. Utrum pro confessione monialium constitutiones et decreta apostolica serventur.

111. Quae *vitae activae* addictae sunt, quibus operibus incumbant, quo spiritu, qua fidelium utilitate et Ecclesiae aedificatione.

112. Si adsint quae infirmis in privatorum domiciliis inserviant, aut rem domesticam in hospitalibus aliisque virorum domibus gerant, quomodo caveatur ne quid inconveniens accidat: an cautelae ipsae rite custodiантur; an aliquid hac in re deplorandum sit.

Si religiosae adsint quaestuentes, utrum opportuna S. Sedis decreta hac de re edita ab eis serventur, et an aliquid inconveniens in his acciderit.

113. Si instituta mere dioecesana habeantur, an haec cohaerenter ad canonicas leges regantur, in quem finem fundata sint, quo fructu vivant, an etiam extra dioecesim diffusa sint, et an variae domus ab invicem independentes, sint an non.

Cap. XI. *De populo generatim.*

114. Quinam in universum sint populi mores, et an specialia vitia in eo invalescant, et quaenam.

115. Utrum dominicis et festis diebus fideles generatim abstineant ab operibus servilibus, missam audiant, et hos dies, prout christianos decet, sanctificant.

Si inter varia dioecesis loca differentiae notabiles adsint, hae notentur.

116. Eodem modo referatur quae sit observantia legum abstinentiae et jejunii, et Paschalis praecepti.

117. Pariter indicetur quae sit frequentia ad sacramentalem confes-

sionem et ad S. Communionem in variis dioecesis locis pro diverso personarum sexu, conditione, aetate.

118. Utrum parentes solliciti generatim sint, ut recens nati saltem intra hebdomadam baptismō abluantur: an sint qui nimium differant, aut forte negligant, vel prohibeant baptismum ministrari.

119. Utrum matrimonia mere civilia sive concubinatus habeantur, et qua frequentia. An alii speciales vigeant abusus contra sanctitatem matrimonii.

120. Utrum usus matrimoniorum mixtorum, ubi sunt acatholici, invaluerit, qua frequentia, et an ex legitima venia. An conditio de universa prole in catholica religione educanda servetur. Quaenam catholicae fidei detrimenta ex his matrimoniis proveniant. An ab hujusmodi contrahendis nuptiis parochi studeant fideles avertere.

121. Utrum parentes generatim curent filios suos non solummodo in sinu familiae sed etiam extra, et maxime in scholis, christianis moribus instituere.

122. Utrum fideles qui graviter decumbunt generatim extrema sacramenta deposcant.

An, quo numero et quibusnam de causis funera civilia contingent.

123. Utrum in exercitio jurium politicorum et civilium curent fideles ita agere, vel tales eligere, quo religioni et libertati Ecclesiae plene consulatur.

124. Utrum adsint in dioecesi sectae secretae, praesertim massonicae.

An socialismus aliaeque societas ab Ecclesia damnatae in dioecesi radicem fixerint et propagentur.

An *spiritismi* praxis habeatur.

Quid fiat ut fideles ab his omnibus avertantur, et quo profectu.

Cap. XII. *De juventutis institutione et educatione.*

125. Referatur in primis ac generatim quae sit ratio institutionis et educationis filiorum in dioecesi juxta usum legesque civiles.

Utrum contra sacrum Ecclesiae et parentum catholicorum jus opponantur christianaे juventutis educationi obstacula; et quid fiat ut haec amoveantur.

Utrum scholae distinctae juxta sexum sint, an utriusque sexui communes: quae mala inde sequantur: ut quaenam remedia adhibeantur.

126. Si agatur de dioecesi in catholica natione constituta, dicatur utrum ibi scholae publicae primordiorum, vulgo *elementares*, bonae vel

innoxiae generatim sint, et an ibidem per ecclesiasticos viros aut idoneos magistros christiana doctrina digne tradatur: an potius noxiae sint.

Et in hoc casu an scholae liberae habeantur: quomodo sustententur: a quot alumnis frequententur: an Ordinarii vigilantiae et inspectioni subsint.

127. Si agatur de dioecesi ubi catholici cum acatholicis commixti sint, an catholici scholas proprias primordiorum habeant, et quinam sit earum status.

Et si scholas proprias non habeant, et frequentare cogantur scholas publicas mixtas, an saltem catholica fides ibi non offendatur, et catholicis alumnis justa libertas relinquatur ut in fide per ecclesiasticos viros vel idoneos magistros instituantur.

128. Quod si pueri et puellae scholas publicas primordiorum adire cogantur, quae noxiae sint, quid fiat ut juventus a perversione et corruptione immunis fiat.

129. Utrum scholae mediae vel superiores quae in dioecesi habentur, vel ad quas dioecesani confluere solent, hostiles sint, vel non, catholicis veritatibus et doctrinis.

Et si sint hostiles, quid fiat ut adolescentes ab erroribus et vitiis praeserventur. An habeantur scholae mediae vel superiores catholicis propriae: et quinam sit earum status.

130. Utrum opera quae *post — scholaria* dicuntur, ut recreatoria, circuli, scholae catecheticae, oratoria serotina et festiva, ad sanam christianaे juventutis institutionem et praeservationem in dioecesi habeantur, quaenam, et quo fructu.

Cap. XIII. *De piis sodalitatibus aliisque religiosis consociationibus.*

131. Utrum adsint piae sodalitates aliaeque religiosae consociationes rite institutae: quot et cujus nominis: an habeantur eae quae a S. Sede potissimum commendatae sunt, ceu illae a SSmo Sacramento, a Rosario, a christiana doctrina, aliaeque pro pueris et puellis in fide, pietate, morumque puritate excolendis.

132. Utrum erectae sint in ecclesiis paroecialibus et religiosorum, vel habeantur etiam quae in propriis et distinctis ecclesiis existant.

An in ecclesiis monialium sodalitates virorum adsint, et qua facultate.

133. Utrum ab auctoritate ecclesiastica juxta canonicae legis praescripta dependeant: quem fructum afferant: an forte aliquod gignant incommodum.

134. Utrum adsint tertiarii in saeculo viventes, cuius ordinis, quo fructu: an saepe congregentur, et an sint exemplo fidelibus.

135. Utrum in aliqua pia sodalitate vel tertio ordine adsint, et in fratres seu sodales recipientur, qui notorie addicti sint sectis ab Ecclesia damnatis, vel religioni adversi aut in honestae vitae sint. Et quid ut hoc malum avertatur.

Cap. XIV. De piis legatis et eleemosynarum collectionibus.

136. Utrum habeantur in dioecesi pia legata missarum, aliorumve religiosorum onerum, et an de iisdem Curia dioecesana indicem habeat cum recensione onerum et indicatione redditum.

137. A quibus generatim administrentur, an fideliter et fructuose.

138. Utrum missis legatorum aliisque obligationibus intra praescriptum tempus regulariter satisfiat: et si hoc nequeat fieri, an redditus praesertim missarum fundatarum Ordinario tradantur: an adsint qui hac de re ad officium revocari mereantur, aut revocati jam sint, et quo fructu.

139. Utrum et quo fructu fiant in dioecesi piae collectiones eleemosynarum a S. Sede praescriptae vel commendatae pro communi Ecclesiae bono, ut, pro Fidei propagatione, pro sancta Infantia, pro redemptione captivorum, pro obolo S. Petri, pro Terra sancta.

140. Utrum fiant collectiones speciales pro ipsius dioecesis necessitatibus, ut, pro fidei conservatione, pro praeservatione ab erroribus et cleri pro sustentatione, si opus sit.

141. An et quaenam aliae collectiones eleemosynarum in dioecesi usuveniant.

Si religioso vel religiosae quaeritantes habeantur, an tot sint numero ut nimium gravamen fidelibus afferri videatur.

Cap. XV. De operibus piis et socialibus

142. Utrum hospitalia, orphanotrophia, brephotrophia aliaque similia caritatis instituta in dioecesi fundata sint: et an dependeant ab auctoritate ecclesiastica juxta S. Concilii Tridentini praescripta. Et nisi dependeant, referatur an in iis quae a materna Ecclesiae protectione et directione subtracta sunt, catholici spirituali adsistentia frui saltem libere possint.

143. Utrum adsint in dioecesi opera illa quae *socialia* dicuntur quibus dum consultur bono morali et religioso fidelium, prospicitur etiam eorum temporali utilitati vel necessitati, ut, asyli pro infantibus, patronatus pro juvenibus utriusque sexus, circuli pro juventute catholica, aut pro studiis peragendis, consociationes operariorum, agricolarum, mulierum in hunc vel alium pium finem vel mutuum subsidium, arcae nummariae, aliaque similia.

144. Utrum consociationes et opera haec *socialia*, et potissimum qui eis praesunt, debitam in omnibus Ordinario et Summo Pontifici reverentiam praestent, et in iis quae fidem, mores et justitiae leges attingunt, S. Sedis directioni et moderationi omnino subsint.

145. Cura ne sit ut hisce consociationibus et operibus praeficiantur qui non nomine tenus, sed corde et opere catholici sint. Et an caveatur, quatenus opus sit, ut qui hisce consociationibus et operibus adscripti sunt, aut beneficia et subsidia ab iis nanciscuntur, a vitiis recedant, in fidei doctrina instituantur, et christianam vitam ducant.

146. Utrum caveatur ne in hisce catholicis consociationibus connumerentur sectis secretis adscripti, increduli, impii vel religioni adversi, qui consociationes ipsas vel earum opera a recto fidei et justitiae tramite deducere possint.

Cap. XVI. *De editione et lectione librorum et diariorum.*

147. Utrum in dioecesi edantur libri, ephemerides, illustrationes, diaria obscura vel impia, vel utcumque religioni noxia; a quibus, et qualcum diffusione et detimento.

148. Utrum libri et diaria impia vel obscura aliarum civitatum dioecesim ingrediantur, ibique diffusa sint, et quaenam potissimum sint.

149. Utrum strenue a catholicis agatur et praesertim a parochis et a sacerdotibus, ut libri et diaria obscura vel impia a dioecesi removeantur, adhibita etiam, si fieri potest, civilis auctoritatis opera.

An cleri et maxime confessariorum cura sit ut libri et diaria obscura vel impia a catholicis familiis arceantur, et a fidelibus non legantur.

150. Utrum libris et diariis noxiis alia opponantur religiosa et honesta: quot sint, quomodo diffusa et quo fructu.

Datum Romae, die 31 mensis decembris anno 1909. C. Card. *De Lai*, S. C. Consistorialis Secretarius. *S. Tecchi*. Adssessor.

3969
1910

DECRETUM

Quo jure et qua ratione Religiosi Sodales stipis quaeritandae ministerium obire possint et valeant.

Religiosi
Sodales stipis
quaeritandae
ministerium
quo jure et
qua ratione
possint obire.

De eleemosynis colligendis gravis quaestio, quae jam anteactis saeculis non semel agitata fuit, hodie praesertim, ob peculiaria rerum ac temporum adjuncta, in praxi majores ac frequentiores praesefert difficultates. Quibus ut occurreret, S. Congregatio Episcoporum et Regularium, omnibus mature perpensis, die 27. Martii 1896. promulgavit Decretum *Singulari quidem*, quo colligendarum eleemosynarum ministerium opportunis pro hodierna humanae societatis conditione communiebatur cautelis. Attamen mulierum dumtaxat respiciebat sodalitates. Quo autem et virorum Institutis Religiosis melius provideretur, eidem Sacrae Congregationi, in plenario consessu die 8. Maii anni 1908. habito, visum est pro his quoque nonnullas apponere quaestuationum normas; quas, ex Secretaria supradictae S. Congregationis Episcoporum et Regularium acceptas, Sacra Congregatio Negotiis Religiosorum Sodalium praeposita, de mandato SSmi Dni Nostri Pii Divina Providentia PP. X., publici juris facit.

I. — *Quoad Ordines Mendicantes.*

1. Regulares, qui mendicantes vocantur et sunt, ex institutione Sedis Apostolicae cum sola licentia Superiorum suorum eleemosynas quaerere valeant in Dioecesi, ubi erectus est Conventus. Ordinariorum licentia necessario censenda est data in ipso actu quo Conventus fundationi consensum praebuerunt.

2. Si vero iidem Regulares extra Dioecesim, ubi Conventus habent, stipem quaeritare velint, Ordinarii illius Dioeceseos licentia, per suos Superiores in scriptis obtenta indigent.

3. Ordinarii praecipuae limitrophes, hanc licentiam absque gravioribus urgentioribusque causis ne denegent, si aliquis Conventus ex quaestuatione in sola Dioecesi ubi erectus est vivere nullimode possit, ut in parvis Dioecesibus contingere solet.

4. Quae licentia intelligitur habitualis, usque nempe ad expressam revocationem; quae quidem revocatio, ut par est, nonnisi legitimis de causis, iisque tantum perdurantibus, facienda est.

5. Ut Mendicantes praefato jure gaudeant, per seipsos, non autem per personas Ordini extraneas, eleemosynas colligere debent.

6. Regulares quaestuentes semper secum habere debent litteras authenticas, quibus constet de debita facultate deque officio quaestuationi sibi commisso. Quas litteras Parochis ultiro exhibere tenentur; necnon Ordinariis, quoties ab ipsis requirantur.

7. Non licet Superioribus Regularibus ad hoc opus mittere nisi Religiosos aetate et animo maturos; numquam eos qui studiis adhuc incumbunt.

8. Religiosi eleemosynas collecturi ne pergant soli sed bini, praesertim extra urbem, seu locum ubi habent Conventum, seclusa gravis necessitatis causa; quo in casu quaestuarius publice notus sit oportet atque aetate, virtute ac Fidelium existimatione omnino commendatus.

9. Porro extra locum Conventuum quaestuentes, apud Parochos, vel apud alios clericos saeculares, vel regulares, aut, iis deficientibus, apud aliquem pium benefactorem, christiana honestate et virtute conspicuum, divertant.

10. Extra propriam domum ne maneant ultra mensem, si in propria Dioecesi, non ultra duos, si in alia eleemosynas quaerant; neque iidem denuo mittantur, nisi postquam per unum, vel respective per duos menses, vitam communem juxta Regulam et Constitutiones in Conventu exegerint, prout uno vel duobus mensibus extra claustra degere debuerunt.

11. Qui in ipso loco, ubi situs est Conventus, stipem corrogant, noctu extra propriam domum nequaquam manebunt.

12. Religiosi quaestuentes semper illa, qua decet, humilitate, modestia, mundicie eniteant; saecularium, praesertim mulierum cuiuscumque sint conditionis, familiaritatem caveant; loca suae professioni minime congrua omnino devitent; pietatem sincere foveant atque spiritualia exercitia in Religione ipsorum solita, pro viribus fideliter adimpleant.

13. Superiores Regulares, graviter onerata eorum conscientia, ne omittant quaestuariis suis normas agendi, quas prudentia suadet, oportunas praescibere.

14. Si vero, quod absit, Regulares quaestuentes notorie deliquerint, Fidelibus scandalum praebuerint, vel etiam contra legitimam prohibitionem eleemosynas colligere ausi fuerint, Ordinarius loci jubeat eos in propriam domum redire atque etiam tamquam Sedis Apostolicae Delegatus, Superiores moneat, ut illos corrigant et pro gravitate scandali puniant; quod si secus fecerint, quam primum ad Sanctam Sedem recurrat.

II. — *Quoad Ordines vel Instituta Religiosa non Mendicantium.*

1 Religiosi sive ordinum sive Congregationum *juris Pontificii*, qui privilegio quaeritandi eleemosynas neque vi propriarum Constitutionum a S. Sede approbatarum, neque vi Apostolicae concessionis gaudent, veniam Apostolicae Sedis impetrare debent, ut quaestuationes instituere valeant; praeterea licentiam per suos Superiores ab Ordinario loci obtinere tenentur, nisi forte S. Sedes in hoc expresse et specialiter juri Episcopi derogaverit, quod numquam praesumi potest, sed indubitatis documentis probari debet.

2. Religiosi vero *qui sunt juris Dioecesani*, opus colligendi eleemosynas nequaquam aggredi poterunt, nisi licentiam obtinuerint tum ab Ordinario loci in quo resident, tum etiam, si extra Dioecesim propriae residentiaeabituri sint, ab Ordinario loci in quo stipem quaerere desiderant.

3. Ordinarii autem locorum, si opportunum visum fuerit, pro unaquaque Domo cujusque Religiosi suae Dioeceseos Instituti, sive *juris Pontificii* sive *juris Dioecesani*, e mendicato viventis, limites quaestuationis constituere possunt et respective servandos curare, praesertim ubi sunt Conventus Regularium nomine et re Mendicantium; nec hujusmodi Religiosis non Mendicantibus quaeritandi licentiam concedant, nisi sibi constet de vera Domus vel Pii Operis necessitate, cui alio modo occurri nequeat; et si necessitatibus provideri potest per quaestuationem in loco vel discrictu, in quo Religiosi resident, aut intra Dioecesim, instituendam ampliorem licentiam nequaquam concedant.

4. Ordinarius porro illius Dioeceseos, ad quam isti Religiosi aliarum Dioeceseon eleemosynas quaesituri accedant, collectas eis minime permittat, nisi prius per se vel per suos ad hoc Delegatos, praeter litteras obedientiales proprii Superioris, facultatem, vel Apostolicae Sedis, si sunt *juris Pontificii*, vel proprii Ordinarii, si sunt *juris dioecesani*, recognoverit et hujus Decreti praescriptis conformem invenerit.

5. Insuper Ordinarius sedulo advertat, utrum qui pro Missionibus exteris subsidia quaerunt, praeter litteras commendatitias Vicarii vel Praefecti Apostolici respectivae Missionis et litteras obedientiales Moderatoris Generalis proprii Instituti, habeant quoque facultatem a S. Congregatione de propaganda Fide in forma authentica recenter datam.

6. Licentiam colligendi eleemosynas Ordinarii concedant gratis et in scriptis, notatis semper (sive ad calcem litterarum obedientialium sive in documento separato) tum nominibus Religiosorum, qui ad colligendas eleemosynas designati sunt, tum nomine Ordinis vel Instituti ad quod pertinent, tum loco et tempore pro quibus licentia valitura sit.

7. Licentias loco et tempore generales Religiosis hujusmodi nequam concedent Ordinarii, sed potius invigilabunt, ne sive quaestuentes, sive praetextu quaestuationis, extra propriam domum maneant ultra mensem, si in propria Dioecesi, aut ultra duos menses si in aliena eleemosynas quaerant; neve iidem denuo mittantur, nisi postquam per unum, respective duos menses, in suo Conventu degerint, prout uno vel duobus mensibus foris manserant.

8. Ut Religiosi Ordinariorum facultate colligendi eleemosynas uti valeant, id per se, non per alios facere debent.

9. Ad haec et ipsi fideliter observent, quae supra pro Religiosis Ordinum Mendicantium sancita sunt, parte I. art. 6., 7., 8., 9., 11., 12., 13.

10. In casu tandem, quo hi Religiosi quaestuentes contra legitimam prohibitionem eleemosynas collegerint, vel, quod Deus avertat, male se gesserint scandalove Fidelibus fuerint, Ordinarius loci etiam tamquam Sedis Apostolicae Delegatus, eos pro gravitate delicti et scandali opportunis remediis coérceat et in propriam domum a suis Superioribus puniendos remittat.

Datum Romae, ex Secretaria supradictae Sacrae Congregationis Negotiis Religiosorum Sodalium praepositae, in Festo Praesentationis B. M. V., die 21. Nov. 1908. Fr. I. C. Card *Vives*, Praefectus. D. *Laurentius Janssens*, O. S. B., Secretarius.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 23-a Octobris a. 1910.

† Julius m. p.
episcopus.

1910.

XVII.

4000

1910

Circa interpretationem Motus Proprii „*Cum per Apostolicas*“ die 7 Aprilis currentis anni 1910 Supremae huic Sacrae Congregationi S. Officii sequentia dubia proposita sunt:

1.º Utrum Sacrae Congregationi S. Officii recognoscendae exhiberi debeant concessiones Indulgenciarum et facultatum Indulgencias respicientium, quae ante diem 1-am Novembris 1908 a S. Congregatione de Propaganda Fide factae fuerunt suis subditis.

2.º Utrum exhiberi debeant recognitioni Congregationis S. Officii concessiones Indulgenciarum et facultatum Indulgencias respicientium factae ab eadem Congregatione de Propaganda Fide post diem 1-am Novembris 1908 et in posterum ab eadem facienda suis subditis.

Quibus mature perpensis, Emi ac Rmi DD. Cardinales Inquisitores Generales in plenario conventu habito feria IV, die 13 curr. mensis Iulii, respondendum decreverunt:

Ad 1.-um Negative.

Ad 2.-um Negative.

Et ad mentem. Mens est ut firma et observanda maneat lata lex per Decretum S. Congregationis Indulgenciarum ac SS. Reliquiarum a Benedicto XIV approbatum die 28 Ianuarii 1756, confirmatum a Pio PP. IX, die 14 Aprilis 1856, iterumque confirmatum a SSmo Dno Nostro Pio PP. X, die 29 Septembris 1908 (*Ordo servandus in Romana Curia, Normae peculiares cap. VII, art. 2, n. 81*) hoc est:

„Impetrantes posthac generales Indulgenciarum concessiones teneri sub poena nullitatis gratiae obtentae exemplar earumdem concessionum ad Secretariam S. Congregationis deferre.“ Idest ad Secretariam S. Officii.

Sequenti vero feria V, die 14 eiusdem mensis, SSmus D. N. D.

Pius divina providentia Papa X, in solita audientia R. P. D. Adsessori S. Officii impertita, Emorum Patrum resolutiones adprobare et confirmare dignatus est.

Romae, ex Aedibus S. Officii, die 15 Iulii 1910.

L. † S.

Aloisius Giambene,
Substitutus pro Indulgentiis.

4001

1910

Mutationes
personales.

Petrus Streicher praepositus tit. et parochus in Högyéssz erga preces proprias iteratis vicibus propositas attentis etiam motivis Eiusdem gravibus a munere relevatus atque ad interim usque dum pensio Eidem applicidari potest, subsidio annuo provisus est.

Investituram canonicam obtinuerunt:

Franciscus Bartinai pro parochia in Colonia Montana Quinque-Ecclesiis,

Stephanus Deutschbauer pro parochia Veliskovci,

Michaël Takács parochus Szálkaënsis obtenta praesentatione canonica pro parochia Szebény, ibidem.

Dr. Ferdinandus Vörös administrator beneficii parochialis Szebény munere eodem functurus translatus est ad parochiam Szálka.

Josepho Fodor vicario in Pinczehely commissa est administratio interimalis parochiae Pinczehely.

Missi sunt cooperatores:

Michaël Bergovecz e civitate interiori Mohács ad Petrijevci,

Joannes Horváth sen. e Püspökscenterzsébet ad Egerág,

Antonius Milfájt neomysta ad Szajk,

Petrus Mixich e Szajk ad Valpó,

Ferdinandus Thán e Petrijevci ad Püspökscenterzsébet,

Johannes Tihanyi ex Egerág ad Mohács ad S. Mich. Archang.

4002

1910

Obitus
Michaelis
Hangyály can.
hon. et
parochi.

Michaël Hangyály canonicus honorarius Ecclesiae Cathedralis, em. vadiaconus districtus Simontornya, parochus in Pinczehely sacramentis moribundorum vicibus iteratis rite munitus candidam animam Creatori Suo reddidit die 29-a Septembris a. c. in Pinczehely anno aetatis 85-o, sacer-

dotii 61-o. Ab a. 1860 egit parochum in Pinczehely, ab a. 1890 vadiaconus districtus Simontornya, ab a. 1895 emer. vadiaconus, ab a. 1899 canonicus hon., sacerdos jubilaris.

Animam denati piis ad aram suffragiis Ven. Cleri dioec. juxta statuta synodi dioec. commendo.

Lux perpetua luceat Ei!

4003

1910

Examen prosynodale in aedibus Seminarii Nostri Episcopalis diebus Resultatum 27-a et 28-a Septembris asservatum subiverunt atque ad sexennium appro- examinis pro- batti sunt: *Stephanus Deutschbauer, Josephus Fodor e theol. dogmatica, synodalis.* *Joannes Gaál cum laude, Georgius Gasparics cum laude, Carolus Hofman, Dionysius Horváth, Paulus Németh, Josephus Szeitz cum laude, Carolus Seleznik exclusa theol. dogmatica, Franciscus Röszler cum laude.*

Franciscus Röszler insuper praemio Králiano dignus renuntiatus est.

4004

1910

Cum per obitum Josephi Kovács junioris emeriti parochi Lovász- hetényensis in statu sacerdotum emeritorum pensione annua provisorum vacantia exorta esset, provocavi Venerabilem Clerum dioecesanum, ut qui in statum quietis cedere et pensione annua provideri cupiunt, intentionem suam manifestent. Horum fuit Georgius Fülöpp capell. domesticus SS., vicearchidiaconus et parochus Miszlaënsis, cui jam anno elapso pensio annua a Ven. Clero placata fuit, quem ideo cum consensu Ven. Capituli Cathedralis inde a 1-a Ianuarii a munere relevavi atque numero sacerdotum emeritorum pensione annua provisorum adscripsi. Pensio.

4005

1910

Beneficium parochiale Hőgyész, juri patronatus Excellentissimi Domini Concursus Geysae e Comitibus Apponyi de Nagyappony obnoxium vacans concursui pro parochia publico usque 30-am Novembris a. c. duraturo exponitur. Hőgyész.

Competentes in examine prosynodali approbatos praesentibus invio, ut recursus Excellentissimo D. patrono inscriptos intra terminum praeclusi ad Officium dioecesanum promoveant.

4006

1910

Pro beneficio parochiali Miszla per cessionem in statum quietis cum Concursus pensione annua vacanti liberae collationi episcopali obnoxio usque 30-am pro parochia Miszla.

Novembris a. c. concursus publicatur. Qui animo ducuntur beneficium isthoc obtinendi, in quantum approbati sint in examine prosynodali, praesentibus provoco, ut recursus suos intra terminum praefixum Officio dioecesano substernant.

4007

1910

Concursus
pro parochia
Pinczehely.

Pro beneficio parochiali Pinczehely mortis causa vacanti juri patronatus Celsissimi Domini Nicolai ex Principibus Esterházy de Galantha obnoxio concursum publicum usque 30-am Novembris a. c. duraturum indico. Beneficium praedictum obtinere anhelantes in examine prosynodali approbatos praesentibus invio, ut recursus intra terminum paeclusi Celsissimo Domino Patrono inscriptos ad Officium dioecesanum mittant.

4008

1910

Recensio
thesium pro
corona au-
tumnali a.
1909.

Thesim „Refutentur errores dogmatici fundamentales modernismi“ relative pauci elucubraverunt. Eorum qui operam dederunt labori plurimi recte agnoverunt errores fundamentales modernismi, refutatio tamen errorum paucis tantum successit, causa huius videtur esse quod litteratura theologiae recentissimae pauci cultores inveniantur inter eos, qui thesim elaboraverunt.

Maxime versatum se probavit in thesi hac *Franciscus Reiner* parochus Somberekensis.

Laudem merentur adhuc: *Carolus Erdélyi, Georgius Gasparics, De-*
siderius Ujlaki, Petrus Frost, Michael Sandrk, Paulus Perényi, Carolus
Fejes et Ladislaus Bencze.

4009

1910

Harangozás
elrendelése a
Kath. Nagy-
gyüls elő-
estéjén.

Az Országos Kath. Szövetség Igazgatóságának felkérésére elrendelem, hogy f. évi november 12-ikén, a Kath. Nagygyülés megnyitását megelőző napon, az esti *Urangyal* harangszó előtt egyházmegyém összes plébánia- és többi templomainak *harangjai* $\frac{1}{2}$ órán át szóljanak és hirdessék minden katholikus ker. hivőnek a Kath. Nagygyülés megtartását. Egyben felhívom az összes tiszt. lelkészkető papcsát, hogy előző vasárnapon figyelmeztessék a kath. buzgó hiveket a szószékről a Kath. Nagygyülés jelentőségére és közöljék velük, mit jelez a félórai harangszó.

4010

1910

A nm. püspöki kar az 1910. április hó 7-én tartott tanácskozmányában elhatározta, „hogy midőn házassági akadályok fönnforgása esetén a két jegyes két külön egyházmegyének híve, a menyasszony illetékes püspöke által adott fölmentvény a vőlegényre is érvényes legyen. Mire nézve a püspöki kar tagjai egymást delegálják.”

Külömböző
egyházme-
gyékhez tar-
tozó jegyesek
között fönn-
forgó házas-
sági akadá-
lyoknál ele-
gendő a
menyasszony
püspökének
fölmentvénye.

4011

1910

Egy konkrét esetből kifolyólag fölmerült azon kérdés, vajon kötelesek-e a csendőrok párbért fizetni vagy nem?

Csendőrok
párbérilleték
alól fölmen-
tetnek.

Mellőzve a kérdés jogi oldalát a nm. püspöki kar az 1910. évi április hó 7-én tartott tanácskozmányában akként határozott, hogy a csendőreket a párbérilleték alól fölmenti s erről a nm. vallás- és közokt. miniszteriumot is értesíti.

Ezen püspökkari határozatot T. Papságommal miheztartás végett s oly megjegyzéssel közlöm, hogy ezen határozat nem bír visszaható erővel.

4012

1910

A Pécsagyházmegyei Papok Missió-Egyesületének előterjesztésére jóváhagyom és közzéteszem az Egyesület 1910. augusztus 25-én tartott rendes évi közgyűlésének következő határozatát:

Pécsagyhm.
papok
Missióegye-
sülete.

„A kiküldendő missióegyesületi tagok összes, a missióval kapcsolatos készkiadások jegyzékét az egyesület vezetőségéhez terjesszék be s az az egyesület pénztárából utalványozza ki e költségeket. Viszont az egyesület pénztárosa a missiót kérő plébánosoktól kérje és szedje be e kiadásokat. E határozat nem érinti az eddigi gyakorlatot, hogy az egyesület anyagi erejéhez mérten, a hozzá forduló plébános urak részére, segély utalványoztassék ki.”

A határozatban emlitett költségjegyzéket a missiót vezető egyesületi tagok az egyesület titkárához (Komócsy István kisszemináriumi subregens, Pécs) terjesszék be. Azok, akik az egyesület tagjai által óhajtanak missiót tartatni, ezután is az egyesület elnökéhez (Wajdits Gyula prépostkanonok, Pécs) forduljanak.

Örömmel állapítom meg a beérkezett jelentések alapján, hogy ft. papságom az utolsó tiz év alatt a missiók szent ügyéhez méltó buzgóságot és áldozatkészséget tanusított. Csaknem az egész egyházmegye részesült a missiók kisszámithatlan eredményü áldásainban. Feltétlenül kivánatos tehát, hogy azok a plébániák, amelyekben az utolsó tiz év alatt még nem tartattak meg a sz. missiók, haladéktalanul megtégyék előkészületeiket a mulasztottak pótlására. Salus animarum suprema lex esto.

4013

1910

„Jézus sz.
Szive társu-
latának“ jog-
szerü meg-
alapításában
követendő
eljárás.

„Jézus sz. Szive társulatának“ jogoszerü megalapításában követendő eljárás.

1. Mindenekelőtt a megyés püspökhöz kell fordulni, azon alázatos kérelemmel, hogy Jézus Szive társulatának szabályszerü megalapításához és annak a római főtársulatba való bekebelezéséhez főpásztori beleegyezését megadni kegyeskedjék. A kérvényben okvetlenül meg kell nevezni a községet és a templom címét, melyben a társulatot megalakitani akarjuk, de az oltárt is, melyhez a társulatot csatolni óhajtjuk.

Nagyon fontos a beadott kérvényben azt is előterjeszteni, hogy az illető plebános (vagy ki éppen a társulat rendes vezetője lesz) és minden utóda a társulat fölhatalmazott rendes vezetőjévé kineveztessék és egyszer mind engedélyt kapjon arra, hogy maga helyett más áldozópapot is társulati tagoknak fölvételére fölhatalmazhasson. Ezt azért emlitjük, mert arra a főpásztor egyenesen kijelentett határozata szükséges.

A kérvényhez melléklendők Jézus Szive társulatának szabályai, mert ezekre is a főpásztor jóváhagyása szükséges.

Az egyházmegyei hatóság néha megtekintés végett a Jézus Szívéről nevezett római főtársulat *eredeti szabályait* beköveteli. Az ily megkeresésre a főtársulat rendesen csakis a „Methodus introducendi confraternitatem SSi Cordis Jesu“ cimű iratot szokta elküldeni, melyben Jézus Szive társulatára vonatkozó lényeges dolgok ugyan megvannak, de egyébként teljes szabadságot enged a társulatoknak, hogy helyi viszonyaik szerint szervezkedjenek és fejlődjenek.

A római főtársulat ezt azon fontos oknál fogva teszi, mert *az határozottan a megyés Püspök jogköréhez tartozik*, hogy azon társulatok szabályait jóváhagyja, vagy módositsa, melynek megyéjében és engedelmével megalakulnak.

Tévedésben volna az, ki azt hinné, hogy a megyés Püspöktől szervezett vagy engedélyezett társulat a főtársulatba való bekebeleztetésével ön-

állóságát elveszti; Püspöktől alapított társulat a bekebelezetés után is önálló marad, s a bekebelezetés csakis avégből történik, hogy más vidékek társulatainak tagjai is részesei legyenek azon lelkijavaknak és bucsuknak, melyeket a szentszék Rómában a főtársulatnak engedélyezett.

Ennél fogva bármely társulat, mely szabályszerüen (a Püspök jóváhagyásával) alapítatott, saját szabályokkal birhat, melyek a római főtársulat szabályaitól eltérnek, hacsak máskülönben a főtársulat célját és lényeges szabályait magukban foglalják.

A Herceg-Primástól és a kalocsai egyházmegyei hatóságuktól kegyesen jóváhagyott társulati szabályok és áhitatgyakorlatok egy példányával bármikor szivesen szolgálunk. — A Püspökhöz benyújtandó kérvény mintájául a következő fogalmazvány szolgálhat:

„N. N. desiderio motus promovendi ac dilatandi devotionem erga ss. Cor Jesu, humiliter petit ab Illustrissima ac Reverendissima Amplitudine Vestra, ut benigne precibus annuens Sodalitatem ss. Cordis Jesu erigere ac erectam declarare in eccl. parochiali ad S. Georg. (vel alium) ad altare N., statuta approbare et parochum dictae Ecclesiae ejusque successores et provisores designare in confraternitatis directores, cum facultate subdelegandi, itemque litteras testimoniales exhibere dignetur, ut aggregari possit Archiconfraternitati Romae existenti, ad effectum participandi bonis spirituалиbus ac lucrandi indulgentias, quibus ditata est praefata Archiconfraternitas.“

2. A kérvény kegyes elintézésével a Püspök nemcsak megengedi a társulat felállítását, hanem joghatóságánál fogva ő maga alapítja azt meg törvényszerüen, és ő jelöli ki annak igazgatóját vagy vezetőjét.

A püspök decretuma, mellyel a társulatot jogoszerüen megalapítja, rendesen ilyen szokott lenni:

„Visis precibus Nobis oblatis, auctoritate nostra ordinaria erimus Sodalitatem, de qua in precibus, ejus statuta a Nobis revisa approbamus, parochum dictae Ecclesiae N. N. ejusque successores et provisores in hujus confraternitatis directores cum facultate subdelegandi designamus, eam Nobis ac Successoribus nostris subjicientes ac subjectam declarantes, juxta Constitutionem fel. rec. Clementis VIII. die 7. Decembris 1604. quae incipit „Quaecumque“. Volumus autem ut quamprimum ab Archiconfraternitate aggregatio obtineatur pro privilegiarum, indulgentiarum, ac spiritualium bonorum participatione etc. Datum etc.“

3. A jogoszerü megalapítással a társulatnak még nincsenek bucsui. Hogy ezeket megnyerje, a római főtársulatba való bekebelezésért kell folyamodnia.

Az erről szóló kérőlevél a római főtársulat titkárához (jelenleg: Rssimo Monsignore A. Borgia, — Roma, Seminario Romano) címzendő és latin nyelven szerkesztendő. Ezen levél mellé a megyéspüspök alapítólevelét kell csatolni. Minthogy pedig e püspöki okmány a társulat helyi vezetőjére nézve is nagyon fontos (mert abból látja meg mindenkor az illető igazgató a társulat szabályszerű megalapítását és a reá átruházott fölhatalmazásokat, a római főtársulat pedig a beküldött okmányt visszatartja; nagyon ajánlatos, hogy a méltóságos püspöki hatóság a szabályszerű alapítványról szóló okmánynak a hivatalos másodlatát is kiállitsa. A másodlat csatolandó a Rómába küldött kérőlevélhez, ellenben az eredeti püspöki alapító okmány a plebánia okmánytárában megőrzendő).

A püspöki hatóság másodlata (vagy bizonyitvanya) körülbelül ilyen lehet :

„Testamur per praesentes et fidem facimus, a Nobis in ecclesia N. parochiali ad S. Helenam N. Dioec. N. N. piam sodalitatem SS. Cordis hac die canonice erectam et parochum dictae Ecclesiae N. N. ejusque successores in hujus confraternitatis directores cum facultate subdelegandi designatos esse. Simulque ut haec sodalitas ejusdem tituli archisodalitati Romae in Ecclesia S. Mariae de Pace institutae aggregari possit, conformiter ad Constit. Clementis VIII. „Quaecumque“ hisce praebemus consensum, ejus propterea instituta, et pietatis christiana officia, quae exercenda sibi proponit, apud omnes, ad quos aggregationis opus spectat, plurimum in Domino commendamus.“

A kérő levélhez, mely Rómába megy, 6 franknyi taxa csatolandó.*)

4. Mihelyt a bekebelezési okmány Rómából megérkezett, nagyon tanácsoljuk, hogy azt a társulat vezetője keretbe és üveg alá helyezze és vagy a templomban, vagy a sekrestyében valami alkalmas helyen felfüggeszze, hogy a mostani társulati igazgató utódai is a társulat megalapításáról és bekebelezéséről maguknak hivataluk átvételekor azonnal tudomást szerezzenek.

Ezek elintézése után meg lehet kezdeni a tagok felvételét.

E célból mindenekelőtt nyilvános felvilágosítást adunk a hiveknek a társulat céljairól, megalapításáról, előnyeiről, hogy azt megkedveltessük és így a hivek örömmel és szent vággyal magukat abba fölvétekké és a társulat ájtaosságaiban szorgalmasan részt vegyenek.

A fölveendők neveit e cérla szánt törzskönyvbe kell följegyezni. Ez

*) A „Hirnök“ szerkesztősége Kalocsán szivesen eljár ez ügyben, hacsak a ft. Plébános urak püspöki alapító oklevél másodlatát a taxával és vagy 80 fill. postadíjjal neki megküldik.

lényegesen megkivántatik ugy, hogy e nélkül a fölvétel semmis és érvénytelen. — A neveket sehol sem kell beküldeni.

Hatalmat az érvényes fölvevésre (jól megjegyzendő: érvényes fölvevésre:) csak az bir, ki a püspöki alapító okmányban a társulat igazgatójává lett kinevezve, vagy akit ez püspöki engedélylyel maga helyett subdelegál.

5. A fölvett egyének, ha lehet, egy felvételi kimutatást (könyvecskét vagy cédlát) kapnak, rajta a bucsukkal. Ez azonban a fölvételre nem kivántatik meg lényegesen. Azért nem is szükséges, hogy az igazgató, vagy a névkönyv vezetője a fölvettek neveit és a keltet a könyvecskében kiirja; ezt már akárki más is megteheti.

A fölvételért és a névkönyvbe való *beirásért* semmi dij sem jár és hacsak valami is követeltetnék, ugy érvénytelen a fölvétel. Meg van azonban engedve az önkéntes ajándék elfogadása, a társulati oltár diszítésére, a nyomtatványok beszerzésére, vagy a társulati levelezésre.

6. Ha azt akarjuk, hogy a társulat a hívekre nézve a kivánatos gyümölcsöket meghozza, ugy ez egész eredmény attól függ, hogy a lelkész saját ügybuzgósága és szent tevékenysége által a társulatot életképességében és buzgalmában föntartsa és gyarapitsa. Ezen okból az arra való alkalmas eszközöket szorgalmasan fogja használni. — A közönséges eszközök ezek:

- a) Jézus Szive képének kifüggesztése a templomban és ilyen képek szétosztása az iskolás gyermekek és a nép közt.
- b) A havi társulati ájtagosságok, ha lehet összekötve egy rövid beszéddel Jézus szívéről; és rendes megkérlelés, egybekapcsolva egy imával az élő és meghalt társulati tagokért.
- c) Jézus Szive képének, oltárának földiszítése a hónap első péntekére vagy vasárnapjára.
- d) Buzditása a társulati tagoknak, hogy a hónap első péntekén, vagy vasárnapján méltóan a szentségekhez járuljanak.
- e) A „Jézus Szive Hirnöké“-nek kikölcsönzése és terjesztése. E folyóirat megjelenik havonkint egyszer Tóth Mike S. J. szerkesztése alatt Kalocsán, ára egy évre: 3 korona.
- f) Jézus Szive ünnepének évenkint lehető legfényesebb megülése.
- g) Végre a lehető leggyakoribb utalás Jézus Szivére a gyóntatószékben, a szószéken, a betegeknél, az iskolában, nehéz csapások idején, melyek egyeseket, egy, vagy több családot, községet, vidéket, stb. érnak.

4014

1910

Miniszteri
rendelet a
tanítókközre-
működése
iránt a nép-
számlálásnál

A vallás- és közoktatásügyi nagymélt. m. kir. ministerium alábbi rendeletét a t. iskolaigazgató plébános urakkal tudomásvétel — és a tanítók értesítése végett közlöm, ez utóbbiakat utasítva, hogy amennyiben számlálóbiztosokul és esetleg felülvizsgálókul kineveztetnének, e tisztséget haladéktalanul fogadják el és a teendők iránt magukat idejében és kellően tájékozzák.

„A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztertől. 3617/1910. elnöki szám. — Méltóságos és Fötisztelendő Püspök Úr! Az 1910. évi népszámlálásról szóló 1910. VIII. t. c. 3. §-a értelmében nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott elemi iskolákban alkalmazott férfitanítók, tekintet nélkül az iskola fenntartójára, egy számlálókerületben a számlálóbiztos teendők ellátását, ha a főszolgabíró vagy polgármester által számlálóbiztosokká kineveztetnek, a törvényben biztosított díjazás mellett, fejgelmi felelősség terhe alatt elvállalni és teljesíteni kötelesek.

Az 1910. évi népszámlálás végrehajtásáról szóló „általános utasítás“ 14. §-ának utolsó bekezdése értelmében pedig az esetben, ha felülvizsgálók gyanánt városi tiszttiselők s kis és nagy községekben kellő képzettségű községi tiszttiselők megfelelő számban nem állanak rendelkezésre, a felülvizsgálókat azon egyének sorából kell kiszemelni, akik az utasítás 10. §-a értelmében számlálóbiztosokul való alkalmazásra is ajánlva vannak, (tehát az elemi iskolai tanítók felülvizsgálókul is alkalmazhatók.)

Ehhez képest tisztelettel felkérem Méltóságodat, hogy erről főhatósága alá tartozó hitfelekezeti iskolák tanítóit értesítvén, méltóztassék őket utasítani, hogy amennyiben számlálóbiztosokul kineveztetnek, a tisztséget haladéktalanul fogadják el és a teendők iránt magukat idejében és kellően tájékozzák. Az előlidézett törvényszakasz értelmében minden iskolában, illetve osztályokban, amelyeknek tanítói a népszámlálásban mint számlálóbiztosok részt vesznek, a tanítás az összeirási napokon, legfeljebb azonban 6 iskolai napon szünetelhet.

A tanítási időben való veszteség lehető csökkenése végett talán felhivandók volnának az iskolaszékek, hogy a népszámláló biztosokul kinevezendő tanítókat a népszámlálási munkálatok oly módon való beosztására szólitsák fel, hogy az lehetőleg 1911. évi január hó 8-ig bezárólag készen legyen, s így ők a tanítást január hó 9-én megkezdhessék.

Egyébként pedig minden iskolában, ahol megfelelő számu tanerő marad működésben és az osztályok nem túltömöttek, a számlálóbiztos

minőségben működő tanító osztályösszevonással a többi tanító által helyettesítendő.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1910. évi szeptember hó 25-én. — A miniszter helyett: *Náray-Szabó államtitkár*.

4015

1910

A budapesti József kir. herceg Szanatorium egyesület a tüdővészben sinlődő ezerek nevében fordul ezen alkalommal is a könyörületes szivekhez.

Könnyitsük meg adományaikkal e nemes célu és a nemzet életgyökerét támadó ellenséggel küzdő intézmény nehéz feladatának teljesítését.

Nem kíván sokat egyesektől, mert sok kevés egybegyülve nagy segítséget nyújt szenvédő honfitársainknak.

Amint eziránt már 1906. évi XV. sz. körlevelemben 3542. sz. alatt intézkedtem, a gyűjtést november havának második felében egyik kihirdetendő vasárnapra rendelem el.

A begyült összeg püspöki irodám címére küldendő.

4016

1910

A „Keresztény Szeretet Országos Gyermekvédő Műve“ cimű egyesület központi bizottsága elhatározta, hogy lapot indít az érdeklődés felkötleése és anyagi erőinek fokozása érdekében. — Ezen lap első szeptemberi száma a napokban hagyta el a sajtót, cime: „Kath. Gyermekvédelem“ s mint az egyesület hivatalos közlönye minden hó közepén meg fog jelenni, kivéve a szünidei julius és aug. hónapokat. Előfizetési ára 2 korona, az egyesület tagjai azonban még azt sem fizetik, mivel az alapszabályok értelmében 2 korona tagsági díjuk fejében kapják.

Áthatva a helyes irányu gyermekvédelem nagy jelentőségétől, melynek segítségével minden társadalmi bajt csirájában elfojthatunk, ez ujonnan megindult lapot melegen ajánlom tiszt. Papságom és a kath. tanítóság, valamint a hívek pártolásába, hogy azt olvassák, az abban lefektetett és kifejtett eszméket fontos hivatásuk betöltésénél a maguk és a segélyre szoruló gyermekek javára felhasználják, üdvösen kamatoztassák.

A fentnevezett lap Esztergomban jelenik meg, hová a megrendelések is küldendők.

„Kath. Gyermekvédelem“
című lap
ajánlása.

4017

1910

Irodalmi művek ajánlása.

Kozári Gyula
„Emberi okmányok a Tegnap, Ma és Holnap irodalmából“.
Tegnap, Ma
és Holnap“
irodalmából.

Kozári Gyula pécsenyi. áldozópap, honvédhadapródiskolai egyházi tanár „Emberi okmányok a Tegnap, Ma és Holnap irodalmából“. (Metaphysik—Psychologische Studien.) Budapest, 1910. A Szent István-Társulat fizika—Psychologische Studien.) Budapest, 1910. A Szent István-Társulat bizománya. Széles látókörrel s ugyanolyan olvasottsággal filozofiai munka az utolsó évtizedek modern filozofiai és irodalmi törekvéseiről. Szerző harminc ives vaskos kötetében fárasztó és elmélyedő munkássággal keresi Isten nyomait a modern ember lelki világában, melynek protuberantiáit a szépirók és bölcselők alkotásaiban látja. A vallás az, ami az embert Istenével összeköti s „a század gondolkozói, a tulnyomó többség — csekély kivétellel — majd valamennyi a vallás mellett nyilatkozik.“ A munkának élvezete nagy előiskolázottságot tételez fel. Papságomnak s filosóphiailag teljesen képzett olvasóközönséggel biró könyvtáraknak beszerzésre szivesen ajánlom. A műveltebb közönség részére tartandó felolvasásoknál és előadásoknál is jól használható, mint tájékoztató. Ára 10 kor. Megrendelhető a szerzőnél Nagyváradon.

Buzsáky
Imre „Kis
lelki kincs-
tár“ ima-
könyve.

Buzsáky Imre vörösmarty plébános azon kedvező fogadtatás által serkentve, amelyben „A Katholikus tanuló“ című imakönyve egyházmegyében részesült, ezen az új katekizmus alapján szerkesztett gyermekimakönyvét „Kis lelki kincstár“ cimmel javítva és bővíve adta ki. Ezen kiváló gyakorlati érzékkel szerkesztett imakönyvecskét annyival szivesebben ajánlom a t. egyházmegyei pápság figyelmébe és pártfogásába, mivel nagy mértékben előmozdítja az egyöntetűséget a vallásoktatásban. Ára csinos és erős egész vászonkötésben (gömbölyü sarokkal) bérmentes küldéssel 60 fillér. 10 példányra 1, 50 példányra 6 ingyenpéldány jár. 60 fillér levéljegy ellenében szivesen küld mutatványpéldányt. Városi gyermekek részére finomabb papíron és diszesebb kötésben is kapható megfelelő árakon. Megrendelhető a szerzőnél Vörösmart (Baranyam.) és a Pécsi Püspöki könyvnyomdában vagy Wessely és Horváth könyvnyomdájában, Pécs.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 24-a Octobris a. 1910.

† Julius m. p.
episcopus.

1910.

XVIII.

4135
1910

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS.

DECRETUM.

Maxima cura semper Ecclesiae fuit, ut christiano populo praeessent De amotione et animarum saluti prospicerent selecti e sacerdotum numero viri, qui vitae integritate niterent et cum fructu suis munis fungerentur. administra-tiva ab officio et beneficio curato.

Quamvis autem, ut hi rectores quae paroeciae utilia aut necessaria esse iudicarent alacriore possent animo suscipere soluti metu ne ab Ordinario amoverentur pro lubitu, praescriptum generatim fuerit, ut stabiles in suo officio permanerent; nihilominus, quia stabilitas haec in salutem est inducta fidelium, idcirco sapienti consilio cautum est, ut eadem non sic urgeatur, ut in perniciem potius ipsorum cedat.

Quapropter, si quis scelestus creditum sibi gregem destruat magis quam aedificet, is debet, iuxta antiquissimum et constantem Ecclesiae morem, quantum fas est, instituto iudicio de crimine, beneficio privari, hoc est a parochiali munere abduci. Quod si, vi canonici iuris, criminali iudicio ac poenali destitutioni non sit locus; parochus autem hac illave de causa, etiam culpa semota, utile ministerium in paroecia non gerat, vel gerere nequeat, aut forte sua ibi praesentia noxius evadat; alia suppetunt remedia ad animarum saluti consulendum. In his potissimum est parochi amotio, quae oeconomica seu disciplinaris vulgo dicitur, et nullo judiciali apparatu, sed administrativo modo decernitur, nec parochi poenam propositam habet, sed utilitatem fidelium. Salus enim populi suprema lex est: et parochi ministerium fuit in Ecclesia institutum, non in commodum eius cui committitur, sed in eorum salutem pro quibus confertur.

Verum, quum de hac amotione canonicae leges haud plane certae perspicuaeque viderentur, coetus Consultorum et Emmorum Patrum ecclesiastico codici confiendo praepositus, rem seorsim ac repetito studio tractandam suscepit; collatisque consiliis, censuit formam quandam accuratorem esse statuendam, qua gravis haec ecclesiasticae disciplinae pars regeretur. Quae studia quum SSmus D. N. Pius PP. X et vidisset et probasset, quo tutius in re tanti momenti procederet, sententiam quoque sacrae huius Congregationis Consistorialis exquirendam duxit. Qua excepta et probata, ut Ecclesia posset, nulla interiecta mora, novae huius disciplinae beneficio frui, decretum per hanc S. Congregationem edi iussit, quo novae normae de amotione administrativa ab officio vel beneficio curato statutae promulgarentur, eaedemque canonicam legem pro universa Ecclesia constituerent, omnibus ad quos spectat rite religioseque servandam.

Hae autem normae hisce qui sequuntur canonibus continentur.

I. — De causis ad amotionem requisitis.

Can. 1.

Causae ob quas parochus administrativo modo amoveri potest hae sunt:

1.º Insania, a qua ex peritorum sententia perfecte et sine relabendi periculo sanus fieri non posse videatur; aut ob quam parochi existimatio et auctoritas, etiamsi convaluerit, eam penes populum fecerit iacturam, ut noxiun iudicetur eumdem in officio retinere.

2.º Imperitia et ignorantia quae paroeciae rectorem imparem reddat suis sacris officiis.

3.º Surditas, caecitas et alia quaelibet animae et corporis infirmitas, quae necessariis curae animarum officiis imparem in perpetuum vel etiam per diuturnum tempus sacerdotem reddit, nisi huic incommodo per coadiutorem vel vicarium occurri congrue possit.

4.º Odium plebis, quamvis iniustum et non universale, dummodo tale sit quod utile parochi ministerium impedit, et prudenter praevideatur brevi non esse cessaturum.

5.º Bonae aestimationis amissio penes probos et graves viros, sive haec procedat ex inhonesta aut suspecta vivendi ratione parochi, vel ex alia eius noxia, vel etiam ex antiquo eiusdem crimine, quod nuper detectum ob praescriptionem poena plecti amplius non possit; sive procedat ex facto et culpa familiarum et consanguineorum quibuscum parochus vivit, nisi per eorum discessum bonae parochi famae sit satis provisum.

6.º Crimen quod, quamvis actu occultum, mox publicum cum magna populi offensione fieri posse prudenti Ordinarii iudicio praevideatur.

7.º Noxia rerum temporalium administratio cum gravi ecclesiae aut beneficii damno; quoties huic malo remedium afferri nequeat auferendo administrationem parocho aut alio modo, et aliunde parochus spirituale ministerium utiliter exerceat.

8.º Neglectio officiorum parochialium post unam et alteram monitionem perseverans et in re gravis momenti, ut in sacramentorum administratione, in necessaria infirmorum adsistentia, in catechismi et evangelii explicatione, in residentiae observantia.

9.º Inobedientia praeceptis Ordinarii post unam et alteram monitionem et in re gravis momenti, ceu cavendi a familiaritate cum aliqua persona vel familia, curandi debitam custodiam et munditiem domus Dei, modum adhibendi in taxarum parochialium exactione et simili.

Monitio de qua superius sub extremo dupli numero, ut peremptoria sit et proximae amotionis praenuntia, fieri ab Ordinario debet, non paterno dumtaxat more, verbotenus et clam omnibus; sed ita ut de eadem in actis Curiae legitime constet.

II. — De modo procedendi in generali.

Can. 2.

§. 1. Modus deveniendi ad amotionem administrativam hic est: ut ante omnia parochus invitetur ad renunciandum: si renuat, gradus fiat ad amotionis decretum: si recursum contra amotionis decretum interponat, procedatur ad revisionem actorum et ad praecedentis decreti confirmationem.

§. 2. In quo procedendi gradu regulae infra statutae ita servandae sunt, ut, si violentur in iis quae substantiam attingunt, amotio ipsa nulla et irrita evadat.

III. — De personis ad motionem decernendam necessariis.

Can. 3.

§. 1. In *invitatione* parocho facienda ut renunciet, et in *amotionis decreto* ferendo, Ordinarius ut legitimate agat, non potest ipse solus procedere; sed debet inter examinatores, de quibus statuit Sacra Tridentina Synodus, cap. XVIII, sess. XXIV, *de reform.*, duos sibi sociare et eorum consensum

requirere in omnibus actibus pro quibus hic expresse exigitur: in ceteris vero consilium.

§. 2. In *revisione autem decreti amotionis*, quoties haec necessaria evadat, duos parochos consultores assumat, quorum consensum vel consilium requiret, eodem modo ac in § superiore de examinatoribus dictum est.

Can. 4.

Examinatoribus et parochis consultoribus eligendis lex in posterum ubilibet servanda haec esto:

§. 1. Si synodus habeatur, in ea, iuxta receptas normas, eligendi erunt tot numero quot Ordinarius prudenti suo iudicio necessarios iudicaverit.

§. 2. Examinatoribus et parochis consultoribus medio tempore inter unam et aliam synodum demortuis, vel alia ratione a munere cessantibus, alios *prosynodales* Ordinarius substituet de consensu Capituli Cathedralis, et hoc deficiente, de consensu Consultorum diocesanorum.

§. 3. Quae regula servetur quoque in examinatoribus et parochis consultoribus eligendis, quoties synodus non habeatur.

§. 4. Examinatores et consultores sive in synodo, sive extra synodum electi, post quinquennium a sua nominatione, vel etiam prius, adveniente nova synodo, officio cadunt. Possunt tamen, servatis de iure servandis, denuo eligi.

§. 5. Removeri ab Ordinario durante quinquennio nequeunt, nisi ex gravi causa et de consensu capituli cathedralis, vel consultorum diocesanorum.

Can. 5.

§. 1. Examinatores et parochi consultores ab Ordinario in causa amotionis assumendi, non quilibet erunt, sed duo seniores ratione electionis, et in pari electione seniores ratione sacerdotii, vel, hac deficiente, ratione aetatis.

§. 2. Qui inter eos ob causam in iure recognitam suspecti evidenter appareant, possunt ab Ordinario, antequam rem tractandam suscipiat, excludi. Ob eamdem causam parochus potest contra ipsos excipere, cum primum in causa veniat.

§. 3. Alterutro vel utroque ex duobus prioribus examinatoribus vel consultoribus impedito vel excluso, tertius vel quartus eodem ordine assumetur.

Can. 6.

§. 1. Quoties in canonibus qui sequuntur expresse dicitur, Ordinario procedendum esse de examinatorum vel consultorum consensu, ipse debet per secreta suffragia rem dirimere, et ea sententia probata erit quae duo saltem suffragia favorabilia tulerit.

§. 2. Quoties vero Ordinarius de consilio examinatorum vel consultorum procedere potest, satis est ut eos audiat, nec ulla obligatione tenetur ad eorum votum, quamvis concors, accedendi.

§. 3. In utroque casu de consequentibus ex scrutinio scripta relatio fiat, et ab omnibus subsignetur.

Can. 7.

§. 1. Examinatores et consultores debent sub gravi, dato iureiurando, servare secretum officii circa omnia quae ratione sui muneris noverint, et maxime circa documenta secreta, disceptationes in consilio habitas, suffragiorum numerum et rationes.

§. 2. Si contra fecerint, non solum a munere examinatoris et consultoris amovendi erunt, sed alia etiam condigna poena ab Ordinario pro culpae gravitate, servatis servandis, multari poterunt: ac praeterea obligatione tenentur sacerdandi damna, si quae fuerint inde sequuta.

IV. — De invitatione ad renunciandum.

Can. 8.

Quoties itaque, pro prudenti Ordinarii iudicio, videatur parochus incidisse in unam ex causis superius in *can. 1*, recensitis, ipse Ordinarius duos examinatores a iure statutos convocabit, omnia eis patefaciet, de veritate et gravitate cause cum eis disceptabit, ut statuatur sitne locus formalis invitationi parochi ad renunciandum.

Can. 9.

§. 1. Formalis haec invitatio semper praemittenda est antequam ad amotionis decretum deveniatur, nisi agatur de insania, vel quoties invitandi modus non suppetat, ut si parochus lateat.

§. 2. Decernenda autem est de examinatorum consensu.

Can. 10.

§. 1. Invitatio scripto facienda generatim est. Potest tamen aliquando, si tutius et expeditius videatur, verbis fieri ab ipso Ordinario, vel ab eius delegato, assistente aliquo sacerdote, qui actuarii munere fungatur, ac de ipsa invitatione documentum redigat in actis curiae servandum.

§. 2. Una cum invitatione ad renunciandum debent vel scripto vel verbis, ut supra, parocho patefieri causae seu ratio ob quam invitatio fit, argumenta quibus ratio ipsa innititur, servatis tamen debitissimis cautelis de quibus in *can. 11*, examinatorum suffragium postulatum et impetratum.

§. 3. Si agatur de occulto delicto, et invitatio ad renunciandum scripto fiat, causa aliqua dumtaxat generalis nuncianda est; ratio autem in specie cum argumentis quibus delicti veritas comprobatur, ab Ordinario verbis dumtaxat est explicanda, assistente uno examinatorum qui actuarii munere fungatur, et cum cautelis ut supra.

§. 4. Denique sive scripto sive voce invitatio fiat, admonendus parochus est, nisi intra decem dies ab accepta invitatione aut renunciationem exhibuerit, aut efficacibus argumentis causas ad amotionem invocatas falsas esse demonstraverit, ad amotionis decretum esse deveniendum.

Can. 11.

§. 1. In communicandis argumentis quibus comprobatur veritas causae ad renunciationem obtainendam adductae, caveatur ne nomina patefiant recurrentium vel testium, si ii secretum petierint, aut etiamsi secretum non petierint, si ex adjunctis praevideatur eos vexationibus facile expositumiri.

§. 2. Item relationes ac documenta quae sine periculo magnae populi offenditionis, rixarum vel querelarum palam proferri non possunt, scripto ne patefiant; imo ne verbis quidem, nisi cauto omnino ne memorata incommoda eveniant.

Can. 12.

Fas autem parocho est, invitatione cum assignato temporis limite accepta, dilationem ad deliberandum vel ad defensionem parandam postulare. Quam Ordinarius potest iusta de causa, cum examinatorum consensu, et modo id non cedat in detrimentum animarum, ad alios decem vel viginti dies concedere.

Can. 13.

§. 1. Si parochus invitationi sibi factae assentiri et paroecia se abdicare statuat, renunciationem edere potest etiam sub conditione, dummodo haec ab Ordinario legitime acceptari possit et acceptetur.

§. 2. Fas autem parocho renuncianti est loco causae ab Ordinario invocatae aliam ad renunciandum allegare sibi minus molestam vel gravem, dummodo vera et honesta sit, e. g. ut obsequatur Ordinarii desideriis.

§. 3. Renunciatione sequuta et ab Ordinario acceptata, Ordinarius beneficium vel officium vacans ex renunciatione declareret.

V. — De amotionis decreto.

Can. 14.

§. 1. Si parochus intra utile tempus nec renunciationem emittat, nec dilationem postulet, nec causas ad amotionem invocatas oppugnet, Ordinarius, postquam constiterit invitationem ad renunciandum rite factam, parocho innotuisse, neque ipsum quominus respondeat legitime impeditum fuisse, procedat ad amotionis decretum, servatis regulis quae in sequentibus canonibus statuuntur.

§. 2. Si vero non constet de superius indicatis duobus adiunctis, Ordinarius opportune provideat, aut iterans parocho invitationem ad renunciandum, aut idem prorogans tempus utile ad respondendum.

Can. 15.

§. 1. Si parochus oppugnare velit causas ad amotionem decernendam invocatas, debet intra utile tempus scripto deducere iura sua, allegationibus ad hoc unum directis, ut causam ob quam renunciatio petitur impugnet et evertat.

§. 2. Potest etiam ad aliquod factum vel assertum quod sua intersit comprobandum, duos vel tres testes proponere, et ut examinentur postulare.

§. 3. Ordinarii tamen est cum examinatorum consensu eos vel aliquot ipsorum, si idonei sint et eorum examen necessarium videatur, admittere et excutere; vel etiam, si causa amotionis liqueat et testium examen inutile et ad moras nectendas petitum appareat, excludere.

§. 4. Quod si, allegationibus exhibitis, dubium exoriatur quod diluere oporteat ut tuto procedi liceat, Ordinarii erit cum examinatorum con-

silio, etiam parocho non postulante, testes qui necessarii videantur inducere, et parochum ipsum, si opus sit, interrogare.

Can. 16.

§. 1. In examine testium sive ex officio sive rogante parocho inducitorum, ea dumtaxat serventur quae necessaria sint ad veritatem in tuto ponendam, quolibet iudicali apparatu et *reprobationibus* testium exclusis.

§. 2. Eadem regula in interrogatione parochi, si locum habeat, servetur.

Can. 17.

§. 1. Si parochus intersit et documenta ac nomina testium ipsi patefiant, ipsiusmet erit si possit ac velit, contra ea quae afferuntur excipere.

§. 2. Quando vero parochus iuxta can. 9 invitari nequeat ad iura sua deducenda, aut quando iuxta can. 11 testium nomina et aliqua documenta ei manifestari nequeant, ipse Ordinarius curas et industrias omnes adhibeat, (seu *diligentias*, ut vulgo dicitur, peragat) ut de documentorum valore et de testium fide iustum iudicium fieri possit.

Can. 18.

§. 1. Ad renuntiationem et amotionem impediendam nefas parocho est turbas ciere, publicas subscriptiones in sui favorem promovere, populum sermonibus aut scriptis excitare, aliaque agere quae legitimum iurisdictionis ecclesiasticae exercitium impedire possunt: secus, iuxta prudens Ordinarii iudicium, pro gravitate culpae puniatur.

§. 2. Insuper cum agatur de re ad consulendum animarum bono directa et administrativo modo resolvenda, parochus, nisi legitime impeditus sit, debet ipse per se, excluso aliorum interventu, adstare. Si autem impeditus sit, potest probum aliquem sacerdotem sibi benevisum et ab Ordinario acceptatum procuratorem suum constituere.

Can. 19.

§. 1. Omnibus expletis quae ad iustum parochi tuitionem pertinent, de amotionis decreto ab Ordinario cum examinatoribus discutiendum est, et per secreta suffragia iuxta praescripta in can. 6 res est definienda.

§. 2. Suffragium autem pro amotione nemo dare debet, nisi sibi certo constet causam parocho denuntiatam vere adesse eamque legitimam.

Can. 20.

§. 1. Si conclusio sit pro amotione, decretum ab Ordinario edi debet, quo generatim statuatur ratione boni animarum parochum amoveri. Propria autem et peculiaris amotionis causa exprimi potest pro prudenti Ordinarii iudicio, si id expedit et absque incommodis liceat. Mentio tamen semper facienda erit de invitatione facta ad renunciandum, de exhibitis a parocho allegationibus ac de requisito et obtento examinatorum suffragio.

§. 2. Decretum indicendum est sacerdoti; sed promulgari non debet, nisi elapso tempore utili ad interponendum recursum.

Can. 21.

Si conclusio non sit pro amotione, certior ea de re faciendus est parochus. Ordinarius autem ne omittat addere monitiones, salutaria consilia et praecepta quae pro casuum diversitate opportuna aut necessaria videantur: de quibus maxima ratio habenda erit, si denuno de illius sacerdotis amotione res futura sit.

VI. — De actorum revisione.

Can. 22.

§. 1. Contra decretum amotionis datur dumtaxat recursus ad eumdem Ordinarium pro revisione actorum coram novo Consilio, quod Ordinario et duobus parochis consultoribus constat iuxta § 2, can. 3.

§. 2. Recursus interponendus est intra decem dies ab indicto decreto; nec remedium datur contra lapsum fatalium, nisi parochus probet se vi maiori impeditum a recursu fuisse; de qua re videre debet Ordinarius cum examinatoribus, quorum consensus requiritur.

Can. 23.

Interposito recursu, dantur parocho adhuc decem dies ad novas allegationes producendas, iisdem servatis regulis quae superius in discussione coram examinatoribus statutae sunt, salva dispositione § 4, can. seq.

Can. 24.

§. 1. Consultores, convenientes cum Ordinario, de duobus tantum videre debent, utrum in actibus praecedentibus vitia formae in ea irrepserint quae rei substantiam attingant, et utrum adducta amotionis ratio sit fundamento destituta.

§. 2. Ad hunc finem omnia superius acta et adducta examinare debent atque perpendere.

§. 3. Possunt etiam ex officio ad illa duo memorata discussionis capita in tuto ponenda exquirere et percontari de rebus quas necessario cognoscendas putent, auditis etiam, si opus sit, novis testibus.

§. 4. Parochus tamen ius non habet exigendi ut novi testes inducantur et examinentur; nec ut sibi dilationes ulteriores ad deducenda sua iura concedantur.

Can. 25.

§. 1. Admissio vel rejectio recursus maiore suffagiorum numero est decernenda.

§. 1. Adversus huius consilii resolutionem non datur locus ulteriori expostulationi.

VII. De amoti provisione.

Can. 26.

§. 1. Sacerdoti ex facta sibi invitatione renuncianti, aut administrativo modo a paroecia amoto, Ordinarius pro viribus consulat, aut per translationem ad aliam paroeciam, aut per assignationem alicuius ecclesiastici officii, aut per pensionem aliquam, prout casus ferat et adjuncta permittant.

§. 2. In provisionis assignatione Ordinarius examinatores, vel parochos consultores si usque ad eos causa pervenerit, audire ne omittat.

Can. 27.

§. 1. Paroeciam Ordinarius ne assignet, nisi dignus idoneusque ad eam regendam sit sacerdos; proponere autem eidem potest paroeciam parisi, inferioris aut etiam superioris ordinis, prout aequitas et prudentia videantur exigere.

§. 2. Si agatur de pensione, hanc Ordinarius ne assignet nisi servatis de iure servandis.

§. 3. In pari conditione, renuncianti magis favendum in provisione est, quam amoto.

Can. 28.

§. 1. Negotium de provisione sacerdotis potest Ordinarius reservare post expletam causam amotionis, et generatim quam citius expediendum.

§. 2. Sed potest etiam in ipsa invitatione ad renuntiandum vel separatis litteris, pendente amotionis negotio, vel in ipso amotionis decreto provisionem hanc proponere et indicare, si expediens iudicaverit.

§. 3. In quolibet casu quaestio de provisione futura sacerdotis non debet commisceri cum quaestione praesenti de amotione a paroecia; neque illa hanc impedire aut remorari, si bonum animarum exigat ut expediatur.

Can. 29.

§. 1. Sacerdos qui renunciavit, aut beneficio vel officio amotus fuit, debet quamprimum liberam relinquere paroeciale domum, et omnia quae ad paroeciam pertinent eius oeconomio regulariter tradere. Et si moras illegitime nectat, potest ecclesiasticis sanctionibus ad id cogi.

§. 2. Quod si agatur de infirmo, Ordinarius eidem permittat usum etiam *exclusivum*, ubi sit opus, paroecialium aedium, usque dum possit pro prudenti eiusdem Ordinarii iudicio commode alio transferri. Interim vero novus paroeciae rector aliquam aliam temporariam habitationem in paroecia sibi comparari curet.

VIII. — De iis qui huic legi subiacent.

Can. 30.

Superius constitutis regulis, — adamussim applicandis iis omnibus qui paroeciam, quovis titulo, ut proprii eius rectores obtinent, sive nuncupentur Vicarii perpetui, sive *desservants*, sive alio quolibet nomine, — locus non est, quoties paroecia committatur curae alicuius sacerdotis qua oeconomi temporalis vel Vicarii ad tempus sive ob infirmitatem parochi, sive ob vacationem beneficii, aut ob aliam similem causam.

Can. 31.

§. 1. Si parochus in ius rapiatur ut reus criminis, pendente criminali iudicio sive coram ecclesiastica sive coram civili potestate, locus non datur administrativa illius amotioni; sed expectandus est exitus iudicii.

§. 2. Interim tamen si agatur de crimine quod infamiam facti inducat, Ordinarius parochum prohibere potest, quominus curam animarum exerceat ac temporalem administrationem beneficij gerat: ea vero munia cum congrua fructuum assignatione Vicario aliive a se eligendo committat.

§. 3. Iudicio autem criminali finito, locus erit restitutioni parochi, vel eius administrativa amitioni, vel canonicae destitutioni, prout iustitia exigat et adiuncta ferant.

Can. 32.

Ordinarii nomine pro omnibus quae in hoc titulo statuuntur non venit Vicarius Generalis, nisi speciali mandato ad hoc sit munitus.

Ils autem cito exsequendis quae in hoc decreto statuuntur, SSmus Dominus Noster mandat ut omnes et singuli Ordinarii quamprimum parochos aliquot consultores, iuxta praescripta *Can. 4*, constituant. Quod vero ad examinatores attinet, si hi in dioecesi, sive in synodo sive extra synodum electi, habeantur, statuit ut, de cathedralis capituli vel consultorum dioecesanorum consilio, aut eos in officio confirmare (hac tamen lege ut post quinquennium a munere cessent), aut ad novam examinatorum electionem, servata regula *Can. 4*, devenire possint, prout prudentia et adiuncta suaserint. Deficientibus vero in dioecesi examinatoribus, ad eorum electionem, servatis superius statutis, sine mora deveniant.

Praesentibus valitulis, contrariis quibusvis non obstantibus.

Datum Romae, die 20 Augusti 1910.

C. CARD. DE LAI, *Secretarius.*

L. † S.

Scipio Tecchi, *Adssessor.*

4136

1910

Examinatores
et parochi
consultores
constituuntur
ad amotio-

In obsequium Decreti S. Sedis Apostolicae Romanae „de administrativa amotione ab officio et beneficio curato“ supra communicati, signanter Canonibus eiusdem Decreti 3 et 4 conformiter infrascriptos *Examinatores Prosynodales*, quos facultate Apostolica dd. 22-a Jan. a 1909. de consensu

Venerabilis Capituli Ecclesiae Nostrae Cathedralis dd. 22-a Septembris a. c. in Circ. Litt. XV. nr. 3632 constitueramus, de consensu eiusdem Ven. Capituli dd. 4-a Novembris a. c. simul *Examinatores ad exercendum munus iudiciale in amotione parochorum administrativa elegimus*, quos itaque ordine, in quo sequuntur Examinatores ad amotionem administrativam vigore Decreti citati praesentibus *pro quinquennio* constituimus ac nominamus:

Stephanus Szeifricz el. episcopus, praepositus maior,
Antonius Walter vic. gen. epplis, praelatus, abbas, canonicus,
Gabriel Hanny, praelatus, abbas, canonicus
Joannes Spies, praelatus, abbas, canonicus,
Josephus Wurster dr., abbas, canonicus, rector Seminarii,
Julius Wajdits, praepositus, canonicus, inspector schol. dioec.,
Augustinus Frantich, canonicus,
Aloysius Döbrössy, canonicus,
Ludovicus Szilvek dr., canonicus,
Josephus Rézbányay dr., assessor consistr., professor theolog.,
Stephanus Késmárky, assessor consistr., professor iuris et director substitutus Lycei,
Stephanus Sipos dr. professor theolog.

Parochos consultores pro revisione decreti amotionis de consensu Ven. Capituli dd. 4-a Novembris a. c. aequo *pro quinquennio* elegimus et nominamus sequentes:

Geysa Frühwirth vad. et parochus in Gyulaj,
Josephus Streicher, abbas, parochus in Paks,
Ludovicus Beck parochus in Nagybicsérd,
Aloysius Zádor vad. et parochus in Baranyabán,
Ladislaus Charváth vad. et parochus in Petrijevci,
Eduardus Koch parochus in Villány.

4137

1910

A minden nap tanítás egyötöntüsége, illetőleg egy időben való fokozatos végrehajtása érdekében az egyházmegyém kötelékébe tartozó elemi népiskolai igazgatóságok és néptanítók részére olyan esetekre vonatkozólag, amikor a tanító egyuttal kántor is, vagy kántori teendők végzésére van kötelezve, a vallás- és közoktatásügyi nm. m. kir. ministerium 111202/1910. megkeresésének megfelelőleg a következőket rendelem:

1. A kántori teendők mindig olyan időben végzendők, amikor azok

a tanórarenddel s így a tanítással összeütközésbe nem kerülnek, vagy reggel 8 óra előtt, vagy 10 és 11 óra után délelőtt vagy pedig a délutáni órákban tanítás után.

2. Ezen általános elv szempontjából kell esetről-esetre a temetéseket és esketéseket, valamint egyéb kántori teendőket kivánó egyházi szertartásokat elhelyezni. Amennyiben a temetés után Requiem, vagy mise kivántatik, a temetést lehet elvégezni a délutáni órákban s a misét vagy Requiemet meg lehet tartani a következő napon délelőtt tanítás előtt, vagy tanítás után. Ugyanezen elv tartandó szem előtt olyan esetekben is, amikor házasságok alkalmával az érdekeltek az esküvőt misével kapcsolatban akarják megtartani, mikor is nyári időben a reggeli, téli időben pedig délelőtt 10, vagy 11 órai időt lehet erre a célra felhasználni.

3. Kisebb szertartásoknál, amennyiben a helyi szokások avagy egyéb körülmények a kátor jelenlétét kivánják, minden olyan órában tartandók, hogy a kántortanítónak a tanitást félbeszakítania ne kellessék.

4138

1910

A Szent-István-Társulat hagyományaihoz hiven a folyó évben is Szent-István-Társulat tag-illetményei-nek ajánlása. kitűnő kiadványokkal gazdagítja a magyar kath. irodalmat.

Tagsági könyvei a kath. hitvédelem, tudomány és népművelés szolgálatában állanak s épen ezért nagyon megérdemlik, hogy a magyar kath. hívő és olvasóközönség figyelme reájuk felhívassék.

A 10 koronás rendes tagság illetményei — a kiváló tudományos és szépirodalmi havi folyóiraton: a „Kath. Szemlén” kivül — a jelen évre még a következők: Lukcsics József dr.-nak „A Galilei kérdés” című munkája, mely helyes világításba helyezi az egyházzal szemben célzatosan odaállított olasz csillagász ügyét; Platz Bonifác dr.-nak „Természettudomány és igazság” című könyve, melyben a modern természettudomány legfőbb tételei objektív kritikával vannak fejtegetve; Schütz Antal dr.-nak „Krisztus jelenléte az Oltáriszentségen” című könyve, mely arra mutat rá, hogy élet és igazság a kinyilatkoztatásnak minden szava, az is, mely az Oltáriszentségen megjeleníti Krisztust; Zubriczky Aladár dr.-nak „Párhuzamok a keresztenység és más vallások között” című műve, mely a tárgyilagos összehasonlító vallástudomány és vallástörténet alapján mutatja ki a keresztenység isteni eredetét.

Nem kevésbé becsesek a pártoló tagság illetményei, melyeket a Társulat a csekély évi 2 korona tagsági dij fejében ad a folyó évben is. „A Szentek élete” című nagy munkának most adja ki a III. kötetét; ezen-

kivül „A mi hazánk“ című, Magyarország földrajzi leírását magában foglaló könyvet; „Nagy Budapest“ cím alatt a hazánk fővárosát ismertető utmutatót nyújt, s végül mindenki tagság illetménye gyanánt a Szent-István-Társulat naptárát is adja az 1911. évre.

Az aránylag rendkívül csekély tagsági dijakért annyi és oly kiváló munkát ad a Társulat tagjainak, hogy e könyvek ajánlását s a tagok gyűjtését ujból és ismételten tiszteletben testvéreim és híveim lelkére kell kötnöm.

4139

1910

Léska József vácegyházmegyei áldozópap, a váci kir. országos fegy- Irodalmi műintézet rk. lelkésze magyarra fordította *Mark Dávid* brixeni papnevelőinté- vek ajánlása: zeti tanár és hitszónok jeles munkáját, mely „A keresztény vallás“ cimmel *Mark-Léska* 34 hitvédelmi előadást tartalmaz szent hitünk alapigazságairól. Isten létezé- „A keresztény vallás.“ sének bizonyitékairól, a lélek halhatatlanságáról, s a keresztenység isteni eredetéről szólva kiterjednek az apologetikának egész terére. minden alapos tanulmányon épül fel világos felfogással s alakilag époly világos kifejezéssel. Ezek az előadások első sorban a tanulóknak, de azután szélesebb köröknek is szólnak. A hívő egyetemi hallgatóknak és másoknak is, akik beható hitvédelmi munkákkal nem foglalkozhatnak, kitüntő szolgálatot tesznek. De a lekipásztor is gazdag anyagot talál itt hitágazati és hitvédő szentbeszédeihez, aminőket XIII. Leo s legujabban dicsőségesen uralkodó Szentséges Atyánk X. Pius sürgető intelmének megfelelően gyakrabban kell tartani. Ép azért a jeles munkát ugy tiszt. papságomnak, mint általa a tanuló ifjuságnak s a képzettebb osztálynak melegen ajánlom.

Ára 4 K., kapható a fordítónál Váczott.

Járosy Dezső temesvári karnagy „Az Eukarisztia zenéje“ cimen nép- Járosy Dezső szerü egyházzenei liturgikát adott ki. Minthogy Szentséges Atyánk egyházzenei Motu propriojában lelkiismeretben kötelező parancsot adott a liturgikus ének szabályozásáról, a visszaélések megszüntetéséről és új egészsges egyházzenei állapotok teremtéséről s másrészről ezen rendeletek végrehajtására hivatalukból kifolyólag kötelezett „rectores ecclesiae“ minden jóakaratuk mellett is kellő gyakorlat hiján legtöbbször nem találják meg a megoldás helyes módját, nevezett munkát, mint oly kézikönyvet, mely épen erre vonatkozó sok, igen helyes irányelvet nyújt, szivesen ajánlom egyházmegyei papságának figyelmébe. Kapható szerzőnél (Temesvár, papnevelő intézet.) Ára 2 korona.

„Az Eukarisztia zenéje“.

A Szent-István-Társulat minden lehető eszközt szivesen ragad meg, a mellyel a magyar katholikus kultúrának szolgálatot tehet. Legujabban azt

Tanítók
Évkönyve.

határozta el, hogy a *Tanítók Évkönyvé-t*, mely immár harmadik éven jele-nik meg, a hazai kath. népoktatási intézetekben működő *minden egyes tan-erőnek* egy-egy példányban iskolánkint *ingyen* és bérmentve megküldi. Ez évkönyv révén a kath. néptanítónak oly szükséges ismeretek nyújtanak, a melyek birtokában hivatását az iskolában és a társadalomban a ma meg-kívánható tökéletességgel töltheti be. Kivánatosnak tartom ezért ezen Év-könyvre a tiszt. iskolaigazgató-plebános urak és az érdemes tanítói kar figyelmét ez uto-n felhivni.

Gatterer
„Praxis cele-
brandi.“

Gatterer Mihály jézustársasági atya s a liturgia tanára az insbrucki egyetemen „Praxis celebrandi missam aliasque functiones eucharisticas“ cimmel kitünnő liturgikus könyvecskét adott ki, mely az Oltáriszentséget érintő összes egyházi funkcióra nézve beható tájékozást nyújt a vonatkozó rubrikák és kongregációi határozatok alapján.

Minél több bizonytalanság és eltérés mutatkozik az egyes eucharis-tikus ájtatosságok végzésénél, annál indokoltabb és szükségesebb e praktikus könyvecskének beszerzése és gondos tanulmányozása. A könyv 340 oldalra ter-jed, ára kötve 3 korona 80 fillér, kapható Innsbruckban Felizian Rauch's Buchhandlung címén, vagy bármely könyvkereskédés utján. minden felszen-telt papnak a legmelegebben ajánlom.

Gaal László
„A bélyeg- és
jogilletékek-
ről.“

Gaal László pécsváradi kir. járásbirósági telekkönyvi kezelő igen hasznos, gyakorlati kézikönyvecskét adott ki „A bélyeg és jogilletékekről.“ Az adásvevési, ajándékozási és örökösödési jogügyleteknél lervandó illeté-kekre nézve kimerítő tájékoztatást nyújt. A végrendeletekre vonatkozó szabá-lyokat, a kérvényi és határozati illetékekét, a nyugdíj törvényt és a posta- és távirda szabályokat is felöleli rövid kivonatban.

A könyvecske 110 oldalra ter-jed. Ára 1 kor. 50 fillér. Kapható Pécssett (Heverdle és trsa könyvkereskedőnél, Széchenyi-tér) és a szerzőnél Pécsváradon. A kiadvány sok közhasznú ismeretet tartalmaz, miért is az érdeklődők figyelmébe melegen ajánlhatom.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 7-a Novembris a. 1910.

† Julius m. p.
episcopus.

© 1910. ©

XIX.

4196
1910

A népoktatás ingyenességről szóló 1908. évi 46. t.-c.-nek a községi Az elemi nép- és hitfelekezeti iskolákat érintő rendelkezései végrehajtása tárgyában a vallás- iskolai okta- és közoktatásügyi miniszter ur 1910. évi 1006CO. sz. rendeletével utasítást tás ingyenes- séről szóló adott ki, mely utasítás két részből áll. Az egyik rész, mely 110000/1910. 1908. évi sz. alatt küldetett meg a vármegyei közigazgatási bizottságoknak s ezekkel XLVI. t.-c. egyidejűleg az egyházmegyei főhatóságoknak, a szerzetesrendi tanítók vagy végrehajtása a szerzetes tanítónők által vezetett hitfelekezeti elemi népiskolák tandijkárpótlásával fogtanerők által lalkozik s ezen rendeletet alábbiakban szoros miheztartás és további intéz- ellátott kath. iskolákat kedés céljából egész terjedelmében közzé teszem. illetőleg.

A többi iskoláakra vonatkozó rendelet a „Néptanítók Lapja“ 1910. évi 7. számában október hó 15-én jelent meg, de egyuttal intézkedtem aziránt is, hogy a nekem megküldött példányok az esperesi hivatalok utján az érdekeltekkel való közlés céljából köröztessemek, minek folytán nem forog fen annak szüksége, hogy azt e helyen egész terjedelmében közreadjam s csupán utalok a „Néptanítók Lapja“ fennhatározott számára, ahol eme rendeletek és utasítások egész terjedelmükben olvashatók, minél fogva rendelem, hogy az összes érdekeltek ama rendeletek és utasítások értelmében járjanak el.

Különlegesen mégis szükségesnek látom a könyvtárak számára szedhető 50 fillérnyi dijak kezelése és felhasználása tárgyában a következőképen rendelkezni:

1. Fel akarom menteni a tanítóságot az 50 fillérnyi dijak beszedésének kellemetlensége alól, miért is akkép intézkedem, hogy 1910. szeptember hó 1-től számitva eme beiratási dijakat ne a tanító, hanem az iskolaszéki gondnok szedje be. A beszedés foganatosítható ugyis, hogy az iskolaszéki

gondnok a beiratás három napján a beiratásnál jelen van, vagy pedig akként, hogy az iskolaszéki gondnok ezen 50 filléreket a többi iskolai adókkal egyszerre szedi be s erről külön könyvet vezet, valamint az iskolai pénztárban a beiratási dijakat külön könyvtári alapnak tekinti s azokról ilyen módon is számol el. A beszedés módosatai tekintetében mindig a helyi viszonyok irányadók.

2. Szegénységüket bejelentő s a beiratási dijak fizetése alól ezen a cimen felmentést kérő gyermeknek nevei az iskolaszéki elnökséghez tétetnek át s a felmentést mindig az iskolaszék adhatja meg.

3. Amennyiben a beiratási dijak beszedését nem a beiratás alkalmával foganatosítanák, hanem ez egészen külön az iskolagondnokra bizatnék azon célból, hogy az iskolagondnok e feladatának megfelelhessen az iskola tanítója azon osztályról, vagy osztályokról, amelyekben tanít, tartozik a beiratást követő 15 napon belül a beirt gyermekek névsorát az iskolaszéki gondnoknak megküldeni, jelezve azt is, hogy kiket tart szegénység cimen a beiratási dijak fizetése alól felmentendőnek.

4. A beiratási dijak a törvény intencióinak megfelelőleg minden iskolánál kivétel nélkül könyvtár beszerzésére fordítandók. A könyvtár berendezését minden iskolánál legelőször egy alkalmas szekrény beszerzésével kell kezdeni s addig könyvek be nem vásárolhatók, valamaddig ezeknek biztos elhelyezéséről gondoskodás nem történt. Ugy a szekrény, valamint a beszerzett könyvek árát a meglevő könyvtári pénzkészlet erejéig az iskolaigazgató által ellenjegyzett számla ellenében az iskolagondnok kifizetni tartozik.

5. A beszerzendő könyvek jegyzékét a tantestület vagy ahol csak egy tanító van, ez állítja össze. A megállapított jegyzék jóváhagyás céljából a plebános-iskolaigazgató elé terjesztendő, aki jogosult arra, hogy határozzon a fölött, hogy mely könyvek és minő rendben hozattassanak meg. E jegyzéket az esperesi hivatal által az egyházmegyei főtanfelügyelőségnek felülbirálás céljából beterjeszti. A beiratási dijak részben tanítói könyvtárak, részben ifjúsági könyvtárak beszerzésére fordithatók.

6. Ahol tantestület van, ez saját kebeléből egy könyvtárost választ, kinek megbizatása egy évre szól, de az év leteltével újból megválasztható. Ahol két tanító van, ezek maguk között állapítják meg, hogy ki kezelje a könyvtárat. Ahol egy tanító van, ott mindenő a könyvtáros is.

7. A könyvtár kezelése megfelelő leltár és tankönyvjegyzék segélyével történik s a könyvek jókarban tartásáért, valamint a leltári készletért könyvtáros anyagilag felelős. Az esperes-ker. tanfelügyelő urakat felkérem, hogy

iskolalátogatásai alkalmával a könyvtárt mindig vizsgálják meg s annak állapotáról az iskolai évi jelentésekben tegyenek jelentést.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől. — 110.000 szám. — Az elemi népiskolai oktatás ingyeneségéről szóló 1908. évi XLVI. t.-c. 1. és 8. §-ai értelmében 1910. évi szeptember 1-től kezdve a tanítás a községi és felekezeti elemi népiskoláknak úgy minden nap, mint ismétlő tanfolyamában teljesen ingyenes.

Ezen időponttól kezdve tehát a szerzetesrendi tanítók vagy tanítónők által vezetett felekezeti elemi népiskolákban szintén nem szedhető sem tandíj, sem pedig az 1891. évi XLIII. t.-c. 10. §-ában megállapított 30 filléres járulék.

A mondott határidőn túl ezen utóbbi népoktatási intézetekben épügy, mint a többi községi és felekezeti elemi népiskolában legfeljebb 50 fillér beiratási díj szedhető az iskolába felvett minden egyes tanuló után. Ezen beiratási díj elengedésére és felhasználására nézve az 1908. évi XLVI. t.-c. 1. §-ában és az 1910. évi 100.600. számu körrendeletben foglaltak a szerzetesrendiek által vezetett felekezeti elemi iskolákra nézve is irányadók.

A hivatkozott törvénycik 3. §-a értelmében a szerzetesrendi tanítók vagy tanítónők által vezetett felekezeti elemi iskolák is állami kárpótlásra tarthatnak igényt azon bevételi csökkenésért, melyet az oktatás ingyenesége maga után von, feltéve, hogy az 1907. évi XXVII. t.-c. 35. §-ában megállapított feltételeknek minden tekintetben megfelelnek.

Tekintettel a szerzetes-iskolák különleges helyzetére, szükségesnek láttam, hogy az állami kárpótlás megállapításának módozatait ezen iskoláakra nézve a főtisztelendő egyházi főhatóságok meghallgatásával külön szabályozzam. Az erre vonatkozó végrehajtási utasítást van szerencsém a főtiszt. Főhatóságnak szives tudomás végett idemellékelten megküldeni.

Mivel ezen utasítás a beállott politikai változások következtében a kellő időben kibocsájtható nem volt, indíttatva éreztem magam, hogy a kárpótlás kérelmezésére a törvény 5. §-ában megállapított határidőt — ugy, amint a községi és hitfelekezeti iskolákat érintőleg 100.600/910. sz. körrendeletben történt — folyó évi december hó 31-ig meghosszabbítsam.

Van szerencsém egyuttal a főtiszt. Főhatóságnak szives tudomására hozni, hogy mivel a törvény 3. §-ának második bekezdése kivételesen módot nyújt a tanulónkint évi 15 K tandíjban és évi 1 K felvételi dijban megállapított maximális összegen túlmenő állami kárpótlás elnyerésére is, feltéve, hogy 1. azon községen, melyben az illető iskola működik, sem állami, sem községi iskola nincs;

2. az érdekelt iskolát az 1908. évi XLVI. t.-c. hatásbalépte már működésben találta; s

3. az iskola — a fentartó vagyontalansága miatt — a törvényben megállapított mérték alkalmazása mellett fentartható nem lenne, ezen kivételes igény érvényesíthetése a szerzes iskolákkal-szemben sincs kizárva.

Ha azonban szerzesek által vezetett valamely elemi iskola részére ilyen kivételes alapon megkívántatnák a tandijkárpótlás, úgy a törvény által megállapított, fentebb előstorolt feltételek fenforgása a vármegyei kir. tanfelügyelőnek hivatalos bizonylatával igazolandó s ezen okmánnyal az utasítás 1—4. pontjai által előirt adatok kiegészítendők. Budapest. 1910. október hó 1-én. — Zichy. — Valamennyi róm. kath. egyházmegyei főtiszt. Főhatóságnak.

Végrehajtási utasítás a szerzesrendi tanítók vagy tanítónők által vezetett hitfelekezeti elemi népiskolák tandijkárpótlása tárgyában az 1908. évi XLVI. t.-c. alapján.

Kiadta: a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1910. évi 110.000. szám alatt kelt rendeletével.

Az elemi oktatás ingyenességről szóló 1908. évi XLVI. t.-c. végrehajtása tárgyában 1909. évi december hó 10-én 150.000. szám alatt kibocsátott rendeleteim, valamint az 1910. évi 100.600. számu végrehajtási utasítás kiegészítéseül jelen Utasítás a fent hivatkozott törvénycikk 5. §-ának 4-ik bekezdésében foglalt rendelkezés alapján azon hitfelekezeti elemi népiskolák eddigi tandíjjövedelmeinek kárpótlásáról és ennek módozatairól intézkedik, mely iskolákat szerzesrendi tanítók, vagy tanítónők vezetnek.

Miként az elemi oktatás ingyenességről szóló törvény, ugy az ennek alapján nyújtható kárpótlási államsegély csak a szoros értelemben vett hitfelekezeti elemi iskolákra terjed ki, vagyis a szerzesrendi tanerők által ellátott elemi iskolák közül kifejezetten csak azon intézetekre, amelyeknél alkalmazott szerzesrendi tanerők az 1907. évi XXVII. t.-c. 35. §-a alapján fizetéskiegészítő államsegélyben részesülhettek.

Ezen szoros szervi kapcsolatnál fogva, mely az idézett két törvénycikk között fennáll, a tandijkárpótlásra irányuló igény bejelentésére és megállapítására, valamint a kárpótlási összegek utalványozására nézve ezen iskolákat illetőleg a következő módozatokat állapotom meg:

A kárpótlási igény bejelenthető minden tan- és felvételi dijakra, melyeket az iskola vezetősége az iskola hiteles számadási okmányai szerint eddig a tanulóktól tényleg szedett, s melyek részben a tanerők javadalmá-

zására, részben az iskola működésben tartásával járó dologi természetű kiadások fedezésére fordítattak.

Az iskolák a kárpolitást olykép vehetik igénybe, hogy e célból az illetékes egyházi főhatóságok után a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez *legkésőbb 1910. évi december 31-ig folyamodnak*. Azok az iskolák, amelyek kérvényüket e határnapig be nem nyújtották, elvesztik az állami kárpolitás iránti igényüket.

A kérvényhez a következő mellékletek lesznek csatolva:

1. Az intézet 1905/6., 1906/7. és 1907/8. iskolai évről szóló, még pedig minden tanévről külön-külön kiállított és az intézeti igazgató által hitelesített *költségelőirányzata*, ugyszintén annak igazolására, hogy a tan- és felvételi díjakból mennyi volt az iskola tényleges bevétele, az iskolának jelzett tanévi és a fentiek szerint hitelesített *számadásai*. Feltüntetendő tehát, hogy az iskolában tényleg bejárt tankötelesek közül a mondott tanévek folyamán hány megtetett fel a jelzett díjak fizetése alól, hánynál volt az törlendő behajthatatlanság címén, s végül hány gyermek után folyt az be, mint *tényleges*, tehát a törvény értelmében megváltás alá eső bevétel. E díjak *egy évi átlagát* e számadatok alapján és az egyházi főhatóságok előterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter állapitja meg és folyósítja az adandó kárpolitási segélyeket is. Megjegyzendő azonban, hogy a törvény 3-ik §-ában foglalt rendelkezéshez képest a kárpolitási összeg egy-egy iskolára nézve nem haladhatja meg azt az összeget, mely az illető iskola tandijköteles növendékeinél fejenként számított évi 15 korona tandij- és 1 korona felvételi díjnak megfelel.

2. A tanerők és az iskolába a jelzett 3 tanév alatt tényleg beiskolázott *tanulók létszámának* hiteles és az intézeti igazgató által aláírt *kimutatása*.

Az igazgató ugy ezen, mint az 1. pontban általa szolgáltatott és aláírásával megerősített adatok valódiságáért felelős.

3. A község róm. kath. felekezetű lakósságának összes állami egyenes adóját feltüntető hiteles *adókimutatás* és bályegmentes *helyhatósági bizonyitvány* arról, hogy az illető felekezethez tartozó azon községbeli hivatalnak célra legalább is állami egyenes adójuk 5%-ával felérő hozzájárulással terhelve vannak és hogy ezen szedett járulék iskolai célokra otthelyt tényleg kimerítették.

4. A királyi *tanfelügyelő által kiadott bizonylat*, hogy az iskola megfelel a törvényes kellékeknek, amelyek az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 27. és 28., valamint az 1907. évi XXVII. t.-c. 16., 17., 18., 19. és 20. §-aiban foglaltatnak.

Amennyiben az illető iskola az 1907. évi XXVII. t.-c. 34. §-a alapján már államsegélyt élvez, csupán a fenti 1. és 2-ik pontban előirt adatok bocsátandók rendelkezésre.

Az egyházi főhatóságok a hozzájuk beérkezett folyamodványokat és azok csatolmányait átvizsgálják és ha azokat a tényeknek megfelelőknek találták, javaslataikkal együtt a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fölterjesztik.

A tandíj-kárpótlási államsegélyek az iskola megjelölésével az egyházi főhatóságok által megnevezendő intézeti vezető kezéhez előleges félévi részletekben bélyegmentes és az illetékes kir. tanfelügyelő által láttamozott nyugta ellenében az illetékes m. kir. adóhivatalnál (állampénztárnál) fognak folyósítatni.

A kiutalt kárpótlásról egyidejűleg a kir. tanfelügyelő is értesítetik, ki viszont erről a közigazgatási bizottságnak tesz jelentést.

A kárpótlás címén szabályszerűen megállapított összeg többé változás alá nem eshetik.

E közlemények alapján fölhívom a főhatóságom alá tartozó szerzetes-tanítónők által ellátott elemi iskolák igazgatóit, hogy amennyiben a vezeté-sük alatt álló iskola a most közzé tett rendeletben és utasításban megálla-pított jogalapon és feltételek mellett tandíjkárpótlásra igényt tarthat, a nm. vall. és közokt. ügyi m. kir. miniszter urhoz intézendő kérvényeket legkésőbb folyó évi december hó 1-ig hozzáám okvetlenül felterjesszék.

A kérvények felszerelésére nézve az a szempont irányadó, élvez-e az iskola az 1907. évi 27. t.-cz. 35. §-a alapján fizetéskiegészítési államsegélyt, vagy nem. Igenlő esetben és erre való hivatkozás mellett, a fenti utasításnak a mellékletekre nézve intézkedő 1. és 2. pontjában körülirt adatok bocsátandók csupán rendelkezésre. Ha nem élvez az iskola államsegélyt, akkor a kérvény az utasítás 1—4. pontjaiban előirt adatokkal szerelendő fel.

4197

1910

Iskolai tűz-
rendészet
tárgyában mi-
niszteri ren-
delet.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. Valamennyi főtiszt. egyházi főhatóságnak. 49225. szám. A kir. tanfelügyelőkhöz és tanfelügyelő-ségi kirendeltségekhez a hatáskörükbe tartozó elemi iskolák, illetőleg óvo-dáknál netalán bekövetkezhető tűzveszedelem esetén a gyermekek megmen-tésének érdekében teendő megelőző intézkedéseket tartalmazó körrendeletem egy példányát a főtiszt. főhatóságnak oly kéréssel van szerencsém meg-

küldeni, hogy a rendelkezése alá tartozó népnevelési intézetek vezetőinek hasonló célból és irányban leendő kiotatására nézve saját hatáskörében szintén intézkedni méltóztassék. Budapest, 1910. szeptember hó 24-én.
Zichy s. k.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. Valamennyi kir. Tanfelügyelő urnak és tanfelügyelőségi kirendeltségnek. 49725. szám. A kir. Tanfelügyelő ur hatáskörébe tartozó községi, izraelita és magániskolák, nem-különben az állami, községi, izraelita és magánovodáknál netán bekövetkezhető tűzveszedelem esetén a gyermekek megmentése érdekében a következő megelőző intézkedéseket rendelem el:

I. Megelőző tűzrendészeti.

1. Amig a tanuló ifjuság az intézetben tartózkodik, a kijáratok le nem zárhatók.

2. Álló fogasok és esernyő-tartók a padlához, — vagy falhoz megfelelően odaerősítendők.

3. Lépcsők és lépcsőházak a ruhák felaggatásával, butorok és egyéb tárgyak beállításával meg nem szűkithetők.

4. Papirhulladékok, szemét stb. külön e célra való, lehetőleg boltozott helyiségben gyűjtendő össze és hetenkint legalább egyszer az épületből eltávolítandó.

5. Tűzriasztásra és próbariasztásra minden intézetben zászlójelző készülék szerelendő fel.

6. Ha az intézet valamely helyiségeben gázszagot vesznek észre, az illető és a közelí helyeken az összes nyilt láng eloltandó s a helyiségek rögtön szellőztetendők.

7. Benzin, petroleum, spiritus stb. robbanó gözöket fejlesztő folyadékok kizárolag robbanásmentes edényekben tartandók.

8. Tűzveszélyes folyadékokkal való munka (kísérletezés) csakis fém-ből készült és körül eléggé felhajtott szélű alátéten végezhető, amely alátét az esetleg kiömlő folyadék tovább ömlését megakadályozza.

9. Ha a használt folyadékok robbanó gözöket is fejlesztenek, ezenkívül az illető helyiség alapos szellőzéséről gondoskodni kell. Tűz és nyilt láng e helyiségtől távol tartandó. Ilyen folyadékokkal való foglalkozás *egyébiránt csakis szakértő egyén vezetése alatt engedtetik meg*. E folyadékokból a helyiségen csakis a használatra okvetlenül szükséges mennyiség tartható. Tűzoltási célra munka alatt 2 drb. nedves, 2 veder viz, homok vederben,

vagy pedig az adott körülmények folytán a tűzoltóság által megfelelőbbnek talált oltószerek készenlétben tartandók.

10. Az iskolában a padoknak és összes butoroknak az elhelyezése olyan legyen, hogy a tanulók akadály nélkül kivonulhassanak.

11. Testi fogyatkozással bíró tanulók minden közvetlen az ajtók mellett helyezendők el.

12. Tüvvész esetén a tanulók teljesen biztos helyre vezetendők, — ott a nagyobbak tova bocsátandók — mig a kisebbek, felügyelet alatt addig tartandók vissza, mig azokat hozzátartozóik el nem kísérik.

13. Ha az intézetben füstszag támadna, akkor az illető füsttel telt helyiség, ahol a tűz fészkét megtalálták — azonnal lezárandó s a tűzoltóság minden körülmények között rögtön értesítendő.

14. Ezen rendszabályokon kívül még a helyi viszonyoknak megfelelő külön utasítások állapithatók meg a tantestület által. Ezen megállapodáshoz azonban a tűzoltóság hozzájárulása és a hatóság jóváhagyása szükséges.

II. Oktatás és gyakorlat.

A tanév elején, az első három héten belül, a tanuló ifjuság a tanító által kioktatandó az intézeti épület gyors elhagyásának módozataira nézve.

Minden tanítónak, ugy az általános, valamint az egyes osztályokra nézve külön megállapított szabályokat és rendelkezéseket ismernie kell és azok szigorú és pontos végrehajtásáért felelős.

A tanulók az osztály szabályszerü elhagyására a tanítók által gyakrabban külön-külön gyakorlandók, anélkül azonban, hogy a többi osztályt zayarnák.

A tanuló ifjuságnak nyomatékosan és ismételve megmagyarázandó, hogy ha valaki az iskolának elhagyása alkalmával veszély esetén valamit elveszít, nem szabad e tárgy után lehajolni, mert különben az elesés és elgázolás veszélye fenyegeti.

Az egyes osztályoknak kiképzése után, kombinált gyakorlatok tartandók. Legelőször a szomszédos osztállyal, azután kettővel és így tovább. Végre összgyakorlat tartandó.

Próbariasztások minden iskolában negyedévenkint tartandók: ezek közül egy, a tanítók előzetes értesítése nélkül. Az előre be nem jelentett gyakorlatot a hatóság képviselője rendeli el.

Az osztályokból és az iskola épületből való kivonulás — ugy gyakorlat, mint tűz esetén — előre megállapított harangjelzés által történik.

A tanító utasítására a tanulók egyenkint és a megállapított sörrendben az osztályból, felső kabátok, kalapok és taneszközök visszahagyásával távoznak. Kivételt e tekintetben csak a téli időszak képezi, amikor a tanulók — a meghülést kikerülve — téli kabátjaikat és kalapjaikat is magukkal vihetik.

A tanulók elvonulása a folyosókon és lépcsőházakban is szintén egyenkint és mindenkor csak lépéssben történik.

A tanulóknak tiltva van ily alkalommal egymásközt beszélni. Az indulásnál és kivonulásnál a tanító személyzet minden nyugtalanságot, minden tolongást a legnagyobb szigorral köteles elhárítani. Ezen próbáknál a tanító utasításaival szemben minden engedetlenség a legszigorubban büntetendő. Az ifjuságnak tudnia és éreznie kell, hogy e kivonulások nem játék-ból történnék.

Nagyon ajánlatos, a csoportok minden mozdulatára bizonyos vezéyszót behozni. A tanító ezen vezényszavakat hangosan és egyformán oly hanglejtéssel adja, mint a tornázásnál. Pl. „Vigyázz“, „Fölállni“, „Mindent otthagyni“, „Egy sorban egymás mögött a folyosón felállni“, „Csend, senki egy szót sem“, „Előre — indulj!“

A tanulók előtt a komoly tűzveszélyt nem kell elárulni. Nekik mindenkor azt kell hinniük, hogy próba van.

Riasztás, illetve kivonulás alkalmával, a tantestület egyik tagja az utcán arra ügyel, hogy az ajtó előtt torlódás ne legyen, hogy hangos kiabálások ne forduljanak elő, melyek pánikot idézhetnének elő.

A próbánál az épület elhagyásakor a gyermekek egyenesen haza irányitandók, hogy hozzá szokjanak, vész esetén felső ruha, kalap, könyvek nélkül hazamenni és hogy a szülők tudják azt, hogy vész esetére gyermekeik biztonsága tekintetében komoly intézkedések tétettek. Az egész begyakorlás aképen kezelendő, hogy nevelő hatást gyakoroljon és bizonyos mértékben torna-oktató tárgynak tekintendő.

Egy évben legalább egyszer füst mellett tartandó meg a próba, hogy a gyermekek komoly esetben füsttől meg ne ijjedjenek és fel ne izguljanak. A gyermekek arra figyelmeztetendők, hogy orrukat és szájukat zsebkendővel védjék. Zsebkendő hiján a leányok kötényüket, a fiuk kabátjuk szélét tartják orruk és szájuk elő.

Az iskola-igazgató minden év végén jelentést tesz felsőbb hatóságának arról, hogy a próbariasztásokat miképpen és mikor tartotta meg s hogy a tanuló ifjuságnak az iskolai épületet mennyi idő alatt sikerült elhagynia.

III. Riasztás és kivonulás.

A tűzriasztás idejét az iskola igazgatója állapítja meg. A rendelet szerint a tanulóifjuság figyelmeztetendő arra, hogy ilyen próbariasztások lesznek, de ugy, hogy azok időpontjáról ne legyen előzőleg tudomása.

Mihelyt a riasztó vagy harangjelzés megszólal, az összes gyermek felállanak, tolakodás és lökdösés nélkül a padból szépen rendesen, sorrendben a folyosóra kivonulnak.

Riasztáskor minden osztály tanítója először is siessen arról meggyőződni, hogy a folyosók és lépcsők alkalmasak-e még a kivonulásra. Ha igen, ugy a tanulók könyveik és felsőruháik hátrahagyásával, zárt sorokban, előre begyakorolt sorrendben és az előirt utoń, a szabadba kivezetendők. A kivezetés alkalmával szigoruan kell felügyelni arra, hogy a folyosón és lépcsőkön sehol tolongás elő ne forduljon.

Ha a folyosókon két osztály találkozik, az alsóbb osztály bocsátandó előre.

Kivonuláskor a tanító az ajtó mellett áll, amig a tanulók mellette elvonulnak, azután a tanulókkal együtt megy, azokra felügyel s őket a szabadba biztos helyre kivezeti.

A tanító csak az utolsó gyermek után hagyhatja el a helyét.

Kivonuláskor minden osztály a legközelebbi kijárón távozik.

Ha riasztáskor — tűz esetén — a folyosót vagy lépcsőt már ellepte volna a füst, vagy egyéb okból a menekülés arra már nem volna lehetséges, akkor a tanulók a tűzoltói segítség megérkezéséig betett ajtók és nyitott ablakok mellett a tanteremben maradnak mindaddig, amig a segítség megérkezik. Igy nagyobb biztonságban lesznek, mintha a füsttel telt folyosókra és lépcsőkre vezettetnének, mely esetben eltekintve a tűz és füst veszélyétől, a riadalom kitörése alig volna kikerülhető.

Riasztás alkalmával, a közönséget az iskola épületbe beengedni tilos. Ez szükség esetén erőszakkal is megakadályozandó.

A riasztó harangok az iskolaszolgák által minden nap kipróbálandók, erről az iskolaigazgató is köteles meggyőződni.

A felnőtt személyek azzal bizandók meg, hogy riadó esetén, az összes folyosók szélfogó és egyéb a szabadba nyíló ajtói azonnal és teljesen felnyitassanak. Ennek oly gyorsan kell történnie, hogy a kivonuló osztályok minden ajtót nyitva találjanak. Budapest, 1910. szeptember 24-én.
Zichy s. k.

4198

1910

Egyházmegyém területén a kolera fellépte hivatalosan megállapítat-
ván, a m. kir. belügymintszteriumnak f. évi október hó 20-án 146833/VII.
d. sz. alatt, egy felmerült eset alkalmából, a lelkészeknek és hatósági sze-
ményeknek a kolerabetegekkel való érintkezésük tárgyában kiadott kör-
rendeletét, kellő tudomás és miheztartás végett, ezennel közzéteszem.

„146833/VII. d. 1910. B. M. sz. — Körrendelet. — Lelkészek és
hatósági személyek érintkezése kolerabetegekkel. Valamennyi törvényhatóság
első tisztviselőjének. (Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.) Egy felmerült
esetből kifolyólag szükségesnek tartom a kolerabetegeknek lelkészek által
való látogatása tekintetében a következőket elrendelni: Mint fővel szem
előtt tartandó, hogy a lelkész kedő papságot kolerabetegeknek lelkészi
funkciók teljesítése (gyóntatás, áldoztatás, utolsó kenettel való ellátás) céljá-
ból leendő meglátogatásától eltiltani, öket ebbeli működésükben megakadá-
lyozni vagy hátrálhatni nem szabad, de ez nem is szükséges, mert az
aránylag egyszerü, mindenütt könnyen kivihető elővigyázati szabályok lelki-
ismeretes betartásával a kolera elhurcolása kielégítő biztosággal elkerül-
hető. Ennek csak az az előfeltétele, hogy egyrészt a lelkészek a kolera
természete, terjedése, elkerülhetése stb. felől az alapvető fogalmak helyes
ismeretével, valamint az előírt s kötelező óvórendsabályokról tudomással
birjanak, másrészt, hogy az utóbbiakat a részletekig pontosan be is tartsák.
A szükséges óvórendsabályok között nincsen egy sem, mely vallási tekin-
teteket sértene, mely a lelkészi funkciók méltóságát vagy komolyságát
veszélyeztetné, avagy azoknak teljesítését gátolná. Ennélfogva olyan lelkész
ellen, aki ezek ellenére az elrendelt óvórendsabályoknak hanyagul vagy
éppen nem tenne eleget, mi által a közegészségügyet a kolera terjesztése
utján tényleg nagy mértékben veszélyeztetheti, törvényes rendelkezések
alapján lehet és kell is eljárni. A lelkészeknek, különösen a vidéken műkö-
dőknek, a fertőző betegségek és nevezetesen a kolera elleni védekezés
alapelveivel, valamint a saját magukra és hivéikre nézve kötelező rend-
szabályokkal való megismertetése és ez utóbbiak helyességéről és szüksé-
gességéről való meggyőzése különben is a közegészségügy szempontjából
rendkívül fontos, mert falvainknak talán legnagyobb részében alig van
ember, aki intelligenciája és a népnél birt tekintélye és befolyása folytán
többet tehetne a közönségnek e kérdésekben való felvilágosítása iránt, mint
éppen a lelkész. A lelkészek saját tájékoztatására kiváló szolgálatot tehet
az ázsiai kolera tárgyában már is létező Utasitás. Ennek éppen az a része,

Lelkészeknek
és hatósági
személyek-
nek kolera-
betegekkel
való érintke-
zéséről mi-
niszteri ren-
delet.
Óvó intézke-
dések a ve-
szély ellen.

mely a kolerabetegeggel érintkezett személyek teendőiről szól, elégé részletes is. Ami pedig különösen a lelkész hivatás folytán szükségessé váló óvó-rendszabályokat illeti, okvetlenül megkövetelendők a következők :

A lelkész valamilyen könnyen fertőtleníthető tiszta lepel, lepedő, porköpeny vagy hasonlónak a betegszobába lépés előtt való felöltése által ruházatát a fertőzés ellen eleve biztositsa. Lelkész funkcióinak befejezése után a használt egyházi szereket (feszületet, tartályokat stb.) forró vizbe-mártás által, vagy lysoform, esetleg más alkalmas fertőtlenítő oldattal való lemosás által, a használt vattát, az esetleg fertőzéstől ért sót és hasonlókat tűz által ott a helyszínén tegye ártalmatlanokká. A beteg szobájából való kilépés előtt védőleplét vagy köpenyét a szobában készen álló lugba vesse, kezeit szappannal és 2%-os lysoform oldattal jól mossa meg, netalan szeny-nyeződhetett ruháját ugyancsak fertőtlenítő oldatba mártott kefével tisztitsa meg, a szobából kilépve talpát az előtte fekvő fertőtlenítő oldattal, lehető-leg sublimáttal átitatott ruhába vagy pokrócba alaposan törölje meg. Meg-jegyzem, hogy ugyancsak a fentebbiek irányadók azon esetben is, amikor hivatalos vagy hatósági személyek, például közjegyzők, vizsgáló birák stb. hivatalból vagy hivatásukból kifolyólag kénytelenek a kolerabetegeggel érint-kezni. Felhívom ehhez képest a törvényhatóságot, hogy ez irányban a meg-felelő módon kellőleg intézkedjék. Budapest, 1910. évi október hó 20. A miniszter helyett: *Jakabffy, s. k. államtitkár.*"

Egyuttal t. lelkész kedő papságomnak különösen is lelkére kötöm, hogy a templomok és iskolák tisztaságára fokozott gondot forditsanak, azok jó szellőztetése, a templomoknak legalább hetenkint kétszer nedves fürész-porral sepretése s a használt fürészpor elégetése, az iskoláknak állandó tisztán tartása s a padoknak ugy a templomokban, mint az iskolákban tiszta letörölhetése iránt intézkedjenek.

Meg vagyok győződve, hogy egyházmegyém t. papsága saját hatás-körében is kötelességszerüen minden elkövetend a veszély távoltartására, illetőleg tovább terjedésének meggátlására s a hatósági intézkedések sikérét lehetőleg előmozdítandja.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 8-a Novembris a. 1910.

† Julius m. p.
episcopus.

1910.

XX.

4279

1910

Sacrorum antistitum neminem latere arbitramur, vaferum hominum Motu proprio, genus, modernistas, persona quam induerant illis detracta per encyclicas Litteras *Pascendi dominici gregis*¹, consilia pacis in Ecclesia turbandae non abiecisse. Haud enim intermiserunt novos aucupari et in clandestinum foedus ascire socios, cum iisque in christiana reipublicae venas opinionum suarum virus inserere, editis libris commentariisque suppresso aut mentito scriptorum nomine. Haec audaciae maturitas, per quam tantus Nobis inustus est dolor, si perfectis iterum memoratis Litteris nostris, consideretur attentius, facile apparebit, eius moris homines haud alios esse quam quos ibi descriptsimus, adversarios eo magis timendos, quo propiores; ministerio suo abutentes ut venenatam hamis escam imponant ad intercipiendos incautos, doctrinae speciem circumferentes, in qua errorum omnium summa continetur.

Hac lue difflente per agri Domini partem, unde laetiores essent exspectandi fructus, quum omnium Antistitum est in catholicae fidei defensione laborare, summaque diligentia cavere, ne integritas divini depositi quidquam detrimenti capiat, tum ad Nos maxime pertinet Christi Servatoris imperata facere, qui Petro, cuius principatum, licet indigni, obtinemus, dixit: *Confirma fratres tuos*. Hac nempe de causa, hoc est, ut in praesenti dimicatione subeunda confirmentur bonorum animi, opportunum duximus memorati nostri documenti sententias et praescripta referre hisce verbis expressa:

„Vos oramus et obsecramus, ne in re tam gravi vigilantiam, diligentiam, fortitudinem vestram desiderari vel minimum patiamini. Quod vero

¹ Dat. d. VIII. septembr. MCMVII.

a vobis petimus et expectamus, id ipsum et petimus aequa et expectamus a ceteris animarum pastoribus, ab educatoribus et magistris sacrae iuventutis, imprimis autem a summis religiosarum familiarum magistris,

I. Ad studia quod attinet, volumus probeque mandamus ut philosophia scholastica studiorum sacrorum fundamentum ponatur. — Utique, *si quid a doctoribus scholasticis vel nimia subtilitate quaesitum, vel parum considerate traditum; si quid cum exploratis posterioris aevi doctrinis minus cohaerens, vel denique quoquo modo non probabile; id nullo pacto in in animo est aetati nostrae ad imitandum proponi.*¹ Quod rei caput est, philosophiam scholasticam quum sequendam praescribimus, eam praecipue intelligimus quae a sancto Thoma Aquinate est tradita: de qua quidquid a Decessore Nostro sancitum est, id omne vigere volumus, et qua sit opus instauramus et confirmamus, stricteque ab universis servari iubemus. Episcoporum erit, sicubi in Seminariis neglecta haec fuerint, ea ut in posterum custodianter urgere atque exigere. Eadem religiosorum Ordinum moderatoribus praecipimus, Magistros autem monemus ut rite hoc teneant, Aquinatem vel parum deserere, praesertim in re metaphysica, non sine magno detimento esse. *Parvus error in principio, sic verbis ipsius Aquinatis licet uti, est magnus in fine.*²

Hoc ita posito philosophiae fundamento, theologicum aedificium extruatur diligentissime. — Theologiae studium, Venerabiles Fratres, quanta potestis ope provehite, ut clerici e seminariis egredientes praeclara illius existimatione magnoque amore imbuantur, illudque semper pro deliciis habeant. Nam *in magna et multiplice disciplinarum copia quae menti veritatis cupidae obiicitur, neminem latet sacram Theologiam ita principem sibi locum vindicare, ut vetus sapientum effatum sit, ceteris scientiis et artibus officium incumbere, ut ei inserviant ac velut ancillarum more famulentur.*³ — Addimus heic, eos etiam Nobis laude dignos videri, qui, incolumi reverentia erga Traditionem et Patres et ecclesiasticum magisterium, sapienti iudicio catholicisque usi normis (quod non aequa omnibus accidit) theologiam positivam, mutuato ab historia lumine, collustrare studeant. Maior profecto quam antehac positivae theologiae ratio est habenda: id tamen sic fiat, ut nihil scholastica detimenti capiat, iisque reprehendantur

¹ LEO XIII, Encycl. „Aeterni Patris.“

² *De Ente et Essentia*, proem.

³ LEO XIII, Litt. ap. X. dec. dec. MDCCCLXXXIX.

utpote qui modernistarum rem gerunt, quicumque positivam sic extollunt ut scholasticam theologiam despicer videantur.

De profanis vero disciplinis satis sit revocare quae Decessor Noster sapientissime dixit: *In rerum etiam naturalium consideratione strenue ad laboretis: quo in genere nostrorum temporum ingeniose inventa et utiliter ausa, sicut iure admirantur aequales, sic posteri perpetua commendatione et laude celebrabunt.*¹ Id tamen nullo sacrorum studiorum damno; quod idem Decessor Noster gravissimis hisce verbis monuit: *Quorum causam errorum, si quis diligentius investigaverit, in eo potissimum sitam esse intelliget, quod nostris hisce temporibus, quanto rerum naturalium studia vehementius fervent, tanto magis severiores altioresque disciplinae defloruerint: quaedam enim fere in obliuione hominum conticescunt; quaedam remisse leviterque tractantur, et quod indignius est, splendore pristinae dignitatis deleto, pravitate sententiarum et immanibus opinionum portentis inficiuntur.*² Ad hanc igitur legem naturalium disciplinarum studia in sacris seminariis temperari volumus.

II. His omnibus praceptionibus tum Nostris tum Decessoris Nostri oculos adiici oportet, quum de Seminariorum vel Universitatum catholicarum moderatoribus et magistris eligendis agendum erit. Quicumque modo quopiam modernismo imbuti fuerint, ii, nullo habito rei cuiusvis respectu, tum a regundi tum a docendi munere arceantur, eo si iam funguntur, removeantur: item qui modernismo clam aperteve favent, aut modernistas laudando eorumque culpam excusando, aut Scholasticam et Patres et Magisterium ecclesiasticum carpendo, aut ecclesiasticae potestati, in quocumque ea demum sit, obedientiam detrectando: item qui in historica re, vel archeologica, vel biblica nova student: item qui sacras negligunt disciplinas, aut profanas anteponere videntur. — Hoc in negotio, Venerabiles Fratres, prae-assertim in magistrorum delectu, nimia nunquam erit animadversio et constantia; ad doctorum enim exemplum plerumque componuntur discipuli. Quare, officii conscientia freti, prudenter hac in re et fortiter agitote.

Pari vigilantia et severitate ii sunt cognoscendi ac diligendi, qui sacris initiari postulent. Procul, procul esto a sacro ordine novitatum amor: superbos et contumaces animos odit Deus! — Theologiae laurea nullus in posterum donetur, qui statum curriculum in scholastica philosophia antea

¹ Alloc., „*Pergratus Nobis*“ ad scientiar. cultores, VII. martii MDCCCLXXX.

² Alloc., ut supra.

non elaboraverit. Quod si donetur, inaniter donatus esto. — Quae de celebrandis Universitatibus Sacrum Consilium Episcoporum et Religiosorum negotiis praepositorum clericis Italiae tum saecularibus tum regularibus praecepit anno MDCCCXCVI; ea ad nationes omnes posthac pertinere decernimus. — Clerici et sacerdotes qui catholicae cuiquam Universitati vel Instituto item catholico nomen dederint, disciplinas, de quibus magisteria in his fuerint, in civili Universitate ne ediscant. Sicubi id permissum, in posterum ut ne fiat edicimus. — Episcopi, qui huiusmodi Universitatibus vel Institutis moderandis praesunt, curent diligentissime ut quae hactenus imperavimus, ea constanter serventur.

III. Episcoporum pariter officium est modernistarum scripta quaeve modernismus olent provehunque, si in lucem edita, ne legantur cavere; si nondum edita, ne edantur prohibere. — Item libri omnes, ephemerides, commentaria quaeviis huius generis neve adolescentibus in seminariis neve auditoribus in Universitatibus permittantur: non enim minus haec nocitura, quam quae contra mores conscripta; immo etiam magis, quod christianae vitae initia vitiant. — Nec secus iudicandum est de quorundam catholicorum scriptionibus, hominum ceteroqui non malae mentis, sed qui theologiae disciplinae expertes ac recentiori philosophia imbuti, hanc cum fide componere nituntur et ad fidei, ut inquiunt, utilitates transferre. Hae, quia nullo metu versantur ob auctorum nomen bonamque existimationem, plus periculi afferunt ut sensim ad modernismum quis vergat.

Generatim vero, Venerabiles Fratres, ut in re tam gravi praecipiamus, quicumque in vestra uniuscuiusque dioecesi prostant libri ad legendum perniciosi, ii ut exulent fortiter contendite, solemnni etiam interdicione usi. Etsi enim Apostolica Sedes ad huiusmodi scripta e medio tollenda omnem operam impendat; adeo tamen iam numero crevere, ut vix notandis omnibus pares sint vires. Ex quo fit, ut serior quandoque paretur medicina, quum per longiores moras malum invaluit. Volumus igitur ut sacrorum Antistites, omni metu abiecto, prudentia carnis deposita, malorum clamoribus posthabitatis, suaviter quidem sed constanter suas quiske partes suscipiant; memores quae Leo XIII in Constitutione apostolica *Officiorum ac munerum*¹ praescribebat: *Ordinarii, etiam tamquam Delegati Sedis Apostolicae, libros aliaque scripta noxia in sua dioecesi edita vel diffusa proscri-*

¹ XXV ian. MDCCCXCVII.

bere et e manibus fidelium afferre studeant. Ius quidem his verbis tribuitur sed etiam officium mandatur. Nec quispiam hoc munus officii implevisse autem, si unum alterumve librum ad Nos detulerit, dum alii bene multi dividi passim ac pervulgari sinuntur. — Nihil autem vos teneat, Venerabiles Fratres, quod forte libri alicuius auctor ea sit alibi facultate donatus, quam vulgo *Imprimatur* appellant: tum quia simulata esse possit, tum quia vel negligentius data vel benignitate nimia nimiave fiducia de auctore concepta, quod forte postremum in Religiosorum ordinibus aliquando evenit. Accedit quod, sicut non idem omnibus convenit cibus, ita libri qui altero in loco sint innocentes, nocentes in altero ob rerum complexus esse queunt. Si igitur Episcopus, audita prudentum sententia, horum etiam librorum aliquem in sua dioecesi notandum censuerit, potestatem ultro facimus immo et officium mandamus. Res utique decenter fiat, prohibitionem, si sufficiat, ad clerum unum coercendo; integro tamen bibliopolarum catholicorum officio libros ab Episcopo notatos minime venales habendi. — Et quoniam de his sermo incidit, vigilent Episcopi ne, lucri cupiditate, malam librarii mercentur mercem: certe in aliquorum indicibus modernistarum libri abunde nec parva cum laude proponuntur. Hos, si obedientiam detrectent, Episcopi, monitione praemissa, bibliopolarum catholicorum titulo privare ne dubitent; item potioreque iure si episcopales audiant: qui vero pontificio titulo ornantur, eos ad Sedem Apostolicam deferant. — Universis demum in memoriam revocamus, qua memorata apostolica Constitutio *Officiorum* habet, articulo XXVI: *Omnes, qui facultatem apostolicam consecuti sunt legendi et retinendi libros prohibitos, nequeunt ideo legere et retinere libros quoslibet aut ephemerides ab Ordinariis locorum proscriptas, nisi eis in apostolico indulto expressa facta fuerit potestas legendi ac retinendi libros a quibuscumque damnatos.*

IV. Nec tamen pravorum librorum satis est lectionem impedire ac venditionem; editionem etiam prohiberi oportet. Ideo edendi facultatem Episcopi severitate summa impertiant. — Quoniam vero magno numero ea sunt ex Constitutione *Officiorum*, quae Ordinarii permissionem ut edantur postulent, nec ipse per se Episcopus praecognoscere universa potest; in quibusdam dioecesibus ad cognitionem faciendam censores ex officio sufficienti numero destinantur. Huiusmodi censorum institutum laudamus quam maxime: illudque ut ad omnes dioeceses propagetur non hortamur modo sed omnino praescribimus. In universis igitur curiis episcopalibus censores ex officio adsint, qui edenda cognoscant: hi autem e gemino clero eligantur, aetate, eruditione, prudentia commendati, quique in doctrinis probandis

improbandisque medio tutoque itinere eant. Ad illos scriptorum cognitio deferatur, quae ex articulis XLI et XLII memoratae Constitutionis praevio subsunt examini. Censor sententiam scripto dabit. Ea si faverit, Episcopus potestatem edendi faciet per verbum *Imprimatur*, cui tamen proponetur formula *Nihil obstat*, adscripto censoris nomine. — In Curia romana, non secus ac in ceteris omnibus, censores ex officio instituantur. Eos, auditio prius Cardinali in Urbe Pontificis Vicario, tum vero annuente ac probante ipso Pontifice Maximo, Magister sacri Palatii apostolici designabit. Huius erit ad scripta singula cognoscenda censorem destinare. Editionis facultas ab eodem Magistro dabitur necnon a Cardinali Vicario Pontificis vel Antistite eius vices gerente, praemissa, prout supra diximus, approbationis formula adiectoque nomine censoris. — Extraordinariis tantum in adjunctis ac perquam raro, prudenti Episcopi arbitrio, censoris mentio intermitti poterit. — Auctoribus censoris nomen patebit nunquam, antequam hic faventem sententiam ediderit; ne quid molestiae censori exhibeat vel dum scripta cognoscit, vel si editionem non probarit. — Censores e religiosorum familiis nunquam elegantur, nisi prius moderatoris provinciae secreto sententia audiatur: is autem de eligendi moribus, scientia et doctrinae integritate pro officii conscientia testabitur. — Religiosorum moderatores de gravissimo officio monemus numquam sinendi aliquid a suis subditis typis edi, nisi prius ipsorum et Ordinarii facultas intercesserit. — Postremum edicimus et declaramus, censoris titulum, quo quis ornatur, nihil valere prorsus nec unquam posse afferri ad privatas eiusdem opiniones firmandas.

His universe dictis, nominatim servari diligentius praecipimus, quae articulo XLII Constitutionis *Officiorum* in haec verba edicuntur: *Viri e clero saeculari prohibentur quominus, absque praevia Ordinariorum venia, diaria vel folia periodica moderanda suscipiant*. Qua si qui venia perniciose utantur, ea, moniti primum, preventur. Ad sacerdotes quod attinet, qui *correspondentium* vel *collaboratorum* nomine vulgo veniunt, quoniam frequentius evenit eos in ephemeridibus vel commentariis scripta edere modernismi labe infecta; videant Episcopi ne quid hi, contra quam siverint, moliantur, datamque potestatem, si oportet retractent. Id ipsum ut religiosorum moderatores praestent gravissime admonemus: qui si negligentius agant, Ordinarii auctoritate Pontificis Maximi provideant. — Ephemerides et commentaria, quae a catholicis scribuntur, quoad fieri possit, censorem designatum habeant. Huius officium erit folia singula vel libellos, postquam sint edita, integre attenteque perlegere: si quid dictum periculose fuerit, id in sequenti folio vel libello corrigendum iniungat. Eadem porro Episcopis facultas esto, etsi censor forte faverit.

V. Congressus publicosque coetus iam supra memoravimus, utpote in quibus suas modernistae opiniones tueri palam ac propagare student. — Sacerdotum conventus Episcopi in posterum haberi ne siverint, nisi rarissime. Quod si siverint, ea tantum lege sinent, ut nulla fiat rerum tractatio quae ad Episcopos Sedemve Apostolicam pertinent; ut nihil proponatur vel postuletur, quod sacrae potestatis occupationem inferat; ut quidquid modernismum sapit quidquid presbyterianismum vel laicismum, de eo penitus sermo conticescat. — Coetibus eiusmodi, quos singulatim, scripto, aptaque tempestate permitti oportet, nullus ex alia dioecesi sacerdos intersit, nisi litteris sui Episcopi commendatus. — Omnibus autem sacerdotibus animo ne excidant, quae Leo XXIII gravissime commendavit: *Sancta sit apud sacerdotes Antistitum suorum auctoritas: pro certo habeant sacerdotale munus nisi sub magisterio Episcoporum exerceatur, neque sanctum, nec satis utile, neque honestum futurum.*¹

VI. Sed enim, Venerabiles Fratres, quid iuverit iussa a Nobis praeceptionesque dari, si non haec rite constanterque serventur? Id ut feliciter pro votis cedat, visum est ad universas dioeceses proferre, quod Umbrorum Episcopi,² ante annos plures, pro suis prudentissime decreverunt. *Ad errores, sic illi, iam diffusos expellendos atque ad impediendum quominus ulterius divulgantur, aut adhuc extent impietatis magistris per quos perniciosi perpetuentur effectus, qui ex illa divulgatione manarunt; sacer Conventus, sancti Caroli Borromaei vestigiis inhaerens, institui in unaquaque dioecesi decernit probaturum utriusque cleri consilium, cuius sit pervigilare an et quibus artibus novi errores serpent aut disseminentur atque Episcopum de hisce docere, ut collatis consiliis remedia capiat, quibus id mali ipso suo initio extingui possit, ne ad animarum perniciem magis magisque diffundatur, vel quod peius est in dies confirmetur et crescat.* — Tale igitur consilium, quod *a vigilancia* dici placet, in singulis dioecesibus institui quamprimum decernimus. Viri, qui in illud adsciscantur, eo fere modo cooptabuntur, quo supra de censoribus statuimus. Altero quoque mense statoque die cum Episcopo convenient: quae tractarint decreverint, ea arcani lege custodiunto. Officii munere haec sibi demandata habeant. Modernismi indicia ac vestigia tam in libris quam in magisteriis pervestigent vigilanter; pro cleri iuventaeque incolumitate, prudenter sed prompte et effica-

¹ Litt. Encycl. „Nobilissima“, VIII febr. MDCCCLXXXIV.

² Act. Consess. Epp. Umbriae, novembri MDCCCXLIX., tit. II., art. 6.

citer praescribant. — Vocabum novitatem caveant, meminerintque Leonis XIII monita: *Probari non posse in catholicorum scriptis eam dicendi rationem, quae, pravae novitati studens, pietatem fidelium ridere videatur, loquaturque novum christianaे vitae ordinem, novas Ecclesiae paeceptiones, nova moderni animi desideria, novam socialem cleri vocationem, novam christianaē humanitatem aliaque id genus multa.*¹ Haec in libris paelectionibusque ne patiantur. — Libros ne negligant, in quibus piae cuiusque loci traditiones aut sacrae Reliquiae tractantur. Neu sinant eiusmodi quaestiones agitari in ephemeridibus vel in commentariis fovendae pietati destinatis, nec verbis ludibrium aut despectum sapientibus, nec stabilibus sententiis, paeassertim, ut fere accedit, si quae affirmantur probabilitatis fines non excedunt vel paeiudicatis nituntur opinionibus. De sacris Reliquiis haec teneantur. Si Episcopi, qui uni in hac re possunt, certo norint Reliquiam esse subditiciam, fidelium cultu removeant. Si Reliquiae cuiuspam auctoritates, ob civiles forte perturbationes vel alio quovis casu, interierint; ne publice ea proponatur nisi rite ab Episcopo recognita. Praescriptionis argumentum vel fundatae paeumptionis tunc tantum valebit, si cultus antiquitate commendetur, nimirum pro decreto, anno MDCCCXCVI a sacro Consilio indulgentiis sacrisque Reliquiis cognoscendis edito, quo edicitur: *Reliquias antiquas conservandas esse in ea veneratione in qua hactenus fuerunt, nisi in casu particulari certa adsint argumenta eas falsas vel suppositicias esse.* — Quum autem de piis traditionibus iudicium fuerit, illud meminisse oportet: Ecclesiam tanta in hac re uti prudentia, ut traditiones eiusmodi ne scripto narrari permittat nisi cautione multa adhibita paeemissaque declaratione ab Urbano VIII sancita; quod etsi rite fiat, non tamen facti veritatem adserit, sed nisi humana ad credendum argumenta desint, credi modo non prohibet. Sic plane sacrum Consilium legitimis ritibus tuendis, abhinc annis triginta, edicebat: *Eiusmodi apparitiones seu revelationes neque approbatas, neque damnatas ab Apostolica Sede fuisse, sed tantum permissas tamquam pie credendas fide solum humana, iuxta traditionem quam ferunt, idoneis etiam testimoniis ac monumentis confirmatam.*² Hoc qui teneat, metu omni vacabit. Nam Apparitionis cuiusvis religio, prout factum ipsum spectat et *relativa* dicitur, conditionem semper habet implicitam de veritate facti: prout vero *absoluta* est, semper in veritate nititur, fertur enim in personas ipsas Sanctorum qui honorantur. Similiter de Reliquiis affirmandum. — Illud demum Consilio vigilantiae demandamus, ut ad socialia instituta itemque ad scripta quaevis de re

¹ Instruct. S. C. NN. EE. EE., XXVII ian. MCMII.

² Decr. II maii MDCCCLXXVII.

sociali assidue ac diligenter adiiciant oculos, ne quid in illis modernismi lateat, sed Romanorum Pontificum praceptionibus respondeant.

VII. Haec quae preecepimus ne forte oblivioni dentur, volumus et mandamus ut singularum dioecesum Episcopi, anno exacto ab editione praesentium litterarum, postea vero tertia quoque anno, diligenti ac iurata enarratione referant ad Sedem Apostolicam de his quae hac Nostra Epistola decernuntur, itemque de doctrinis quae in clero vigent, praesertim autem in Seminariis ceterisque catholicis Institutis, iis non exceptis quae Ordinarii auctorati non subsunt. Id ipsum Moderatoribus generalibus ordinum religiosorum pro suis alumnis iniungimus.“

His, quae plane confirmamus omnia sub poena temeratae conscientiae adversus eos, qui dicto audientes esse renuerint, peculiaria quaedam adiicimus, quae ad sacrorum alumnos in Seminariis degentes et ad instituti religiosi tirones referuntur. — In Seminariis quidem oportet partes omnes institutionis eo tandem aliquando conspirent ut dignus tali nomine formetur sacerdos. Nec enim existimare licet, eiusmodi contubernia studiis dumtaxat aut pietati patere. Utraque re institutio tota coalescit, suntque ipsa tamquam palaestrae ad sacram Christi militiam diurna præparatione fingendam. Ex iis igitur ut acies optime instructa prodeat, omnino sunt duae res necessariae, doctrina ad cultum mentis, virtus ad perfectionem animi. Altera postulat ut alumna sacrorum iuventus iis artibus apprime erudiatur quae cum studiis rerum divinarum arctiorem habent cognitionem; altera singularem exigit virtutis constantiaeque præstantiam. Videant ergo moderatores disciplinae ac pietatis, quam de se quisque spem iniiciant alumni, introspiciantque singulorum quae sit indoles; utrum suo ingenio plus aequo indulgeant, aut spiritus profanos videantur sumere; sintne ad parendum dociles, in pietatem proni, de se non alte sentientes, disciplinae retinentes; rectone sibi fine proposito, an humanis ducti rationibus ad sacerdotii dignitatem contendant; utrum denique convenienti vitae sanctimonia doctrinaque polleant; aut certe, si quid horum desit, sincero promptoque animo conentur acquirere. Nec nimium difficultatis habet investigatio; siquidem virtutum, quas diximus, defectum cito produnt et religionis officia factio animo persoluta, et servata metus causa, non conscientia voce, disciplina. Quam qui servili timore retineat, aut animi levitate contemptuve frangat, is a spe sacerdotii sancte fungendi abest quam longissime. Haud

enim facile creditur, domesticae disciplinae contemptorem a publicis Ecclesiae legibus minime discessurum. Hoc animo comparatum si quem deprehenderit sacri ephebei moderator, et si semel iterumque praemonitum, experimento facto per annum, intellexerit a consuetudine sua non recedere, eum sic expellat, ut neque a se neque ab ullo episcopo sit in posterum recipiendus.

Duo igitur haec ad promovendos clericos omnino requirantur, innocentia vitae cum doctrinae sanitate coniuncta: Neve illud praetereat, praecelta ac monita, quibus episcopi sacris ordinibus initiandos compellant, non minus ad hos quam ad candidatos esse conversa, prout ubi dicitur: „Providendum, ut caelestis sapientia, probi mores et diuturna iustitiae observatio ad id electos commendet... Sint probi et maturi in scientia simul et opere... eluceat in eis totius forma iustitiae.“

Ac de vitae quidem probitate satis dictum esset, si haec a doctrina et opinionibus, quas quisque sibi tuendas assumpserit, posset facili negotio seiungi. Sed, ut est in proverbiorum libro: *Doctrina sua noscetur vir¹*; utque docet Apostolus: Qui... non permanet in doctrina Christi, Deum non habet.² Quantum operae vero dandum sit addiscendis rebus multis equidem et variis, vel ipsa huius aetatis condicio docet, nihil gloriosius efferentis quam lucem progredientis humanitatis. Quotquot igitur sunt ex ordine cleri si convenienter temporibus velint in suis versari muneribus; si cum fructu exhortari in doctrina sana, et eos, qui contradicunt, arguere³; si opes ingenii in Ecclesiae utilitatem transferre, oportet cognitionem rerum assequantur, eamque minime vulgarem, et ad excellentiam doctrinae proprius accedant. Luctandum est enim cum hostibus non imperitis, qui ad elegantiam studiorum scientiam saepe dolis consutam adiungunt, quorum speciosae vibrantesque sententiae magno verborum cursu sonituque feruntur, ut in iis videatur quasi quid peregrinum instrepere. Quapropter expedienda mature sunt arma, hoc est, opima doctrinae seges comparanda omnibus, quicumque sanctissimis perarduisque muneribus in umbratili vita se accingunt.

Verum, quia vita hominis iis est circumscripta limitibus ut ex uberrimo cognoscendarum rerum fonte vix detur aliquid summis labiis attin gere, discendi quoque temperandus est ardor et retinenda Pauli sententia: *non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.*⁴ Quare, quum clericis multa iam satis eaque gravia sint imposta studia, sive quae

¹ *Prov. XII, 8.*

² *II. Ioan. 9.*

³ *Tit. I, 9.*

⁴ *Rom. XII, 3.*

pertinent ad sacras litteras, ad Fidei capita, ad mores, ad scientiam pietatis et officiorum, quam *asceticam* vocant, sive quae ad historiam Ecclesiae, ad ius canonicum, ad sacram eloquentiam referuntur, ne iuvenes aliis quaestionibus consectandis tempus terant et a studio praecipuo distrahantur, omnino vetamus diaria quaevis aut commentaria, quantumvis optima, ab iisdem legi, onerata moderatorum conscientia, qui ne id accidat religiose non caverint.

Ut autem suspicio segetur omnis clanculum se inferentis modernismi, non solum omnino servari volumus quae sub numero secundo superius praescripta sunt, sed praeterea praecipimus ut singuli doctores, ante auspicandas ineunte anno paelectiones, Antistiti suo textum exhibeant, quem sibi quisque in docendo proposuerit, vel tractandas questiones, sive *theses*; deinde ut per annum ipsum exploretur sua cuiusque magisterii ratio; quae si videatur a sana doctrina discedere, causa erit quamobrem doctor illico amoveatur. Denique, ut, praeter fidei professionem, iusurandum det Antistiti suo, secundum adiectam infra formulam, et subscripto nomine.

Iusurandum hoc, praemissa Fidei professione per formulam a sa. me. Decessore Nostro Pio IV praescriptam, cum adiectis definitionibus Concilii Vaticani, suo antistiti item dabunt:

I. Clerici maioribus ordinibus initiandi; quorum singulis antea tradatur exemplar tum professionis fidei, tum formulae edendi iurisiurandi ut eas accurate praenoscant, adiecta violati iurisiurandi, ut infra, sanctione.

II. Sacerdotes confessionibus excipiendis destinati et sacri concionatores, antequam facultate donentur ea munia exercendi.

III. Parochi, Canonici, Beneficiarii ante ineundam beneficii possessionem.

IV. Officiales in curiis episcopalibus et ecclesiasticis tribunalibus, haud exceptis Vicario generali et iudicibus.

V. Adlecti concionibus habendis per quadragesimae tempus.

VI. Officiales omnes in Romanis Congregationibus vel tribunalibus coram Cardinali Praefecto vel Secretario eiusdem sive Congregationis sive tribunalis.

VII. Religiosarum familiarum Congregationumque Moderatores et Doctores antequam ineant officium.

Professionis fidei, quam diximus, editique iurisiurandi documenta, peculiaribus in tabulis penes Curias episcopales adserventur, itemque penes Romanarum Congregationum sua quaeque officia. Si quis autem, quod Deus avertat, iusurandum violare ausus fuerit, ad Sancti Officii tribunal illico deferatur.

IURISIURANDI FORMULA

„Ego . . . firmiter amplector ac recipio omnia et singula, quae ab inerranti Ecclesiae magisterio definita, adserta ac declarata sunt, praesertim ea doctrinae capita, quae huius temporis erroribus directo adversantur. Ac primum quidem Deum, rerum omnium principium et finem, naturali rationis lumine per ea quae facta sunt, hoc est per *visibilia* creationis opera, tamquam causam per effectus, certo cognosci, adeoque demonstrari etiam posse, profiteor. Secundo, externa revelationis argumenta, hoc est facta divina, in primisque miracula et prophetias admitto et agnosco tamquam signa certissima divinitus ortae christianaे Religionis, eademque teneo aetatum omnium atque hominum, etiam huius temporis, intelligentiae esse maxime accommodata. Tertio: Firma pariter fide credo, Ecclesiam, verbi revelati custodem et magistram, per ipsum verum atque historicum Christum, quum apud nos degeret, proxime ac directo institutam, eandemque super Petrum, apostolicae hierarchiae principem eiusque in aevum successores aedificatam. Quarto: Fidei doctrinam ab Apostolis per orthodoxos Patres eodem sensu eademque semper sententia ad nos usque transmissam, sincere recipio; ideoque prorsus reiicio haereticum commentum evolutionis dogmatum, ab uno in alium sensum transeuntium, diversum ab eo, quem prius habuit Ecclesia; pariterque damno errorem omnem, quo, divino deposito, Christi Sponsae tradito ab Eaque fideliter custodiendo, sufficitur philosophicum inventum, vel creatio humanae conscientiae, hominum conatu sensim efformatae et in posterum indefinito progressu perficiendae. Quinto: certissime teneo ac sincere profiteor, Fidem non esse coecum sensum religionis e latebris *subconscientiae* erumpentem, sub pressione cordis et inflexionis voluntatis moraliter informatae, sed verum assensum intellectus veritati extrinsecus acceptae ex auditu, quo nempe, quae a Deo personali, creatore ac domino nostro dicta, testata ac revelata sunt, vera esse credimus, propter Dei auctoritatem summe veracis.

Me etiam, qua par est, reverentia, subiicio totoque animo adhaereo damnationibus, declarationibus, praescriptis omnibus, quae in Encyclicis litteris „*Pascendi*“ et in Decreto „*Lamentabili*“ continentur, praesertim circa eam quam historiam dogmatum vocant. — Idem reprobo errorem affirmantium, propositam ab Ecclesia fidem posse historiae repugnare et catholica dogmata, quo sensu nunc intelliguntur, cum verioribus christianaे religionis originibus componi non posse. — Damno quoque ac reiicio eorum sententiam, qui dicunt, christianum hominem eruditorem induere personam

duplicem, aliam credentis, aliam historici, quasi liceret historico ea retinere quae credentis fidei contradicant, aut praemissas adstruere, ex quibus consequatur dogmata esse aut falsa aut dubia, modo haec directo non denegentur. — Reprobo pariter eam Scripturae Sanctae diiudicandae atque interpretandae rationem, quae, Ecclesiae traditione, analogia Fidei, et Apostolicae Sedis normis posthabitatis, *rationalistarum* commentis inhaeret, et criticen textus velut unicam supremamque regulam, haud minus licenter quam temere amplectitur. — Sententiam praeterea illorum reiicio qui tenent, doctori disciplinae historicae theologicae tradendae, aut iis de rebus scribenti seponendam prius esse opinionem ante conceptam sive de supernaturali origine catholicae traditionis, sive de promissa divinitus ope ad perennem conservationem uniuscuiusque revelati veri; deinde scripta Patrum singulorum interpretanda solis scientiae principiis, sacra qualibet auctoritate seclusa, eaque iudicii libertate, qua profana quaevis monumenta solent investigari. — In universum denique me alienissimum ab errore profiteor, quo *modernistae* tenent in sacra traditione nihil inesse divini; aut, quod longe deterius, pantheistico sensu illud admittunt; ita ut nihil iam restet nisi nudum factum et simplex, communibus historiae factis aequandum; hominum nempe sua industria, solertia, ingenio scholam a Christo eiusque apostolis inchoatam per subsequentes aetates continuantium. Proinde fidem Patrum firmissime retineo et ad extremum vitae spiritum retinebo, de charismate *veritatis certo*, quod est, fuit eritque semper in *episcopatus ab Apostolis successione*;¹ non ut id teneatur quod melius et aptius videri possit secundum suam cuiusque aetatis culturam, sed ut *nunquam aliter credatur, nunquam aliter intelligatur* absoluta et immutabilis veritas ab initio per Apostolos praedicata.²

Haec omnia spondeo me fideliter, integre sincereque servaturum et inviolabiliter custoditurum, nusquam ab iis sive in docendo sive quomodo libet verbis scriptisque deflectendo. Sic spondeo, sic iuro, sic me Deus etc. “

DE SACRA PRAEDICATIONE.

Quandoquidem praeterea diurna observatione sit cognitum Nobis, episcoporum curis ut annuncietur divinum Verbum pares non respondere fructus, idque, non tam audientium desidiae, quam oratorum iactantiae tribuendum putemus, qui hominis verbum exhibit magis quam Dei, oppor-

¹ IREN., 4, c. 26.

² Praeser. c. 28.

tunum censuimus, latine versum evulgare atque Ordinariis commendare documentum, iussu Decessoris Nostri fel. rec. Leonis XIII a Sacra Congregatione episcoporum et regularium editum die XXXI mensis Iulii anno MDCCCXCIV et ad Ordinarios Italiae atque ad religiosarum Familiarum Congregationumque moderatores transmissum.

1.º „Et in primis quod ad ea pertinet virtutum ornamenta quibus sacri oratores emineant potissimum oportet, caveant ipsi Ordinarii ac religiosarum familiarum Moderatores ne unquam sanctum hoc et salutare divini verbi ministerium iis credant qui nec pietate in Deum nec in Christum Filium eius Dominum nostrum caritate ornentur ac redundant. Ista enim si in catholicae doctrinae paeconibus desiderentur animi dotes, quavis tandem ii polleant dicendi facultate, aliud nihil profecto praestabunt quam *aes sonans, aut cmybalum tinniens*:¹ neque unquam id ipsis suppetet a quo evangelicae predicationis vis omnis ac virtus derivatur, studium videlicet divinae gloriae aeternaeque animorum salutis. Quae quidem oratoribus sacris apprime necessaria pietas, eluceat oportet etiam in externa vitae eorundem ratione: ne sermone celebratis paeceptis institutisque christianis disserentium mores refragentur: neve iidem opere destruant quod aedificant verbo. Ne quid praeterea profani pietas eiusmodi redoleat: verum ea sit praedita gravitate, ut probet eos esse revera *ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei*.² Secus enim, ut scite animadvertisit Angelicus, *si doctrina est bona et praedicator malus, ipse est occasio blasphemiae doctrinae Dei*.³ — At vero pietati ceterisque christianis virtutibus comes ne desit scientia: quum et per se pateat, et diurna experientia comprobetur, nec sapiens, nec compositum, nec frugiferum dicendi genus posse ab iis affirri, qui doctrina, praesertim sacra, non affluent, quique ingenita quadam freti celeritate verborum, suggestum temere adscendunt ac ferme imparati. Hi profecto aerem verberant, et inscii divina eloquia contemptui obiiciunt ac derisioni; plane digni quibus aptetur divina illa sententia: *Quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi*.⁴“

2.º „Igitur Episcopi et religiosarum familiarum antistites divini verbi ministerium ne cui sacerdoti committant, nisi ante constiterit, ipsum esse pietatis doctrinaeque copia rite instructum. Idem sedulo advigilent ut ea tantum pertractanda sumantur, quae sacrae praedicationis sunt propria. Quae vero eiusmodi sint Christus Dominus tunc aperuit quum ait: *Praedicate*

¹ *I Cor. XIII 1.*

² *I Cor. IV 1.*

³ *Comm. in Math. V.*

⁴ *Os. IV 6.*

evangelium...¹ Docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis. Ad quae verba apte S. Thomas: *Praedicatores debent illuminare in credendis, dirigere in operandis, vitanda manifestare, et modo comminando, modo exhortando, hominibus praedicare.³* Et sacrosanctum Concilium Tridentinum: *Annunciantes eis vitia, quae eos declinare, et virtutes quas sectari oportet, ut poenam aeternam evadere et caelestem gloriam consequi valeant.⁴* Quae omnia fusiore calamo persequutus f. r. Pius IX, haec scripsit: *Non semetipsos, sed Christum crucifixum praedicantes, sanctissimae religionis nostrae dogmata et praecepta, iuxta catholicae Ecclesiae et patrum doctrinam, gravi ac splendido orationis genere, populo clare aperteque annuncient; peculiaria singulorum officia accurate explicit, omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo fideles, Dei verbo salubriter refecti, vitia omnia declinent, virtutes sectentur, atque ita aeternas poenas evadere et caelestem gloriam consequi valeant.⁵* Ex quibus omnibus perspicuum fit, symbolum Apostolorum, divinum decalogum, Ecclesiae praecepta, Sacramenta, virtutes ac vitia, sua cuiusque conditionis officia, novissima hominis et cetera id genus aeterna vera, haec esse propria argumenta de quibus oporteat concionari.“

3.º „Sed rerum talium copiam et uberrimam et gravissimam recentiores divini verbi ministri haud raro nil pensi habent; uti obsoletum quid et inane negligunt ac paene abiiciunt. Hi nimirum quum probe compertum habeant recensita rerum momenta captandae populari gratiae, cui tantum inhiant, minus esse idonea; *quae sua sunt quaerentes, non quae Iesu Christi,⁶* eadem plane seponunt; idque vel ipsis quadragesimae diebus ac reliquis solemnioribus anni tempestatibus. Una vero cum rebus immutantes nomina, antiquis concionibus recens quoddam ac minus recte intellectum alloquendi sufficient genus, quod CONFERENTIAM dicunt, menti cogitationique alli-ciendae magis aptum quam impellendae voluntati atque instaurandis moribus. Hi profecto haud secum reputant conciones morales omnibus, *conferentias* vix paucis prodesse; quorum si moribus diligentius perspectum foret per inculcatam saepe castitatem, animi demissionem, obsequium in Ecclesiae auctoritatem, hoc ipso praeiudicatas de fide opiniones exuerent lucemque veritatis promptiore animo exciperent. Quod enim complures de

¹ *Marc.* XVI, 15.

² *Math.* XXVIII, 20.

³ Loc. cit.

⁴ Sess. V, cap. 2, *De Reform.*

⁵ Litt. Enc. IX nov. MDCCCXLVI.

⁶ *Philip.* II 21.

religione prave sentiunt, maxime inter catholicas gentes, id effrenatis animi cupiditatibus potius est tribuendum, quam vitio aberrantis intelligentiae, secundum divinam sententiam: *De corde exeunt cogitationes mala...* blasphemiae.¹ — Hinc Augustinus Psalmistae referens verba: *Dixit insipiens in corde suo: non est Deus²*, commentatur: *in corde suo, non in mente sua.*[“]

4.º „Haec tamen non ita sunt accipienda quasi sermones id genus per se omnino sint improbandi, quum contra, si apte tractentur, perutiles possint esse aut etiam necessarii ad refellendos errores, quibus religio impetratur. Sed amovenda omnino est a suggestu pompa illa dicendi, quae in quadam rerum contemplatione magis quam in actione versatur; quae civitatem spectat proprius quam religionem; quae denique specie nitet melius quam fructuum ubertate. Ea nempe omnia commentariis et academiis magis accomodata, dignitati atque amplitudini domus Dei minime congruunt. Sermones autem, seu *conferentiae*, quae propositam habent religionis tuitiōnem contra hostiles impugnationes, etsi quandoque necessarii, non omnium tamen humeris apti sunt, sed validioribus. Atque ipsis quidem oratoribus eximiis magna est adhibenda cautela, quod eiusmodi defensiones haberi non decet nisi ubi tempus aut locus aut audientium conditio eas necessario postulent, spesque adsit non fore fructu vacuas: cuius rei iudicium legitimum penes Ordinarios esse ambiget nemo. Oportet praeterea in sermonibus id genus probandi vis sacris doctrinis multo plus quam humanae sapientiae verbis innitatur, omniaque nervose dicantur ac dilucide, ne forte mentibus auditorum haereant altius impressae falsae opiniones quam opposita vera, neve obiecta magis quam responsa percellant. Ante omnia vero illud cendum, ne talium sermonum frequentia moralium concionum dignitatem deminuat ab usuve removeat, quasi hae inferioris ordinis essent ac minoris facienda pugnaci illo dicendi genere, adeoque concionario et auditorum vulgo relinquendae; quum contra verissimum sit conciones de moribus plerisque fidelibus esse maxime necessarias; dignitate vero contentiosis disceptationibus minime cedere; ita ut vel a praestantissimis oratoribus, coram quavis elegantiori frequentiorique coetu, saltem identidem summo cum studio essent habendae. Quod nisi fiat, multitudo fidelium cogetur audire semper loquentem de erroribus, a quibus plerique ipsorum abhorrent; nunquam de vitiis ac noxis, quibus eiusmodi auditoria p̄ae ceteris inficiuntur.“

¹ *Matth.* XV 19.

² *Psal.* XIII 1.

5.º „Quod si vitiis haud vacat argumenti delectus, alia, eaque graviora etiam, querenda occurrunt si animum quis referat ad orationis speciem ac formam. Quae, prout egregie edisserit Aquinas, ut reapse sit *lux mundi*, tria debet habere *praedicator verbi divini*: *primum est stabilitas*, *ut non deviet a veritate*: *secundum est claritas*, *ut non doceat cum obscuritate*: *tertium est utilitas*, *ut quaerat Dei laudem et non suam*.¹ At vero forma hodierna dicendi saepenumero, non modo longe abest ab illa evangelica perspicuitate ac simplicitate quae iisdem deberet esse propria, sed tota positâ est in verborum anfractibus atque abditis rebus, quae communem populi captum excedunt. Dolenda sane res ac prophetae deflenda verbis: *Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis*.² Sed illud etiam miserius, quod saepe his concionibus deest illa species religionis, afflatus ille christiana pietatis, illa denique vis divina ac Sancti Spiritus virtus interius loquentis et ad bonum pie permoventis animos: qua sane vi ac virtute sacris praeconibus semper essent usurpanda Apostoli verba: *Sermo meus, et praedicatio mea, non in persuasilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis*.³ Idem contra freti *persuasilibus* humanae sapientiae verbis, vix aut ne vix quidem animum ad divina eloquia intendunt et ad Scripturas Sanctas, quae sacrae praedicationi potiores uberiioresque recludent latices, uti diserte docebat nuper Sanctissimus Dominus Leo XIII hisce verbis gravissimis: „Haec propria et singularis Scripturarum virtus, a divino afflato Spiritus Sancti profecta, ea est quae oratori sacro auctoritatem addit, apostolicam praebet dicendi libertatem, nervosam victricemque tribuit eloquentiam. Quisquis enim divini verbi spiritum et robur eloquendo refert, ille non loquitur *in sermone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu Sancto, et in plenitudine multa*.⁴ Quamobrem ii dicendi sunt praepostere improvideque facere, qui ita conciones de religione habent et pracepta divina enunciant, nihil ut fere afferant nisi humanae scientiae et prudentiae verba, suis magis argumentis quam divinis innixi. Istorum scilicet orationem, quantumvis nitentem luminibus, languescere et frigere necesse est, utpote quae igne careat sermonis Dei, eandemque longe abesse ab illa, qua divinus sermo pollet virtute: *Vivus est enim sermo Dei, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti: et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus*.⁵ Quamquam

¹ Loc. cit.

² Thren. IV, 4.

³ I. Cor II, 4.

⁴ I. Thess I, 5.

⁵ Hebr. IV, 12.

hoc etiam prudentioribus assentiendum est, inesse in sacris Litteris mire variam et uberem magnisque dignam rebus eloquentiam; id quod Augustinus pervidit diserteque arguit,¹ atque res ipsa confirmat praestantissimorum in oratoribus sacris, qui nomen suum assiduae Bibliorum consuetudini piaeque meditationi se praecipue debere, grati Deo, affirmarunt.²

„En igitur eloquentiae sacrae fons facile princeps, Biblia. Sed qui ad nova exempla componuntur praecones, dicendi copiam non e fonte hauriunt aquae vivae, sed abusu haud sane ferendo, se ad *humanae sapientiae cisternas dissipatas* convertunt, et seposita doctrina divinitus inspirata, vel Ecclesiae Patrum et Conciliorum, toti sunt in profanorum recentiorumque atque adeo viventium scriptorum nominibus sententiisque proferendis: quae sane sententiae saepe interpretationibus ansam praebent, aut ambiguis aut valde periculosis. — „Alterum offensionis caput iniiciunt qui ita de rebus religionis disserunt, quasi omnia caducae huius vitae emolumentis commodisque metiantur, futurae ac sempiternae pene obliti: qui fructus quidem a christiana religione illatos hominum societati praecclare perse- quuntur, officia vero ab iisdem servanda dissimulant; Christi Servatoris unam efferunt caritatem; iustitiam silent. Inde istius praedicationis exiguus fructus, qua audita profanus homo persuasionem secumfert, etiam non mutatis moribus se fore christianum, dum dicat: Credo in Christum Iesum.³“ — Verum, quid ipsorum interest fructus colligere? Non id sane propositum habent, sed illud maxime, ut auditorum *prurientes auribus* iisdem assen- tentur; dumque tempa referta videant, vacuos animos remanere patiuntur. Hac nempe de causa mentionem iniiciunt nullam de peccato, de novis- simis, aliisque maximi momenti rebus, sed in eo toti sunt ut *verba placentia* effundant, tribunicia magis et profana eloquentia quam apostolica et sacra, ut clamores plaususque aucupentur; contra quos ita Hieronymus: *Docente in Ecclesia te, non clamor populi, sed gemitus suscitetur: audi- torum lacrime laudes tuae sint.*⁴ Quo fit ut istorum conciones, quum in sacris aedibus tum extra, scenicum quendam apparatum exhibeant, omnemque speciem sanctitatis et efficaciam adimant. Hinc ab auribus populi et plurium etiam e clero migravit voluptas omnis quae a divino verbo hauri- tur; hinc bonis omnibus iniectae offensiones; hinc vel admodum exiguus, vel plane nullus aberrantium profectus, qui, etiamsi interdum concurrant audituri verba placentia, praesertim si magnificis illis illecti centies reso-

¹ *De Doctr. christ.* IV. 6, 7.

² *Litt. encycl. De Studiis Script. Sacr.*, XVIII. nov. MDCCCXCIII.

³ Card. BAUSA, Archiep. Florentin., *ad iuniorem clerum*, 1892.

⁴ *Ad Nepotian.*

nantibus *humanitatis adscensum, patriam, scientiam recentius invectam,* postquam dicendi peritum effuso prosequuti sunt plausu, templo iidem qui antea discedunt, haud eorum absimiles, qui *mirabuntur, sed non convertebantur.*^{“1}

„Volens igitur haec Sacra Congregatio, ex mandato Sanctissimi Domini Nostri, tot ac tam improbandos abusus cohibere, Episcopos omnes et eos, qui religiosis Familiis institutisve ecclesiasticis praesunt tamquam supremi moderatores, compellat, ut apostolico pectore sese iisdem opponant omnique studio exstirpandos current. Memores igitur eorum, quae a SS. Concilio Tridentino praescripta sunt² — *Viros idoneos ad huiusmodi praedicationis officium assumere tenentur*, — in hoc negotio perquam diligenter cauteque se gerant. Si de sacerdotibus agatur suae dioecesis impense caveant Ordinarii ne unquam iidem ad id muneric admittantur, quin *prius de vita et scientia et moribus probati fuerint*³ hoc est nisi facto periculo aut alia opportuna ratione illos idoneos esse constiterit. Si vero de sacerdotibus res sit alienae dioecesis, neminem suggestum adscendere sinant, idque solemnioribus praesertim diebus, nisi prius ex testimonio scripto proprii Ordinarii vel religiosi Antistitis constiterit eosdem bonis moribus esse praeditos eique muneri pares. Moderatores vero sui cuiusque Ordinis, Societatis vel Congregationis religiosae neminem prorsus ex propriae disciplinae alumnis obire sinant concionatoris munus, eoque minus litterarum testimonio commendent locorum Ordinariis, nisi eiusdem perspectam habeant et morum probitatem et facultatem concionandi uti decet. Si quem vero commendatum sibi litteris oratorem exceperint ac subinde experti cognoverint, eum in concionando a normis praesentium Litterarum discedere, cito in obsequium adigant. Quod si non audierit, a suggestu prohibeant, iis etiam, si opus fuerit, adhibitis canonicis poenis, quas res videatur postulare.“

Haec praescribenda censuimus aut recolenda, mandantes ut religiose obseruentur, gravitate permoti succrescentis in dies mali, cui serius occurri non potest sine summo periculo. Neque enim iam res est, quemadmodum ab initio, cum disputatoribus prodeuntibus *in vestimentis ovium*, sed cum apertis infensisque inimicis, iisque domesticis, qui facto foedere cum Ecclesiae capitalibus hostibus, propositam habent fidei eversionem. Sunt hi nempe, quorum audacia adversus deductam caelo sapientiam quotidie consurgit, cuius corrigendae sibi ius arrogant, quasi esset corrupta; renovandae,

¹ Ex Aug. in Matth. XIX, 25.

² Sess. V., c. 2., *De reform.*

³ Conc. Trid., Sess. V., c. 2., *De reform.*

quasi esset senio confecta; augendae aptandaeque saeculi placitis, progressionibus, commodis, quasi eadem, non levitati paucorum, sed bono societatis esset adversa.

Hisce ausibus contra evangelicam doctrinam et ecclesiasticam traditionem nunquam satis opponetur vigilantiae aut severitatis nimium ab iis quibus commissa est sacri huius depositi custodia fidelis.

Quae igitur monita et salutaria mandata Motu hoc proprio ac certa scientia diximus, ab universis catholici orbis quum Ordinariis tum etiam regularium Ordinum institutorumque ecclesiasticorum supremis Magistris religiosissime servanda, rata et firma consistere auctoritate Nostra volumus et iubemus, contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die I. mensis Septembbris, anno MDCCCCX., Pontificatus Nostri octavo.

PIUS PP. X.

4280

1910

Declaratio-
nes circa
motum pro-
prium „Sac-
rorum
Antistitum.“

Propositis ad hanc Sacram Congregationem quae sequuntur dubiis circa Motum proprium *Sacrorum Antistitum*, datum die prima mensis huius:

I. An praeceptum quod nemo theologiae laurea sit donandus, nisi prius in philosophicis disciplinis lauream obtinuerit, vel saltem, de curriculo in philosophia scholastica absoluto certum praebuerit testimonium, stricte sit observandum?

II. An praescriptio *Consilium vigilantiae* altero quoque mense congregandi sit item stricte intelligenda?

III. An tamen ii, qui *Consilium vigilantiae* constituunt, si longe distent a civitate episcopali et legitime impediti sint ab interveniendo, possint, adducta causa impedimenti, scripto transmittere relationem suam?

IV. An prohibitio alumnis in seminariis et ecclesiasticis collegiis facta legendi diaria quaeviis et commentaria quantumvis optima etiam ad iuvenes regulares in monasteriis et in congregationibus studiis operam dantes extendatur?

V. An *quotannis* doctores in seminariis teneantur textum, quem sibi quisque in docendo proposuerit, vel tractandas quaestiones, sive theses Episcopis exhibere, et ineunte anno iusiurandum dare?

VI. An idem *quotannis* praestare debeant suis moderatoribus doctores seu lectores in ordinibus religiosis ante auspicandas praelationes?

VII. An ad iusiurandum praestandum teneantur confessarii et sacri concionatores iamdudum adprobati, et parochi, beneficarii atque canonici

in possessione beneficii, nec non officiales omnes in curiis episcopalibus et romanis congregationibus vel tribunalibus, religiosarumque familiarum et congregationum moderatores, qui in praesenti sunt in officio?

VIII. An in casibus particularibus, data iusta causa, Episcopi et Moderatores ordinum et congregationum religiosarum delegare possint ad recipiendum iuramentum sacerdotem aliquem sive saecularem sive regularem in aliqua dignitate vel officio constitutum?

IX. An ad Sanctum Officium sint deferendi non solum qui iusiurandum violaverint, sed etiam, qui iurisiurandi formulam subscribere renuerint?

X. An Episcopi et Moderatores regularium possint commendationis litteras absque nota concedere suis subditis, qui alicubi a praedicatione fuerint prohibiti?

XI. An invitari possint sacri oratores, qui in aliquo loco ab Episcopis fuerint improbati?

SSmus Dominus Noster in audientia die 24. huius mensis Embo Cardinali Secretario Sacrae Congregationis Consistorialis concessa respondendum mandavit:

Ad I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII. et IX. affirmative; — ad X. et XI. negative.

Iussit porro omnes vocatos iuriurando obligari infra diem 31. decembris huius anni.

Quoad VII. vero dubium SSmus benigne indulxit, ut in locis a residentia Episcopi dissitis parochi, confessarii et doctores formulam iurisiurandi ad eosdem missam et praecognitam vel una simul cum vicariis foraneis vel etiam quisque singillatim proprio nomine signent, itemque beneficiarii in collegiatis ecclesiis, nec non religiosi in conventibus cum eorumdem Superioribus.

Datum Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis Consistorialis, die 25. septembris 1910.

C. Card. De Lai. *Secretarius*. — L. + S. — Scipio Tecchi, *Adssessor*.

4369

1910

Declarationes S. Congregationis Consistorialis circa iusiurandum a Declarationes
motu proprio „Sacrorum Antistitum“ praescriptum hisce communico. S. Congr.
Consist. circa iusiurandum

„Ad hanc sacram Congregationem proposita sunt quae sequuntur a motu pro-
dibia circa Motum Proprium *Sacrorum Antistitum*, die 1. Septembris pro-
ximo lapsi editum, nimirum: prae-
scriptum.“

I. utrum qui, in praesenti, plura obtinent officia vel beneficia, unum dumtaxat iusurandum praestare possint, an tot iuramenta emittere teneantur quot possident officia vel beneficia;

II. coram quo Moderatores generales Ordinum aut congregationum religiosarum praestare debeant eiusmodi iusurandum;

III. an Vicarius generalis delegari possit ab Episcopo, generali modo, ad iusurandum excipiendum;

IV. utrum iuramenti formula, pluribus simul convenientibus, ab omnibus singillatim legenda sit, an vero sufficiat ut ab aliquo ex eis recitetur;

V. an quotannis teneantur renovare iusurandum vicarii parochiales, confessarii et sacri concionatores, quibus facultas singulis annis prorogatur;

VI. utrum parochi, in locis a residentia Episcopi dissitis, teneantur emittere iuramentum coram Vicariis foraneis, an sufficiat ut ad Episcopum remittant iusurandi formulam ab ipsis subsignatam;

VII. an novi beneficiarii debeant subscribere formulam tum professionis fidei tum iusurandi.

SSimus Dominus Noster Pius PP. X., in audientia die 21. Octobris 1910. Embo Cardinali Secretario sacrae Congregationis Consistorialis concessa, mandavit ut respondeatur:

ad I. sufficere unum iusurandum, sed de eodem prius praestito fides exhibenda est ei, qui ius habet aliud exigendi iuramentum;

ad II. Moderatores generales, qui actu Ordini vel Congregationi vel Instituto praesunt, coram Patribus sui Definitorii, sive Assistantibus sive Consiliariis generalibus; Moderatores autem generales, qui in posterum eligentur, coram Praeside capituli generalis;

ad III. affirmative, postquam ipse in manibus Episcopi iusurandum praestiterit,

ad IV. sufficere ut, formula iuramenti ab uno recitata, a ceteris singulis iureiurando emiso, formula ipsa subscribatur;

ad V. negative:

ad VI. pro hac prima vice sufficere ut memorati parochi subsignent iuramenti formulam iuxta indultum diei 25. Septembris elapsi; in posterum vero parochos teneri ad iuramentum praestandum coram eo a quo beneficii possessionem obtinebunt:

ad VII. quoad professionem fidei, nihil innovandum; quoad iuramentum, servandam dispositionem Motus Proprii *Sacrorum Antistitum*.

Datum Romae, ex aedibus sacrae Congregationis Consistorialis, die 25. Octobris 1910. — C. Card. De Lai, *Secretarius*. — L. + S. — Scipio Tecchi, *Adsessor*.“

4370

1910

Mandato SSmi Domini Nostri Pii PP. X. in Motu Proprio Sacrorum Antistitum publicato obtemperantes declarationibus S. Congregationis Consistorialis de die 25 Septembris anni 1910, item de die 25 Octobris anni 1910 conformiter vigore praesentium disponimus haec:

Ordines circa
juramentum
Pianum
prae-
standum.

1. Canonici Capituli Ecclesiae Nostrae Cathedralis et totus clerus saecularis civitatis Quinque-Ecclesiensis variis in muniberis applicatus juramentum in Motu Proprio Sacrorum Antistitum praescriptum cum professione fidei praestare tenentur coram Nobis *die 1-a Decembris hora 8/12 ante meridiem* in capella Ecclesiae Cathedralis honoribus *B. Mauri* dicata.

2. Ceteri parochi, beneficiarii, cooperatores, catechetae atque sacerdotes saeculares jurisdictione ad sacras confessiones excipendas provisi juramentum cum professione fidei praestare tenentur coram *respectivis Dnis vicearchidiaconis*, quos tenore praesentium ad hujusmodi jusjurandum recipiendum delegamus cum facultate subdelegandi, in quantum opus esset, notarios districtus.

3. Vicearchidiaconi juramentum cum professione fidei praestare tenentur coram notariis districtus aut in horum defectu coram vicearchidiacono districtus vicinioris ad hunc actum vigore praesentium delegatis.

4. Singulis dioecesis sacerdotibus mittimus formulas tum professionis fidei tum edendi jurisjurandi hisce Litteris Nostris Circularibus adnexas, ut eas accurate perlegere atque praenoscere valeant.

5. Statuto a Nostris delegatis tempore ac loco edendi jurisjurandi singuli sacerdotes has formulas *secum ferant* atque praestito juramento formulis nomen *subsignent* et Vicearchidiaconi usque 20-am Decembris horum promovere tenentur.

6. Ad tramitem praescriptionis in Motu Proprio Sacrorum Antistitum contentae omnes et singulos sacerdotes juramentum praestantes admonitos esse volumus ad Sancti Officii tribunal illico deferendum esse eum, qui jusjurandum — quod Deus avertat, violare ausus fuerit vel formulam subscribere renuerit.

7. Juramentum ab omnibus dioecesis Nostrae sacerdotibus praestandum erit usque ad 15 diem Decembris anni 1910.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 20-a Novembris a. 1910.

† Julius m. p.
episcopus.

Quinque-Ecclesiis Typ. Epp.

1910.

XXI.

4619
1910

Cum nonnulli Ordinarii quaedam dubia circa vim et interpretationem decreti „*Maxima cura*“ proposuerint, Sacra Congregatio Consistorialis, mandante SSmo Domino Nostro Pio PP. X, eisdem dubiis die 3 octobris 1910, respondit prout infra :

Dubia circa
decretum
„*Maxima
Cura*.“

1. Utrum examinatores eligendi juxta praescriptum *can. 4.* adhiberi possint in examinibus pro collatione beneficiorum atque sint unum et idem ac examinatores de quibus statuit Trid. Synod. *cap. 18 sess. 24 de reform.*; an potius sint distincti et adhibendi dumtaxat pro amotione decernenda.

R. Affirmative ad I^{am} partem, negative ad II^{am}.

2. An examinatores sive synodales sive prosynodales nunc existentes, per idem decretum a munere cessent.

R. Servetur dispositio finalis decreti.

3. Utrum Ordinarii, quando Synodus non celebratur, adhuc indigeant indulto S. Sedis pro eligendis examinatoribus.

R. Negative.

4. Utrum Ordinarii possint eligere aliquem sacerdotem regularem in examinatorem vel consultorem.

R. Affirmative, dummodo sacerdos regularis parochus sit, si in consultorem eligatur.

5. Utrum eligere possint extradioecesanum.

R. Affirmative in parvis dioecesibus, aut quoties justa aliqua causa intercedat.

6. Utrum Ordinarius inter examinatores accensere possit Vicarium suum generalem.

- R. Non expedire.
7. Utrum inter examinatores aliquot parochi accenseri possint.
R. Affirmative.
8. Utrum una eademque persona esse possit simul examinator et consultor.

R. Affirmative, sed non in eadem causa. Generatim tamen expedit ne plura officia in una eademque persona cumulentur.

9. Utrum consultores dioecesani de quibus in § 2, *can. 4* quorum consensus (quoties deficiat capitulum cathedralē) requiritur in electione examinatorum et parochorum consultorum, iidem sint ac collegium prae-fatum parochorum consultorum.

R. Negative; sed consultores dioecesani stant loco capituli in ali-quibus ubi cathedralē capitulum erigi adhuc non potuit.

10. Utrum in computanda antiquitate electionis ratio habenda sit electionum praecedentium; an dumtaxat electionis praesentis, ita nempe ut qui bis vel ter electus jam fuerit, antiquior non habeatur illo qui prima vice electus sit, dummodo pari die electio evenerit.

R. Negative ad I^{am} partem, affirmative ad II^{am}.

11. Utrum error in computanda antiquitate et admissio alicujus examinatoris seu consultoris, hac de causa illegitima, inducat nullitatem actorum.

R. Negative.

12. Utrum jusjurandum *can. 7* praescriptum debeat singulis vicibus in singulis causis renovari, an sufficiat illud semel emittere post electionem aut in primo conventu.

R. Sufficit semel emissum, durante munere, dummodo pro omnibus causis fuerit emissum. Potest tamen Ordinarius exigere ab examinatoribus et consultoribus ut illud renovent in casibus particularibus, si id expediens judicaverit. — L. † S. C. *Card. de Lai*, Secretarius, *Scipio Tecchi*, Adsessor.

4620

1910

Rescriptum
S. Congr.
Consist. in
causa diari-
orum a cleri-
cis lengen-
dorum res-
pectu ad
Motu proprio:
Sacrorum
antistitutum.

Ad Eminentissimum Virum Claudium S. R. S. Presbyterum Cardi-nalem Vaszary, archiepiscopum strigoniensem (Esztergom) et Primatem Hungariae.

Eme ac Rme Domine mi Obsme!

Eminentiae Vestrae litterae, nomine etiam omnium Hungariae Anti-stitum datae sub die 27 transacti septembris, ad SSimum Dominum No-strum pervenerunt. Quas quidem ipse assueta benignitate excepit, nec dissi-

mili cura, prout rei gravitas postulabat, expendit; mihiq[ue] haec Eminentiae Vestrae coeterisque Antistitibus communicanda mandavit.

Porro SSmi Domini nostri mens est ut firma sit lex qua prohibetur ut diaria et commentaria, etiam optima, quae tamen de politicis rebus agunt quae in dies eveniunt, aut de socialibus et scientificis quaestionibus quae pariter in dies exigitantur quin adhuc de iis certa sententia habeatur, haec, inquam, in manibus alumnorum seminarii libere non relinquuntur. Nil tamen vetat quominus superiores seminarii aut magistri, si agatur de quaestionibus scientificis, legant alumnis aut legendos articulos in sua praesentia tradant eorumdem diariorum et commentariorum, quos ad alumnorum instructionem utiles vel opportunos censem.

Commentaria vero in quibus nil contentionis continetur, sed notitias religiosas, S. Sedis dispositiones et decreta, Episcoporum acta et ordinationes referunt, vel alia quae quamvis periodica non aliud sunt quam lectiones ad fidem et pietatem fovendam utiles, haec, inquam, possunt, probantibus seminarii moderatoribus, prae manibus alumnorum relinquunt tempore a studio et ab aliis praescriptis officiis libero.

Haec dum Tibi pro meo munere significo, manus Tuas humillime deoscular meque impenso animi obsequio profiteor

Eminentiae Vestrae

Romae, die 20 octobris 1910.

addictissimum famulum
Caietanum Card. de Lai,
S. Congr. Consistorialis Secretarium.

4621

1910

Die 4-a Novembris *Adalbertus Kletzl* ad s. ordinem subdiaconatus, Ordinatio.
die 5-a Novembris *Georgius Hajós*, *Adalbertus Kletzl* et *Franciscus Zanyi* ad ordinem s. diaconatus, die 6-a Novembris *Adalbertus Kletzl* ad ordinem s. presbyteratus per manuum Nostrarum Episcopalium impositionem in capella Episcopii Nostri promoti sunt.

4922

1910

Missi sunt cooperatores :

Carolus Horváth ex Ozora ad Nagykónyi,
Adalbertus Kletzl neomysta ad Ráczmecske,
Isidorus Körmendy e Ráczmecske ad Magyarkeszti,
Josephus Léh e Tevel ad Ráczpetre,

Mutationes personales.

*Carolus Seleznik e Magyarkeszi ad Ozora,
Franciscus Zanyi diaconus ad Döbrököz,*

*Josephus Szentiványi cooperator Ráczpetreensis munere subsidiarii
functurus missus est ad Szabadszentkirály.*

*Georgius Hajós diaconus studiorum causa missus est Romam in
institutum Sanctae Mariae dell' Anima.*

4623

1910

Relatio So-
cietatis Leo-
poldinae.

Societatis Leopoldinae in Austria ad succolandas Americae Septen-
trionalis SS. Missiones fundatae relationem pro a. 1909. editum pro qua-
libet Honorabili districtu vicearchidiaconali in uno exemplari in advoluto
transmitto.

4624

1910

Leltárak el-
készítése és
beterjesztése
elrendeltetik.

Az egyházmegyei vagyonkezelési szabályzat és utasitás VIII. fejeze-
tében előirt módon a 68. §. értelmében a folyó évben készitendők el a
plebániai leltárak. Mivel ez ideig csak néhány leltár érkezett be, felhívom
a tiszt. lelkészkető papságot, hogy a leltárakat, amint a fentjelzett szabály-
zat 67. §-a előirja, 3 példányban elkészitsék s a harmadik példányt a
kerületi nt. esperesek legkésőbb 1911. év március 31-ikéig annyival inkább
felterjesszék, mivel a 68. §. az e tekintetben elkövetett mulasztást pénz-
birsággal is sújtja.

Hangsulyozom, hogy csak egy példányban terjesztendők be a leltárak
az egyházmegyei hatóságnak, az egyik a plebánia pénzszekrényében, illetve
levéltárában őrzendő meg, a második az esperesnél tartandó.

Amennyiben a legutóbbi alkalommal a leltárak mindenhol példánya,
vagy kettő példánya beterjesztetett, a plebániai, illetve a plebániai és espe-
resi példányt a ker. esperesi hivatalok utján egyidejűleg visszaküldöm.

Nagy súlyt helyezek arra, hogy e leltárak a vagyonkezelési szabály-
zat fenthivatott fejezetében előirt módon, ugy, amint a 64. §. rendelkezik :
a plébános és templomgondnokok által a kerületi esperes és a hitközségi
képviselet kiküldöttje, illetve kettő r. k. vallású községi elüljáró közremükö-
dése mellett állittassanak ki. Ezért engedtem erre 1911. március 31-ikéig
határidőt, módjában állván ekként a ker. esperes uraknak a templom-
számadások felülvizsgálatával egybekapcsolni a Leltárak kiállítását. Termé-
szetesen ezen körülmény nem zárja ki, sőt megköveteli, hogy a tiszt. plébá-

nos urak a leltárakat előre megirják, hogy a leltározás alkalmával ez időt ne raboljon és amennyiben helyesek, aláírhatók legyenek.

Annyival inkább megkívánom, hogy a rovatozott leltári nyomtatványt használják a tiszt. plébániós urak, mivel ezek rávezetik némileg őket, hogy megfelelőleg állitsák ki a leltárakat.

Felhívom a nt. esperes urakat, hogy különös gondot forditsanak a leltáraknak megfelelő és megbizható elkészítésére, mert csak ekként felelnek meg azok a célnak, amely rendeltetésök. És ne csak a templomi leltárakat őrizzék gondosan ellen, hanem a javadalmi leltárakat is. Végül megjegyzem, hogy a beérkező leltárakat pontosan felül fogom bíráltatni.

4625

1910

A pécsegyházmegyei tanítóegyesület baranyavári esperesi kerületi köre f. évi okt. 6-ikán Baranyabánban tartott őszi tanácskozmányából azon kérelmet terjesztette elém, hogy a kántortanítókat az ostyasütés alól mentsem fel, mert már idejét multa ezen kötelezettség, de meg nem állhatnak jól a lisztnak tiszta voltáért, mivel a legtöbb kereskedőtől veszik.

A tanítók
ostyasütési
kötelezettsége tárgyában utasítás.

Meghallgatván püspöki szentszékem véleményét is ezen ügyben, megfontolás tárgyává tettem a kérelmet. Bár szomorú jelenségnek tartom a tanítóknak ezen mozgalmát, mely egy ősi, még szent királyok által is méltóságukkal összeférőnek tartott szokást akar a betegesen nagyrálató korszellel hatása alatt eltörölni, mégis hasonló törekvéseknek és inditványoknak elejét óhajtván venni, elhatároztam, hogy a pécsegyházmegyei tanítóságot az ostyasütés kötelezettsége alól 1911. január elsejétől számítva felmentem azon hozzáadással, hogy akinek közülök e cimen külön javadalmazása volt, az most ezt elveszti. Ez azonban nem zárja ki, hogy aki önszántából tovább is akarja e tisztet vállalni, azt tehesse, megmaradván az érte járó dijazás, ha a plébániós elfogadhatónak találja. Az ostyaszükségletet az ostyasütésért járó külön illetmény értékén, vagy ahol ilyen megállapítva nem volt, a templompénztár terhére engedélyezem beszerezni. Megrendeléseket elfogad a Szentséggimádó Mária Reparatrix apácák kolostora Budapest, IX., Üllői-ut 75. sz., mint ezt f. évi XVI. sz. körlevelemben 3591/1910. sz. a. jeleztem, az Irgalmas nővérek Immaculata Intézete Bonyhádon (Tolna m.), valamint néhány plébánia részéről az Irgalmas nővérek intézete Nagymányokon (Tolna m.)

Figyelmeztetem azonban a tiszt. egyházmegyei papságot, hogy egy alkalommal csak annyi ostyát rendeljen, amennyi a használhatóságra megállapított időn belül elfogy, nehogy meg nem felelő, régi anyagot használjanak, tehát legfeljebb egy hónapi időtartamra és ezt is száraz helyen tartsák.

4626

1910

Felhívás a
Kath. Körök
ügyében.

A pécsi kath. kör ügybuzgó elnöksége elém terjesztette azon lelkes felhívást, melyet egyházmegyém kath. köreinek elnökségeihez oly célból intézett, hogy ezeket a központtal érintkezésbe hozza, ezekbe életet, elevensséget, fokozottabb tevékenységet vigyen be és a kath. körök a feladatnak, melyet alapszabályszerüleg is maguk elé tűztek s a mely nein más, mint a kath. öntudat felébresztése, ápolása és megerősítése, megfelelni képesek legyenek. Mint az egyházmegyém területén működő kath. körök fővédnöke élénk érdeklődéssel, figyelemmel kiséri ezek tevékenységét s nincs forróbb óhajom, minthogy ezek kath. társadalmunkra kiható fontos tényezőkké válanak. Mivel pedig reményem, hogy a központtal való kapcsolat ezt elő fogja mozdítani, azért a pécsi kath. kör fentjelzett felhívását egyházmegyém kath. körei elnökségeinek figyelmébe és megszivleléssébe melegen ajánlom.

De épen ezen jelentőségnél fogva, melyet a kath. köröknek tulajdonítok, kivánatosnak tartom, hogy ezek azon helyeken is megalakittassanak, ahol még ilyenek nincsenek. Nem a legkisebb hitközségek lebegnek ezen alkalommal szemeim előtt, jöllehet kath. olvasókörök megfelelő vezetés mellett ilyenekben is igen áldásos tevékenységet fejthetnek ki, mint inkább egyházmegyém azon jelentékenyebb plébániái, amelyekben ez iránt nem történt még meg a kezdeményező lépés. Felkérem azért a tiszt. plébános urakat, hogy a kath. körök ügye iránt érdeklődni s ezt tettekkel is beigazolni sziveskedjenek. Meg vagyok győződve, hogy ahol sikerül a kath. köröket életre hivni s azokba megfelelő életet bevinni, ott a hitélet emelkedése sem fog elmaradni.

4627

1910

1910. évi ta-
vaszai koronai
tételek birá-
lata.

A f. évi tavaszi koronai tételere: Melyek a lelkiélet emelésének leg-hathatóbb eszközei a nép körében? beérkezett dolgozatokat felülvizsgáltatván, arról győződtem meg, hogy a tételel általában helyes alapon fejtették meg, akik ezt kidolgozták.

Legvilágosabb áttekintést nyújt mégis Horváth Béla plébános, Tihanyi János segédelkész és Fent Gyula adminisztrátor dolgozata. Dicséretet érde-melnek még: Györkös József, Horváth Károly és Meyer Lajos, kik a tételel terjedelmesen dolgozták ki.

4628

1910

A Horvát-Slavon-Dalmát nagymélt. Kormány vallás- és közoktatás-Horvát-Sl.-D.
ügyi osztálya f. évi november 7-ikén 25181. sz. a. közölte a belügyi osz-nm. kir. orsz.
tálynak 1910. szeptember 30-ikán 50617. sz. a kibocsátott rendeletét, mely korm. rende-
szerint a községi, illetve városi elüljáróságok azon egyéneket, illetve csalá-lete az ujon-
dokat, amelyek állandó tartózkodás szándékával valamely községbe vagy nan betele-
városba költözködnek, új lakóhelyük anyakönyvvezetőinek nyilvántartás cél-pültekrol az
jából tudomására hozni tartoznak. Az anyakönyvvezetők pedig ezen adato-éüljáróságok
kat tudomásvétel után visszaszármaztatni kötelesek a községi vagy városi által az anya-
elüljárósághoz. A fenthivatolt rendelet kettő példányban közöltetvén, egyik könyvveze-
példányt a dolnji-miholjadi-, másikat a valpói kerület esperesi hivatalának töknek adan-
oly utasítással adom ki egyidejüleg, hogy ezeket a kerületi plébánia hiva-
talok között köröz tessék, ennek megtörténtével pedig dó jelentés-
ban megőrizzék. ról.

4629

1910

A Horvát-Slavon-Dalmát nagyméltóságu kir. orsz. kormány vallás-Horvát-Sl.-D.
és közoktatásügyi osztálya f. évi nov. 7-ikén 25995/1910. sz. a. közölte kir. orsz.
fentjelzett kelettel és szám alatt kibocsátott rendeletét, melyben a bevett korm. rende-
felekezetek anyakönyvvezetőinek meghagyja, hogy minden katonai nyugdíjas lete minden
halálesetét vagy olyan személyekét, akik a katonai költségvetés vagy udvari katonai nyug-
kincstár terhére bármiféle nyugdíjilletményt élveznek, haladéktalanul és köz-dijas stb. el-
vetlenül a XIII. hadtest cs. és kir. parancsnokságánál Zágrábban bejelentsék. halálozásá-
A fenthivatolt rendelet kettő példányban közöltetvén, egyik példányt a nak bejelen-
dolnji-miholjáci-, másikat a valpói kerület esperesi hivatalának oly utasítás-
sal adom ki egyidejüleg, hogy ezeket a kerületi plébánia hivatalok között téséről a zá-
tudomásvétel és szigorú miheztartás céljából köröz tessék, ennek megtörtén-
tével pedig az esperesi levéltárban megőrizzék. rábi hadtest-parancsnok-ságának.

4630

1910

A m. kir. földmivelésügyi nagyméltóságu minister urnak alábbi meg-M. kir. Föld-
keresésére annál szivesebben hivom fel a tiszteletű lelkész kedő papság és mivelésügyi
tanítók figyelmét, mivel részemről is nagyon kivánatosnak tartom, hogy ki- Minister fel-
vegyék részöket a földmivelő nép között a gazdasági kultúrának terjesztésé-hívása a gazz-
ból és emeléséből. Meg vagyok győződve ugyanis, hogy azon lelkész és daságikultura
tanító, ki kellő tapintattal és szakértelemmel ezen irányban is képes vezetni érdekében.

hiveket, sokkal inkább meg fogja nyerni ezeknek bizalmát és ragaszkodását, mint aki ilyen tevékenységtől elzárkózik. Hozzájárul, hogy ezen tevékenység nemcsak az ország, hanem maguknak a hiveknek anyagi boldogulását is jelentékenyen elő fogja mozdítani.

M. kir. Földmivelésügyi Minister. — 8837/1910. eln. szám. — Mél-tóságos és Főtisztelendő Püspök Ur! A törvényhozásnak és a kormánynak mezőgazdaságunk fejlesztésére irányuló minden munkája meddő marad, ha a földmivelő nép közönyös nembánomsággal nézi ezt a munkát, s maga minden helyes irányu haladástól elzárkózva, a régi gazdasági szokások és előítéletek között él. Kétségtelen, hogy a legutóbbi években e tekintetben némi haladást észlelhettünk, de ez a haladás általában korántsem áll arányban azon országok gazdasági kultúrájának emelkedésével, amelyekkel nekünk a versenyt állanunk kell. Minthogy a gazdasági kultúrának színvonalának lényeges fokozása nélkül, lehetetlen ebben a versenyben a sikert remélnünk, nézetem szerint gazdasági fejlődésünk és megerősödésünk előfeltételeinek megteremtésében közrehatni nemcsak a gazdasági igazgatás organumainak feladata, hanem feladata mindenkinél, akinek e munkában részt venni bár-miféle módon alkalma lehet.

A földművelő néppel való közvetlen érintkezés utján különösen alkalma lehet e nemes munkára a lelkész és tanító uraknak, akiknek buzgó működése a most serdülő nemzedék helyes irányu vezetését is biztosíthatja. Ha a lelkész és tanító urak szorosabb értelemben vett hivatalbeli teendőiken felül az állattenyésztés, legelőrendezés, talajművelés, baromfitenyésztés, méhészeti, gazdasági háziipar stb. dolgaival is törödnek, ha a serdülő ifjúságot a mezőgazdaság iránt való érdeklődésre serkentik, e munka megbecsülésére és szeretetére oktatják, olyan szolgálatot tesznek az országnak, mely a legteljesebb elismerésre és hálára méltó.

Minthogy a lelkészi és tanítói kar számos tagja eddigelé is nemes jóindulattal és apostoli lelkesedéssel foglalkozott a földmives nép gazdasági irányu vezetésével, s a munkálkodásnak számos helyen fényes példái hirdetik már a lelkész és a tanító buzgalmát: remélnünk lehet, hogy ha minden lelkész és minden tanító kiveszi részét a közérdekű munkából, minden tényező vállvetett működésével sikerülhet mezőgazdaságunk jövőjét biztosítanunk.

Tudván azt, hogy Méltóságod a maga részéről is sulyt helyez arra, hogy a lelkész és tanító urak a földmivelő néppel helyes irányban foglalkozzanak, van szerencsém Méltóságodat felkérni, kegyeskedjék alkalmas módon irányító szavával e működésre a lelkész és tanító urakat felhívni, illetőleg e működésre őket újból buzdítani és egyben értesíteni, hogy ré-

szemről a földmivelésügyi miniszteri tárcához tartozó valamennyi hatóságot, hivatalt és közeget utasítottam, hogy minden olyan esetben, amikor a lelkész és tanító urak utbaigazitást, felvilágosítást, tanácsot, támogatást kérnek, a közügyben önzetlenül fáradozó önkéntes munkatársakat megbecsülve, mindig a legnagyobb készséggel járjanak el. Fogadja méltóságod kiváló tiszteletem öszinte nyilvánítását. Budapest, 1910. évi október hó 25-én.
Gróf Serényi.

4631

1910

A m. kir. központi statisztikai hivatalnak a népszámlálás érdekében hozzáám intézett kérelmet egész terjedelemben oly fölhívással közlöm a tiszttelendő lelkész kedő papsággal, hogy az abban foglalt kivánalmaknak kész-
séggel eleget tegyen.

Népszámlálásnál működjenek közre a lelkészek.

M. kir. központi statisztikai hivatal. 9524. eln. szám. Méltóságos és Főtisztelendő Zichy Gyula gróf, róm. kath. püspök urnak Pécs. Méltóságos Püspök Ur! Az 1910. évi VIII. törvénycikk értelmében a magyar szent korona országaiban az 1911. évi január 1—10. közt általános népszámlálás tartandó.

Ugy hiszem, szükségtelen Méltóságod előtt külön hangsulyoznom ennek a műveletnek rendkívüli fontosságát! Országunk népességi és gazdasági állapotának minél alaposabb megismerése képesít csak arra, hogy a következő évtizedben minden arra hivatott tényező öntudatosan, a célt és a helyzetet jól ismerve működhessék a rábizott közérdekek gondozásán. Az egyházaknak is igen nagy érdekük, hogy ez az országos művelet minél tökéletesebben hajtassék végre.

A népszámlálás tulajdonképeni végrehajtása a közigazgatási hatóságokra van bizva, az iránt azonban, hogy a nagyszabású fölvétel sikerrel járjon, tiszteletteljes véleményem szerint a maguk hatáskörében meg kell tenniök minden az összes társadalmi osztályoknak, különösen pedig azoknak, akiknek hivatásuk a nép vezetése és fölvilágosítása.

Nagy és szép föladat hárul e tekintetben főleg a főtisztelendő lelkész kedő papságra s ezért tisztelettel vagyok bátor kérni Méltóságodat, hogy a bölcs kormányzata alatt álló egyházmegyében a lelkész kedő papság figyelmét e fontos kérdésre a maga részéről is fölhívni kegyeskedjék.

Különösen nagy szolgálatot tehetnének a lelkész urak a népszámlálás ügyének az által, ha a szószékről igyekeznének meggyőzni a híveket arról, hogy ez a művelet magának a népnek érdekében történik, hogy abból senkire semminemű kár, vagy hátrány nem származhatik és a bevallott adatok

adóztatási vagy egyéb, a közönségre ujabb terhet rovó célokra fölhasználtatni nem fognak.

Nem kevésbé fontos szerepe volna még a lelkészkekő papcsának az életkorra vonatkozó adatok pontos bevallása körül is. Tudvalevő ugyanis, hogy a köznép saját, pontos életkorát nem ismeri és rendszerint, különösen az idősebbek, csak hozzávetőleg, kerekszámban tudják megmondani, hogy hány évesek. Arra pedig, hogy születésük évét a valóságnak megfelelően bediktálják, a legtöbb nem képesek. Minthogy pedig a népességre vonatkozó legtöbb statisztikának elengedhetetlen kelléke a korszerinti részletezés, például a nép jólétét előmozdító számos intézkedésnek előfeltétele a pontos koradatokon nyugvó közigazságügyi statisztika, közérdek megkivánja, hogy ennek az adatnak a jóságára minden tényező törekedjék.

Fölözött kivánatos volna tehát, ha a lelkész urak a hozzájuk forduló híveket ebben a kérdésben utbaigazítással látnák el, illetőleg a korra vonatkozó adatokat a kezük között levő anyakönyvekből kijegyeznék, sőt híveiket a szószékről előre figyelmeztetnék arra is, hogy ily kérdéssel forduljanak hozzájuk.

A főtisztelendő lelkész karnak ez a buzgó közreműködése a népszámlálás sikereit rendkívül előmozdítaná s azért bátor vagyok tisztelettel megismételni azon kérésemet, hogy a bölcs kormányzata alatt álló egyház-megyében a lelkészkekő papcsát a küszöbön álló népszámláláson való és a föntiekben körvonalazott közreműködésre lehetőleg sürgősen fölhívni kegyeskedjék.

Nagyon lekötelezne Méltóságod, ha a tisztelettel alulírt hivataltal is közölni méltóztatná, hogy e tekintetben mily intézkedéseket méltóztatik tervbe venni, hogy ezt a magam részéről is az érdekelteknek hirül adhassam.

Fogadja méltóságod kiváló tisztelettem őszinte nyilvánítását. — Budapest, 1910. évi november hó 12-én. Varga, miniszteri tanácsos, igazgató.

4632

1910

Utasítás a Horvát-Slavon-Dalmátország nagyméltóságu bánjának megkeresésére
Horvát-Sla- felhívom az egyházmegyémhez tartozó, verőczemegyei tiszt. lelkészkekő
von-Dalmá- ország terü- papcsát, hogy

1. a népszámlálás sikereit, mint eddig is, a legjobb indulattal és plébánosok igyekszettel elősegítse s a szószékről figyelmeztesse és oktassa ki a híveket, részére a népszámlálás kik hozzá mégis a legnagyobb bizalommal viseltetnek, a népszámlálás ügyében. fontosságáról és arról, hogy ez nem adókivetési szándékból történik, mivel

a törvény maga is tiltja, hogy a népszámlálási adatokat adókiirás céljaira felhasználják;

2. figyelmeztesse a hivéket, hogy az adatokat pontosan adják le, mert az adatok eltagadóit vagy a népszámlálás megakadályozót büntetés éri;

3. figyelmeztesse a hivéket, hogy tekintettel a 10 napos rövid határidőre, mely alatt a törvény értelmében a népszámlálásnak meg kell történnie, a január 1—10-ike között eső ünnep és vasárnapon is működni fognak a bizottságok, de mindig az istenitisztelet után;

4. a papságot ezelőtt is mindig felkérték a közigazgatási hatóságok, hogy amennyiben hivatalos elfoglaltságuk megengedi, mint népszámlálási megbizottak mérsékelt díjazás mellett, vagy mint revizorok a munkában részt vegyenek; ha tehát most is felkéretnek, kivánatos, miszerint ne zárkozzanak el e közreműködéstől.

A népszámlálás céljából kibocsátott, kormányhatósági rendelkezéseket magában foglaló füzetet Verőcze megye területén működő mindenegyes tiszt. lelkész és segédlelkésznek jelen körlevelem melléklete gyanánt azon reményben küldöm meg, hogy a népszámlálás munkájában minél tevékenyebb részt vegyen, amint erre értelmiségénél és helyi ismereteinél fogva leginkább hivatva is van.

4633

1910

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztertől. 4385/1910. Féláru vasuti elnöki szám. Értesítés, a nem állami tanszemélyzet féláru vasúti menetjegy menetjegy váltására jogosító arcképes igazolványainak a következő évre való érvényesítése tárgyában.

Több oldalról hozzám intézett kérdésre válaszolva, a kereskedelemtügyi miniszter úrnak hozzám intézett folyó évi 77544/III. sz. átirata alapján ezennel közzétem, hogy a nem állami tanszemélyzet a féláru vasúti menetjegyek váltására jogosító arcképes igazolványoknak a következő évre való érvényesítését tanintézetenkint *együttesen* tartozik kérelmezni.

A theológiák, jogakadémiák és a középiskolák tanári személyzete tehát az illető tanintézet igazgatósága útján, a népiskolák és óvódák tanszemélyzete pedig az illetékes királyi tanfelügyelő útján kérelmezze az arcképes igazolványok érvényességének meghosszabbítását.

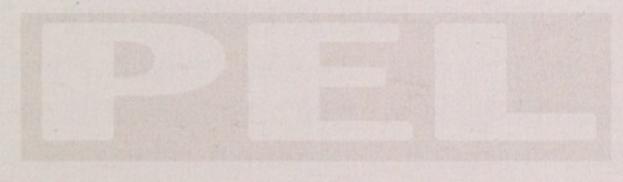
A közös folyamodványokhoz az illetők névjegyzéke is csatolandó s a névjegyzékre annyiszor 2 korona értékű postabélyeg ragasztandó fel, ahány személy neve a névjegyzékben foglaltatik.

féláru vasuti
menetjegy
váltására
jogosító arc-
képes igazol-
ványok érvé-
nyesítése.

Az ekként fölszerelt folyamodványok azután a föntebb említett *maga-sabb tanintézetek igazgatóságai*, illetőleg a *királyi tanfelügyelők által* lesznek a MÁV. igazgatóságához beterjesztendők. Budapest, 1910. évi november hó 17-én. A miniszter helyett: *Náray Szabó*, államtitkár.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 6-a Decembris a. 1910.

† Julius m. p.
episcopus.

1910.

XXII.

4872
1910

Docente Apostolo Paulo, *nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus* (II. Tim., II, 4), constans Ecclesiae disciplina et sacra lex haec semper est habita, ne clerici profana negotia gerenda susciperent, nisi in quibusdam peculiaribus et extraordinariis adiunctis et ex legitima venia. „Cum enim a saeculi rebus in altiorem sublati locum con-„spiciantur“, ut habet SS. Tridentinum Concilium Sess. XXII, cap. I. de ref., oportet ut diligentissime servent inter alia quae „de saecularibus negotiis fugiendis copiose et salubriter sancita fuerunt“.

Cum vero nostris diebus quamplurima, Deo favente, in Christiana republica instituta sint opera in temporale fidelium auxilium, in primisque arcae nummariae, mensae argentariae, rurales, parsimoniales, haec quidem opera magnopere probanda sunt clero, ab eoque fovenda; non ita tamen ut ipsum a sua conditionis ac dignitatis officiis abducant, terrenis negotiationibus implicent, sollicitudinibus, studiis, periculis quae his rebus semper inhaerent obnoxium faciant.

Quapropter SSmus Dominus Noster Pius PP. X, dum hortatur quidem praecipitque ut clerus in hisce institutis condendis, tuendis augendisque operam et consilium impendat, praesenti decreto prohibet omnino ne sacri ordinis viri, sive saeculares sive regulares, munia illa exercenda suscipiant retineantve suscepta, quae administrationis curas, obligationes, in se recepta pericula secumferant, qualia sunt officia praesidis, moderatoris, a secretis, arcarii, horumque similium. Statuit itaque ac decernit SSmus Dominus Noster, ut clerici omnes quicumque in praesens his in muniberibus versantur, infra quatuor menses ab hoc edito decreto, nuntium illis mittant, utque in posterum nemo e clero quodvis id genus munus

suscipere atque exercere queat, nisi ante ab Apostolica Sede peculiarem ad id licentiam sit consequutus. Contrariis non obstantibus quibuslibet.

Datum Romae, ex aedibus sacrae Congregationis Consistorialis, die 18 mensis Novembris anno MDCCCCX.

C. Card. De Lai, *Secretarius.*

L. + S.

S. Techi, *Adsessor.*

4873

1910

Personalia.

Josephus Schäfer cooperator Ecclesiae Cathedralis Quinque-Ecclesiensis praesentatus est pro beneficio parochiali Hőgyész atque investituram obtinuit pro beneficio eodem.

Missi sunt cooperatores:

Adamus Jung e Dunaszekcső ad Apar,

Josephus Zserdin ex Apar ad Dunaszekcső.

4874

1910

Relationes
annuae
VADiacono-
rum urgenter.

Relationes statuto Synodi dioecesanae praescriptae atque in litteris nostris Circularibus I. a. 1907. inculcatee nondum ab omnibus ARDD. VADiaconis ad Nos promotae sunt, quapropter restantes praesentibus peramanter requirimus, ut officio suo quanto oxyus respondeant.

4875

1910

Kongrua- és
káplánsegély.

Vonatkozással az 1908. évi XVI., valamint f. évi XII. körlevelemben közzétett kimutatásokra és utasításokra értesitem a tiszt. ehm. papságot, hogy a vallás- és közoktatásügyi nagymélt. m. kir. miniszterium a következő káplánállomások részére utalt ki f. évi november 30-ikán 123301. sz. a. kelt intézkedésével még segédlelkészi kongruasegélyt:

Dombóvár félévi 143 K 45 fillér.

Nagykónyi   " 130   " —   "

Ráczmecske   " 145   " —   "

Verőczemegye területén működő segédlelkészeim ismételten azon kérelmet terjesztették Elém, hogy Magyarország területén működő társaikkal egyenlő fizetésben részesítsem őket. Kérelmötet méltányolván, elhatároztam, hogy nem fizetés, sem kongrua, hanem bármikor visszavonható *segély* címén

további intézkedésig, mig esetleg ök is kongrua-kiegészítésben részesülhetnek, részökre 1910. január 1-től számítva a következő félévi segélyt folyósítom:

1. Dolnji-Miholjac	146 K.
2. Podgajci	144 "
3. Harkanovci	130 "
4. Petrijevci	50 "
5. Valpó	130 "
6. "	130 "

A folyó év első felére a petrijevcii segéddelkész kivételével már valamennyien felvezén 80 korona káplánsegélyt, a különbözeti összegről *külön* nyugtát és a második félévi összegről *külön* nyugtát tartoznak beterjeszteni Dr. Wurster József apát-kanonok, papnevelő intézeti rektor urhoz *megfelelő postabélyeggel ellátott és megcímzett postautalvány kiséretében*.

4876

1910

Midőn mult évi V. sz. körlevelemben 936. sz. alatt elrendeltem, Papok és tanítók közös husvéti sz. gyónása és áldozása.
hogy tiszteletendő lelkész kedő papságom és kedves tanítóim husvéti sz. gyónásukat és áldozásukat közösen, együttesen végezzék, nem uj terhet kívántam vállaikra rakni, hanem azt óhajtottam előmozdítani, miszerint amig egy más buzgóságán épülnek, addig a híveknek is jó példát szolgáltassanak. Épen ezért figyelembe vevén azon nagy nehézségeket, melyekbe állítólag ezen rendeletem keresztülvitele a gyakorlatban itt-ott ütközik, nem ragaszkodom ahhoz, hogy kedves tanítóim a papokkal együtt végezzék sz. gyónásukat és áldozásukat, megengedvén nekik, hogy ahol tényleg ily nehézségek forognak fenn, akár az iskolásgyermekekkel együtt, akár más alkalommal és máshol végezzék sz. gyónásukat, csak azt *kivánom meg ezen esetben feltétlenül, miszerint sz. áldozásukat a hívek jelenlétében ezek épülésére saját plébániatemplomukban nyilvánosan végezzék*.

Azon példás és épületes szokást azonban, mely szerint a kerületi papság egyes plébániákon együtt végzi sz. gyónását, nemcsak nem szándékom jelen rendeleteimmel megszüntetni, hanem ellenkezőleg nagyon üdvösnek tartván ezt, óhajtom és kívánom, hogy ahol még eddig e szokás nincs meg, ott is meghonosítassék.

4877

1910

Koronai ülések ből és egyenként ismételten kérelmezte a tiszt. egyház- A szentmise, megyei lelkész kedő papság a sz. misealapítványok tőkéinek felemelését, sőt kereszt, szo-

bor, kápolna, legujabban oly alakban terjesztettem ezen kivánság Elém, hogy akkora öszkálvária stb. alapítványok szegben állapitsam meg a sz. misealapítványok tőkéit, amint ez a tőkéinek új 3660/1893. sz. közzétett vagyonkezelési szabályzat és utasítás V. fejezetédijszabása. ben a pécsvárosi plébániára nézve történt.

Nem teljesítettem mindenki általános-e ezen törekvés és minő összegben állapították meg ujabban az alapítványi tőkéket más egyházmegyékben. Mindezek után azon meggyőződésre jutván, hogy a tiszt. egyházmegyei papság kérelme indokolt és mél-tányos, tekintettel a 17 év leforgása alatt megváltozott pénzviszonyokra, valamint főtiszt. Püspöki Szentszékem 132/1910. sz. alatt kelt javaslatára el-határoztam, hogy a különben nagyon bölcsen megalkotott „A plébánia vagyont illető szabályzat és utasítás a pécsegyházmegyében“ című rendelke-zés V. Fejezetének 31. §-át a következőkép módosítom:

V. Fejezet. Mise, kereszt, szobor, kápolna, kálvária stb. alapítványok tőkéinek dijszabása.

31. §.

A) A pécsvárosi plébániára nézve:

1. csendes szentmisealapítvány tőkéje 100 K.
2. énekes szentmisealapítvány tőkéje 200 K.
3. liberás gyászmisealapítvány tőkéje 250 K.

B) A többi plébániára nézve:

1. csendes szentmisealapítvány tőkéje 80 K.
2. énekes szentmisealapítvány tőkéje 160 K.
3. liberás gyászmisealapítvány tőkéje 200 K.

C) Az összes plébániára nézve:

1. fakereszt fentartására alapítvány 50 K.
2. kökereszt fentartására alapítvány 100 K.

3. szobor fentartására alapítványi tőke 50 K.-tól feljebb a szobor nagysága és minősége szerint;

4. kápolna, kálvária és egyéb alapítványok tőkéje esetről-esetre álapitandó meg.

A fent megállapított alapítványi összeggel tett sz. mise alapítványok kamataiból 4^{1/10}0%-os kamatláb mellett:

A) A pécsvárosi plébániákban:

1. csendes szentmisénél a templom 50 fillért, a többi a plébániós,
2. énekes szent misénél a plébániós 5 K-t, a templom 1 K. 20 fillért, a kántor 1 K. 20 fillért, az egyházfi 80 fillért,

3. liberás gyászmiséknél a plebános 6 K. 25 fillért, a templom 1 K. 50 fillért, a kántor 1 K. 50 fillért, az egyházfi 1 K-t kap.

B) A többi plébániákban:

1. csendes szentmisénél a templom 40 fillért, a többit a plébános,
2. énekes szentmisénél a plébános 4 K-t, a templom 1 K-t, kántor 1 K-t, az egyházfi 56 fillért,
3. liberás gyászmiséknél a plébános 5 K-t, a templom 1 K. 20 fillért, a kántor 1 K. 20 fillért, az egyházfi 80 fillért kap.

Amennyiben fentmegállapított összegnél nagyobb alapítványi tőkék fizettetnek, ezekből, mivel a javadalom javítására irányulóknak tekintetnek, a többi illetményesek (templom, kántor és egyházfi) a mise minősége szerint csak a fent megállapított illetményekre tarthatnak igényt.

Ha a kamatláb változnék, akkor az összes illetményesek fent megállapított járulékkal ennek arányában változnak.

Ha valaki oly szentmisére akar alapítványt tenni, amelynek elvégzéséhez fuvart szükséges, akkor alapítványa csak azon esetben fogadható el, ha a helyi viszonyokhoz mért fuvardij harmincszorosával az alapítványi tőkét megtoldja és hozzájárul, hogy addig végeztetik csak a sz. mise a plébániatemplomon kívül, amíg a fuvarra letett összeg a fuvarköltséget tényleg fedezi.

A jelen szabályzat érvénybe lépte előtt létesült alapítványokat jelen szabályzat nem érinti s azokra nézve a létesülésük idejében érvényben volt egyházmegyei szabályzat az irányadó.

Jelen módosított szabályzat 1911. év január 1-ével lép életbe.

4878

1910

Az 1890. évi XVI. sz. körlevélben 3510/1890 sz. alatt rendelte el „Bethlehemi csillag“ vizkereszt ünnepélyt I. b. másodelődöm a gyűjtést az afrikai missiókra, közzétevén egyben boldogemlékű XIII. Leó pápa Ő Szentségének az afrikai missiók érdekében nepi szentbekiadott encyclikáját. Azóta évenkint több nagyobb sikerrrel történik egyházszerződésben meggyűjtés vizkereszt ünnepén az afrikai missiók céljaira.

Midőn jelen körlevelem melléklete gyanánt a t. lelkész kedő papság részére a nagymélt. magyar püspöki kar f. é. november 12-én tartott tanácskozmányának hozzájárulásával Mélt. és Főt. Dr. Fischer Colbrie Ágoston kassai püspök úr által írt „A Bethlehemi Csillag“ című szentbeszédvázlat vizkereszt ünnepére megküldöm, ugyanakkor emlékezetébe kivánom idézni a fenthivatolt egyházhatalmi rendelkezést, nehogy ez feledésbe menjen, egyben elrendelem, hogy vizkereszt ünnepén a csatolt szentbeszédvázlat felhasználása mellett tartsanak ünnepi szentbeszédet s ajánlják a buzgó hívek figyelmébe az afrikai szent missiókat, a gyűjtés eredményét pedig még január hó folyamán a ker. esperesi hivatalok utján terjesszék be a püspöki irodának.

4879

1910

Homiletikai
kurzus.

Az osztrák Leó társaság elnökségének felkérésére a tiszt. egyházmegyei papságnak figyelmébe ajánlom az általa a wieni egyetem theologiai karának XLVII. sz. tantermében 1911. február 14-, 15- és 16-án tartandó *homiletikai kurzust*.

A tagsági dij 6 K, egyes előadásokra nem tagoknak 1 K a belépti díj. Jelentkezni lehet Heumann Mátyás székesegyházi szónoknál, a kurzus titkáránál, Wien, I. Stephanplatz 3.

4880

1910

Kath. sajtó-
egyesület cél-
jaira befolyt.

A mohácsbelvárosi és külvárosi plébániák területén a kolerajárvány miatt csak most eszközöltetett gyűjtés a kath. sajtó céljaira és a belvárosi plébániában 80 kor., a külvárosi plebániában pedig 30.07 vagyis összesen 110 kor. 7 fillér folyt be, mely összeg felét az orsz. kath. Sajtóegyesületnek küldöttem fel, másik felét pedig a megyei kath. sajtó céljaira fordítom.

4881

1910

Közig. biró-
ság döntése
r. k. iskola-
épület javi-
tása költsé-
geihez való
hozzájárulás
ügyében.

A közigazgatási biróságnak a szerednyei róm. kath. leányiskola javitása költségeihez az izraelita vallású gyermekek szülőinek hozzájárulása tárgyában hozott határozatát tudomásvétel végett közlöm.

„3965/1909. K. szám. — Ő Felsége a király nevében a magyar királyi közigazgatási biróság a szerednyei r. kath. hitfelekezeti leányiskola (zárda) épületének befedésével felmerült 4050 korona költségből fedezetlen összeghez az iskolába járó izraelita vallású gyermekek szülőinek hozzájárulása iránt folyamatba tett ügyben Ung vármegye közigazgatási bizottságának 1908. évi április hó 10-én 606. szám alatt hozott határozata ellen Groszmann Áron és társai ellen bejelentett, valamint Sternhell Éliás és társai által beadott s a magyar királyi vallás és közoktatásiügyi miniszterhez intézett felebbezést, mint tárgyánál fogva birósági panaszt, 1910. évi február hó 15. napján tartott nyilvános ülésében az 1896. évi XXVI. t.-c. 50. §-a alapján tárgyalás alá vevén, következőleg ítélt:

A magyar királyi közigazgatási biróság a panasznak helyt ad és a szóban forgó iskolába járó izraelita vallású gyermekek szülőit a kérdés tárgyát tevő költség viseléséhez való hozzájárulás kötelezettsége alól felmenti.

Indokok: A hitfelekezeti iskolába járó más vallású gyermekek szülőinek az iskola költségeihez való hozzájárulás iránt az 1868. évi XXXIII. t.-c.

45. §-ában megállapított kötelezettsége az iskola időleges használata fejében fennálló időleges kötelezettség.

Ebből következik, hogy e kötelezettség csakis ama költségekre terjed ki, melyek az iskola évi rendes fenntartásával járnak.

Ellenben a törvény idézett szakasza rendelkezésének alapgondolatával ellenkezik, hogy más vallású gyermekek szülői hozzájáruljanak az évi rendes fenntartási költségek keretén kívül eső befektetéseknek költségeihez, *ha azok nem osztatnak fel a megfelelő számu évekre*, amelyekre a befektetés kihat; vagyis, hogy a szülők csupán azért, mert a rendkívüli költség az ő gyermekük iskolába járása idejében merült fel, a más vallású hitfelekezeti iskolának olyan költségét is viseljék, mely nem kizárálag az illető iskolai év szükségletét elégíti ki, hanem mint befektetés jelentkezik.

Már pedig az iskola-épületnek 4050 korona költséggel ujra fedése nyilvánvalóan meghaladja az évi rendes szükségletet és több évre szóló befektetésként jelentkezik.

Ezért a törvény nem ad alapot arra, hogy az izraelita gyermekek szülői a szóban forgó költség viseléséhez való hozzájárulásra köteleztessének.

Az a különleges helyzet pedig, hogy a róm. kath. hitfelekezeti iskolában a gyermekeknek közel fele izraelita vallású: méltányossá teszi ugyan, hogy az izraeliták résztvegyenek ugyan a rendkívüli költség viselésében is, de kötelezni őket erre nem lehet.

A bíróság ezen határozat négy példányát az 1042/1908. számu felterjesztés mellékleteivel együtt Ung vármegye közigazgatási bizottságának azzal a felhivással adja ki, hogy a határozat egy-egy példányát Groszmann Áronnak és Sternhell Éliásnak, mint első helyen írt panaszlóknak, valamint Buzinkay Gyula plebánosnak, mint a panaszolt egyház képviselőjének kézbesítesse.

Kelt Budapesten, a magyar királyi közigazgatási bíróság 1910. évi február hó 15. napján tartott üléséből. — Wlassits, elnök; Nagy János, előadó.

4882

1910

A lourdesi szent kereszttút X. státiójának ünnepélyes felszentelése Zarándokút alkalmából Gaibl Sándor pozsonyi apátkanonok a főmagasságu és főt. biboros hercegprimás ur fővédnöksége és védnökségem alatt is magyar nemzeti zarándoklatot vezet Lourdesba. Indulás 1911. július 24. Utirány: Budapest—Pragerhof—Cormons—Verona—Milano—Genua—Nizza—Marseille—Lourdesba.

Cette—Lourdes (4 napi tartózkodás), Toulouse—Marseille—Genua—Milano—Verona—Padua—Pragerhof—Budapest.

Teljes utkőzbeni és szállodai ellátással I. osztályon 475 K., II. osztályon 375 K., III. osztályon 225 K.

Jelentkezni legcélszerűbb mielőbb, de legkésőbb 1911. május 15-ig küldendők be a jelentkezések Gaibl Sándor apátkanonok urhoz Pozsony, Káptalan-u. 3. Ugyanitt részletes utiterv is kapható. A jelentkezássel 30 K. előleg is küldendő.

Ezen zarándoklatotazzal ajánlom a tiszt. lelkész kedő papság figyelmébe, hogy ezt a buzgó híveknek is tudomására adni sziveskedjék.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 22-a Decembris a. 1910.

† Julius m. p.
episcopus.

CONSIGNATIO OBOLORUM PETRI

DE ANNO DOMINI 1910.

I. E fundationibus perpetuis:

1. Census fundationis parochi Spiltiner	1340	c	49	f.
2. Census fundationis Illmi Francisci Troll	1000	"	—	"
3. Census fundationis parochi Hujmann	21	"	64	"
4. Census fundationis parochi Mike	5	"	—	"
5. Census fundationis parochi Gregorii Andrin 2400	120	"	—	"
6. Census fundationis parochi Francisci Krecht	10	"	—	"
7. Census fundationis parochi Johannis Németh	10	"	—	"
8. Census fundationis parochi Josephi Magyar	5	"	—	"
9. Census fundationis parochi Henrici Dobos	10	"	—	"
10. Census fundationis parochi Pancratii Gombárovics	12	"	50	"
Universim : 2534 c 63 f.				

II. Ex oblatis Cleri gremialis non curati:

Jllmus Dominus Episcopus	5000
Venerabile Capitulum Ecclesiae	2000
Ecclesia Cathedralis	200
RSS. D Joannes Rézbányay	10
" Ignatius Károly	2
" Carolus Körmedy	10
" Adalbertus Igaz	10
R. D. Philipus Ollé	2
" Augustinus Herr	2
" Ferdinandus Rang	2
" Joannes Erdélyi	2
" Christophorus Péhm	2
" N. N.	50
AR. D. Ignatius Glatt	10
" Josephus Rézbányay	5
" Stephanus Késmárky	10
" Franciscus Hanuy	20
" Sigismundus Gyömörey	5
" Franciscus Virág	3
Lat: 7345	

	Translata :	7345
R. D. Alexander Mándoky		5
" Stephanus Szentkirályi		3
" Sigismundus Kápolnai		1
" Stephanus Komócsy		10
" Gabriel Nunkovics		1
" Stephanus Sipos		3
AR. D. Dionysius Mosonyi		10
" Otto Szőnyi		4
R. "D. Adalbertus Jakab		2
" Julius Lajos		2
" Franciscus Fehér		2
" Alexander Marton		1
" Stephanus Braun		1
" Josephus Mérő		3
" Arthur Stefán		1
" Gabriel Gere		1
Alumni Gymn. Mai. O. Cist.		120
	Summa :	7515

III. Ex oblatis Cleri Curati et fidelium.

Parochiae:	E ri scis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	S e m e s t r i									
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.		
	c	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.		
Abaliget	2	126	3	344		1	2	230	15	
Alsómocsolád		1		2				230	530	
Apar	150	150	2	2			1	1	9	
Babarc	1	2	2	2	1	1	156	177	1233	
Bakonya	2	2	2	2			124	182	1106	
Bár		1		1				386	586	
Baranyabán	5	5	3	4	2	2	35	14	70	
Baranyakisfalud	1	1	1	1			444	537	1381	
Baranyaszentistván	2	2	2	2			3	2	13	
Baranyaszentgyörgy		2		2				4	8	
Baranyavár	2	250	2	2				204	1054	
Báta	2	2	2	2			388	803	1991	
								Lat:	19381	

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	S e m e s t r i									
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.		
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.
Translata :									19381	
Bátaszék	13	13	17	48	396	352	2	2	391	10
Bedeg	2	2	2	2	2	2	2	3	211	1214
Bellye	1	1	2	2	2	2	3	3	34	124
Beremend	4	4	250	5	1	1	750	5		30
Berkesd	4	5	4	5	1	1	30	22		71
Bikal		2								2
Bizovác	4	2	2	2			14	6		30
Bogdása	3	2	3	1	1	1	5	6		22
Bonyhád	2	2	2	2	2	1	646	536		2282
Bonyhádvarasd								2		2
Bölcske	4	8	2	4			318	521		2639
Brodjanci	7	7	5	5			1010	3416		6826
Bükkösd	3	3	2	2	1	1	234	180		1614
Cepin		4		3				15		22
Cikó	3	3	2	4		1	3	4		20
Darázs	4	4	5	5			9	6		33
Dályok		10		4				6		20
Dárda		4		4				623		1423
Diósberény		4		2				240		840
Dolnji-Miholjac	5	5	4	5	2	2	664	550		3514
Dombovár	2	2	2	2	1	1	101	139		3310
Döbrököz	3	10		4	3	4	551	769		3720
Dunaföldvár	10	10	5	5	2	2	17	3		54
Dunakömlőd	2	2	4	4			4	6		22
Dunaszekcső	2	4	2	4	1	2	193	440		2133
Egerág	4	4	3	3	1	1	469	873		2842
Értény		4		5				671		1571
Fadd	2	2	3	280	1	1	250	280		1710
Feked		1		1				1		3
Felsőireg	3	3	3	3			3	5		20
Felsőmindszent (Bakócz) 14·58)	1	1	1	1			2	311		2369
Felsőnyék	1	1	1	1			320	116		836
Felsőszentmárton	2	1	5	2			925	4		2325

Lat : 102453

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	S e m e s t r i									
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.		
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.		
Translata :									102453	
Garé									8	
Gödre	4	4	150	1	1	50	550	8	2550	
Görcsöny	1	1	5	10			5	6	28	
Grábóc	1	1	1	1			170	337	97	
Gyulaj	3	3	3	3	50	50	323	443	2066	
Gyűd									5	
Harc	1	1	1	1			2	3	9	
Harkanovci			5	3			5	620	2020	
Hercegszöllős	2	2	2	4	1	2	240	5	2040	
Hetvehely	4	2	2	2				1	11	
Himesháza	4	4	2	2	2	2	467	359	2426	
Hird	2	4	658	4			142	10	28	
Hosszuhetény	5	5	5	5	1	1	1471	908	4579	
Hőgyész	3	5	3	5			4949	3451	101	
Ibafa			2	4			2	3	13	
Izsép			6		4			3	13	
Kajdacs	3	3	1	1	1	1	2	376	1576	
Kakasd	10		5					492	1992	
Kánya	220	4	2	4			156	347	1723	
Kárász	3	3	5	5			7	9	32	
Keszü	3	3	2	2				7	17	
Kissasszonyfa	2	2	2	2	10		1	490	14	
Kisdorog	2	2	2	2			240	310	1350	
Kiskőszeg	2	2	2	2			5	5	18	
Kisszékely	2	1	2	1			212	2	1012	
Kisvaszar	1	1	1	1			315	5	1215	
Kocsola	3	2	2	4			6	903	2603	
Koppányszántó	4	2	10	10	2	3	10	15	56	
Köblény	4	4	4	4			180	112	1892	
Kővágószöllős	6	6	3	3			1697	1194	4791	
Kurd	4	4	4	4	2	2	676	617	3293	
Lakócsa	10	10	15	10	1	3	8	10	67	
Lánycsók	2	2	5	5	50		2	540	2140	
Lapáncsa	1	1						280	530	

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	S e m e s t r i									
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	c.	f.
Translata :									1851	58
Laskafalu										
Lengyel	6	6	1	1					1	1
Lippó	250	250	1	1					280	410
Lovászhetény									2	3
Lőcs	720	720	480	240					1536	2240
Mágocs	4	4	4	6	2				6	6
Magyarhertelend									1112	2012
Magyarkeszi	3	3	2	2	1	2	10	30	1042	3372
Magyarszék	4	4	2	2	1	1	351	49	2160	
Magyarszentiván	2	2	1	1			2	210	1010	
Majs	450	450	2	2			334	787	2421	
Máriakéménd	5	5	2	3	2	2	412	482	2794	
Marijánci	1	1	2	2			366	270	1236	
Mecsekjánosi			2	8	4		2	225	1825	
Mecsekszabolcs	2	2	3	4	1	1	220	310	1830	
Miszla					1				295	695
Mohács külváros	2	2	2	2			1210	1367	3377	
Mohács belváros	16	16	511	514	2	4	989	586	64	
Mozsgó	4	4	4	4						16
Mözs	2	2	2	2			846	56	2152	
Mucsi			2		2				360	760
Nagybicsér	2	2	2	2			160	184	1144	
Nagykónyi			4		8				6	18
Nagymányok			2		2				2	6
Nagynyárád			2	240		1			1060	16
Nagyvejke pro 1909 7'32	1	1	1	1			165	154	1451	
Nak			5		5				3226	4726
Németbóly	4	4	2	2	1	1	1177	1177	3754	
Németi	2	2	4	10					35012	3350
Németkér	1	1	2	2					3402	1140
Németmárok	4	4	2	2			421	1012	2633	
Olasz	3	4	2	2	2	2	350	250	21	
Ozora	6	6	2	2	2	2	854	7	3554	
Pári	4	4	2	2			765	1469	3434	

Lat : 265222

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	S e m e s t r i									
	I.		II.		I.		II.		I.	
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	f.
Translata :									2652	22
Paks	9	5	5	3	3	2	14	25	66	
Pálfa				1				1		2
Palotabozsok		4		2				6	10	12 10
Pécsvárad			250	4	2	2	550	584	21	84
Pécs székesegyház	4	4	2	2	4	4	43	2420	87	20
" belváros	2	2	2	2	2	2	43	3646	19	101 55
" budai külv.		4		4		4		4		16
" szigeti külv.	14	37	32	90	12	10	20	3323	112	60
" bányatelep.	340	2	2	3			210	749	19	99
Pélmestor	2	2	2	2			6	3		17
Pellérd	10	10	10	23	13		4	687		64
Petrijevci		14	10	5	1	1	925	1214	52	39
Pincehely	3	3	5		2	5	7	580	30	80
Podgajci	6	6	2	2	1	1	6	6		30
Püspökbogád		10		299		111		232	16	42
Pöspöklak		6		4				5		15
Püspöknádasd	2	2	4	4	2	2	2	2		20
Püspökpuszta			210	296			170	50	7	26
Püspökszentzsébet	4	2	1	2	1	1	150	57	17	57
Püspökszentlászló	2	2	3	4			2	4		17
Radikovci	3	5	3	2				5		18
Rácmecke		5		2				1		8
Rácpetre	5	5	2	2	2	2	1680	1690	51	70
Ráctőttős							2	2		4
Rácváros	4	4	2	2			736	516	24	52
Regöly		4		4		2		1094	20	94
Sásd	3	3	2	2			4	340	17	40
Siklós	4	4								8
Siklósbodony	3			2				240		740
Simontornya								2		2
Sióagárd	4	4	4	4			1040	1252	38	92
Sljivosevci	4	4	5	5			2420	1632	58	52
Somberek		6		2		1		667	15	67
Sumony		1	2					35	6	5
							Lat :	3660	06	

Parochiae:	E fiscis Ecclesiar.		A Parocho		ACooperat.		A fidelibus		Summa		
	S e m e s t r i										
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.			
	c.	f.	c.	f.	c.	f.	c.	t.	c.	f.	c.
Translata:									366006		
Szabadszentkirály	10		5	12			6	88	22		
Szajk	2	2	2	2	1		2	52	1310		
Szakadát	1		1				2		4		
Szakály	3	3	2	2		1	7	22	2208		
Szakcs	4		2		1	1	9	72	1672		
Szalatnak	1	1	1	2			2	56	125		
Szálka	2	2	1	2			1	3	11		
Szászvár	12	12	3	3	1	1			32		
Szebény	2		1				3		6		
Szekszárd-Ujváros	3	3	5	320			16	80	5280		
Szekszárd-Belváros	5	5	5	5	2	2	30	11794	7195		
Szentdienes	3	3	234	212			5	66	588		
Szentlászló	3	3	1	1			1	14	498		
Szentlőrinc	2	2	3	3			28	73	111		
Szigetvár	15	15	3	2	2	2	11	06	472		
Tamási		3		2		1		11	54		
Tengőd	2	2	2	2			70	95	965		
Tevel	2	2	5	5			14	75	1085		
Tolna	10	10	10	10	2	2	16	5920	8059		
Vajszló	2	2	2	2	1	1	4	40	440		
Valpó	7	7	2	2	1	2	30	322866	7998		
Várdomb							4	4	8		
Vásárosdombó	8	8	5	5	1	1	8	80	732		
Veliskovci	3	3	2	2			5	778	2278		
Véménd	2	2	2	2			3	340	1440		
Viljevo	2	2	240	250			5	60	750		
Villány	3	3	2	2	1	1	11	11262	3563		
Vókány	2	2	1	1			1		7		
Vörösmart	3	3	3	3			7	54	670		
Závod	3	3	2	2			5	11	26		
Zomba				6			8	56	1456		
							Lat:	449332			

VI. E censibus intercalaribus:

Census intercalares . . . . . 503 cor. 05 f.

R e c a p i t u l a i o:

I. E fundationibus perpetuis	2534	cor. 63 f.
II. Ex oblatis Cleri gremialis non curati	7515	" — "
III. Ex oblatis Cleri curati et fidelium	4493	" 32 "
IV. E censibus intercalaribus	503	" 05 "
Summa totalis:	15046	cor. 00 f.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10-a Martius 1910.

Cancellaria Episcopalis.

CONSIGNATIO

Symbolarum per dioecesim in emolumentum S. Missionis Africanae, Custodum S. Sepulcri et Societatis S. Ladislai pro a 1910. conflatarum.

Ex oblatis Ven. Cleri gremialis	Pro Miss.		Ex oblatis Ven. Cleri gremialis	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
		Translata :		208	
Illmus ac Rss. D. Steph. Szeifricz	20		A. R. Stephanus Késmárky		
Illmus D. Antonius Walter	20		” ” Sigism. Gyömörey	2	
” D. Gabriel Hanny	20		” ” Franciscus Virág	3	
” D. Joannes Spiesz	20		R. D. Sigism. Kápolnai		
Rssmus D. Josephus Pozsgay	10		” Stephanus Szent- királyi	2	
” Josephus Wurster	10		” Ludovicus Kiss		
” Julius Wajdits	20		” Stephanus Komócsy	4	
” Augustinus Frantich	20		” Gabriel Nunkovics		
” Aloysius Döbrössy	20		A. R. D. Dionysius Mosonyi	5	
” Ludovicus Szilvek	15		R. D. Stephanus Sipos	1	
” Joannes Rézbányay	5		” Ottó Szőnyi	1	
” Joseph. Magenheim	2		” Georgius Gábor		
” Carolus Körmendy	5		” Adalbertus Jakab		
” Adalbertus Igaz	5		” Julius Lajos		
R. D. Philippus Ollé	2		” Franciscus Fehér		
” Augustinus Herr	2		” Josephus Mérő	1	
” Ferdinandus Rang	2		” Josephus Schäfer		
A. R. D. Ignatius Glatt	5		” Arthur Stefán		
” ” Josephus Rézbányay	5				
Lat:		208	Summa :		227

Nota! Rogantur RD. Parochi, ut pia oblates tempore *praefixo* mittere velint.

Ex oblatis Parochiarum	Pro Miss.		Ex oblatis Parochiarum	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
Abaliget	4		Translata:	264	52
Alsómocsolád	2	14	Dunaszekcső	24	77
Apar	9		Egerág	5	3
Babarc	6	16	Értény	19	19
Bakonya	2	72	Fadd	6	
Bár	1	40	Feked	1	
Baranyabán	25		Felsőireg	20	
Baranyakisfalud	1	70	Felsőmindszent (Bakóca 17·16)	5	
Baranyaszentgyörgy	3		Felsőnyék	6	14
Baranyaszentistván	3	55	Felsőszentmárton	5	80
Baranyavár	3		Garé		
Báta	4	32	Gödre	4	50
Bátaszék	15		Görcsöny	10	40
Bedeg	5		Grábócz	2	38
Bellye	3	70	Gyulaj	9	9
Beremend	10		Gyűd	2	
Berkesd	14		Harc	2	58
Bikal	2		Harkanovci	14	23
Bizovác	7	50	Hercegszöllős	8	50
Bogdása	7		Hetvehely	6	
Bonyhád	5		Himesháza	8	42
Bonyhádvarasd	4		Hírd	8	
Bölcske	4	79	Hosszuhetény	3	
Brodjanci	10	90	Hőgyész	31	
Bükkösd	5	10	Ibafa	4	20
Csepín	10		Izsép	4	
Cikó	3		Kajdacs	2	
Darázs	10		Kakasd	26	40
Dályok	10		Kányá	6	
Dárda	10	20	Kárász	10	
Diósberény	3	24	Keszü	10	12
Dolnji-Miholjac	4	52	Kisasszonyfa	3	
Dombovár	15		Kisdorog	5	80
Döbrőköz	28	8	Kiskőszeg	5	
Dunaföldvár	7	50	Kisszékely	4	32
'Dunakömlőd	3				
Lat:	264	52	Lat:	565	55

Ex oblatis Parochiarum	Pro Miss.		Ex oblatis Parochiarum	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
Translata :	565	55	Translata :	862	91
Kisvaszar	5	70	Nagyvejke	2	88
Kocsola	9		Nak	55	70
Koppányszántó	9	53	Németbóly	35	7
Köblény	8	03	Németi	6	
Kővágószöllős	14	56	Németkér	3	33
Kurd	10		Németmárok	7	
Lakócsa	10		Olasz	5	10
Lánycsók	5		Ozora	4	25
Lapáncsa	3		Pári	1	70
Laskafalu	14	33	Paks	15	
Lengyel	3	52	Pálfa	2	20
Lippó	4	42	Palotabozsok	15	90
Lovászhetény	2		Pécs székesegyház	17	
Lőcs	6	87	„ belváros	12	52
Magyarhertelend	20	40	„ budai külv.	28	
Magyarkeszi	15	65	„ szigeti küv.	12	
Magyarszék	7	30	„ Bányatelep	2	44
Magyarszentiván	5	54	Pécsvárad	4	
Majs	4		Pellérd	25	82
Mágocs	12	48	Pélonostor	10	12
Máriakéménd	13	66	Petrijevci	20	
Marijánci	6	16	Pincehely	15	74
Mecsekjánosi	3	80	Podgajci	5	32
Mecsekszabolcs	8	54	Püspökbogád	68	
Miszla	6	60	Püspöklak	12	
Mohács ad. s. Cruc.	7	60	Püspöknádasd	6	50
Mohács ad. s. Mich.	18		Püspökpuszta	2	50
Mozsgó			Püspökszentzsébet	2	
Mözs	4	47	Püspökszentlászló	2	
Mucsi	4	20	Rácmechske	3	17
Nagybicsérd	29		Rácpetre	10	94
Nagykónyi	8		Ráctöttös	4	2
Nagymányok	4		Rácváros	11	2
Nagynyárád	12		Radikovci	10	
Lat :	862	91	Lat :	1214	83

Ex oblatis Parochiarum	Pro Miss.		Ex oblatis Parochiarum	Pro Miss.	
	cor.	f.		cor.	f.
Translata :	1214	83	Translata :	1400	69
Regöly	20	33	Tamási	12	10
Sásd	4	36	Tengőd		93
Siklós	2		Tevel	6	10
Siklósbodony	8	20	Tolna	10	72
Simontornya	4		Vajszló	5	10
Sióagárd	22	54	Valpó	15	40
Sljivosevci	5		Várdomb	3	
Somberek	3	20	Vásárosdombó	16	
Sumony	6	50	Veliskovci	11	
Szabadszentkirály	10		Véménd	7	
Szajk	10		Viljevó	14	
Szakadát	3		Villány	20	
Szakály	11	83	Vókány	5	20
Szakcs	15	9	Vörösmart	8	76
Szalatnak	2		Závod	8	40
Szálka	2		Zomba	12	29
Szászvár	6				
Szebény	4	10			
Szekszárd-Ujváros	10	27	Lat :	1556	69
Szekszárd-Belváros	23	56			
Szentdienes	3	41	Cum oblatis cleri grem.		
Szentlászló	2	32	et censibus interc.	1610	80
Szentlőrinc	3	27	(c. 54·11 ob.)		
Szigetvár	2	88			
Lat :	1400	69			

II. Pro custodibus S. Sepulcri : Josephus Kuzmics 2 cor., Georgius Moransch 2 cor., Stephanus Horváth 2 cor., Carolus Erdélyi 2 cor., Alexander Gadó 2 cor., Antonius Mátay 2 cor., Stephanus Deutschbauer 2 cor., Ladislaus Charvát 2 cor., Pancratius Gombarovics 1 cor., Josephus Jozics 1 cor., Antonius Evetovics 1 cor., Vincentius Hajdinyák 1 cor., Ferdinandus Thán 1 cor., Julius Kőmüves 10 cor., Christophorus Vörös 2 cor. — Summa 33 cor.

III. Pro Societate S. Ladislai: *In civitate et districtu Qu-Eccles:* Ignatius Károly 4 cor., Sigism. Eger 1 cor., univ: 5 cor. — *II. Distr. Németi:* Joannes Kulcsár 2 cor., Ferdin. Csonka 2 cor., Ad. Horváth 2 cor., Martinus Molnár 2 cor. Steph. Stokinger 2 cor., Andreas Horacsek 2 cor., Franciscus Varga 2 cor., univ: 14 cor. — *III. Distr. Szt.-Lőrinc:* Franc. Krecht 2 cor., Steph. Ábrahám 2 cor., Ignatius Dreven 2 cor., Emericus Szabó 2 cor., Julius Tóth 2 cor., Abel Káin 2 cor., Ludovicus Beck 2 cor., Adalb. Csurda 2 cor., Geysa Ujváry 2 cor., univ: 18 cor. — *IV. Distr. Siklós:* Carolus Schultz 2 cor., Josephus Pál 2 cor., Eduardus Koch 2 cor. Josephus Kuhl 2 cor., Gerardus Kovács 2 cor., Camillus Kimmel 2 cor., Guil. Fuchs 2 cor., univ: 14 cor. — *V. Distr. Dárda:* — *VI. Distr. Baranyavár:* Aloysius Zádor 2 cor., Geysa Fridrik 2 cor., Michael Zsivkó 2 cor., Edm. Kirschane 2 cor., Steph. Krisztánics 2 cor., Theodorus Klein 2 cor., Desiderius Ujlaki 2 cor., Emericus Moyzis 2 cor., univ: 16 cor. — *VII. Distr. Mohács:* — *VIII. M.-Kéménd:* Dr. Joannes Frey 2 cor., dr. Ferdinandus Vörös 2 cor., Geysa Éber 2 cor., Ludovicus Liebbald 2 cor., Ant. Reisz 2 cor., Adamus Gött 2 cor., Aloysius Schmeller 2 cor., Adalb. Bundalla 2 cor., Josephus Szeitz 2 cor., Ludovicus Iselstöger 2 cor., Joannes Scharfenberger 2 cor., Colomannus Galambos 2 cor., Paulus Sebő 2 cor., univ: 26 cor. — *IX. Distr. Németbóly:* Antonius Schell 1 cor. 44 f., Camillus Plank 1 cor. 44 f., Dr. Conradus Heckenberger 1 cor. 44 f., univ: 4 cor. 32. — *X. Distr. Pécsvárad:* Adalbertus Schmidt 2 cor., — *XII. Distr. Gödre:* Balth. Kemény 2 cor., Ludov. Fájth 2 cor., Ludov. Horváth 2 cor., Matth. Rudolf 2 cor., Stephanus Fülöp 2 cor., Joseph. Szüts 2 cor., Joannes Polgár 2 cor., Joannes Cselenkó 2 cor., univ: 16 cor. — *XIII. Distr. Szigetvár:* Josephus Herger 1 cor. 44 f., Antonius Pataki 1 cor. 44 f., Henricus Dobos 1 cor. 44 f., Franciscus Hofmeiszter 1 cor. 44 f., Ed. Háj 1 cor. 44 f., Ferdin. Hirling 1 cor. 44 f., Eugen Gosztonyi 1 cor. 44 f., Carolus Hoffmann 72 f., Adalbertus Tolnai 1 cor. 44 f., Alex. Gedeon 1 cor. 44 f., Joannes Horváth iun. 72. f. univ.: 14 cor. 40 f. — *XI. Distr. Valpó:* — *XV. Distr. Miholjác:* Josephus Kuzmics 2 cor., Stephanus Horváth 2 cor., Carolus Erdélyi 2 cor., Georg. Moransch 2 cor., Alexander Gadó 2 cor., Stephanus Deutschbauer 2 cor., Antonius Mátay 2 cor., Andr. Czindery 1 cor., Georg. Gáspárics 1 cor., Ferdin. Haug 2 cor. univ: 8 cor. — *XVI. Distr. Bonyhád:* Josephus Klein 2 cor., Dr. Joannes Jozgics 2 cor., Aloysius Rausz 1 cor., Josephus Ander e 2 cor. univ : 7 cor. — *XVII. Distr. Dombóvár:* Geysa Frühwirth 2 cor., Carolus Hradek 2 cor., Eleuth. Nyárády 2 cor. Kocsola 2 cor., Julius Kőmüves 2 cor., Antonius Kovács 2 cor., Francisc. Vitkovics 2 cor. univ: 14 cor., — *XVIII. Distr. Értény:* Mathias Fölker 2 cor., Joseph Kovács 2 cor., Joannes Kövesdy 2 cor., Stephanus Kiss 2 cor., Emanuel Varga 2 cor., Sigism. Magyar 2 cor., Sigism. Offenmüller 2 cor., Paulus Francisics 2 cor., Andreas Kemény 2 cor., univ: 18 cor. — *XIX. Distr. Simontornya:* Georg. Fülöp 2 cor., Stephanus Mozolányi

2 cor., Mihaël Hangyály 1 cor., Fr. Schunk 2 cor., Constantinus Katus 2 cor., Carolus Pintér 2 cor., Ignatius Szántó 2 cor., Stephanus Palkó 2 cor., Josephus Fodor 1 cor. univ: 16 cor. — *XX. Distr. Dunaföldvár*: Dr. Geysa Onczay 2 cor., Emericus Biró 2 cor., Joannes Bereczk 2 cor., Stephanus Vajay 2 cor., Josephus Streicher 2 cor., Dr. Josephus Loncsár 2 cor. univ: 12 cor. — *XXI. Distr. Szekszárd*: Georgius Zányi 2 cor. — *XXII. Distr. Völgyeség*: Petrus Streicher 2 cor., Carolus Prikler 2 cor., Car. Major 2 cor., Vilhelm. Pévald 2 cor., Ladislaus Dubniczky 2 cor., Josephus Palkó 2 cor., Nic. Magyar 2 cor., Steph. Lerch 2 cor., Arpadus Pelcz 2 cor., Ludovicus Razgha 2 cor., univ: 20 cor. — **Summa gen.** 232 cor. 72 f.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 10-a Martii 1911.

Cancellaria Episcopalis.

CONSIGNATIO OBOLORUM PRO PRELO CATHOLICO.

Parochiae:	E fiscis Eccl.	A Parocho	A Cooperat.	A fidelibus	Summa		
	C.	C.	f.	C.	f.	C.	f.
Abaliget	—	—	—	—	3	—	3
Alsómocsolád	—	—	—	—	17	—	17
Apar	—	3	—	1	—	2	—
Babarcz	—	—	—	—	23	78	23
Bakonya	—	3	—	—	2	31	5
Bár	—	—	—	—	2	—	2
Baranyabán	—	—	—	—	40	—	40
Baranyakisfalud	—	—	—	—	2	20	2
Baranyaszentistván	5	3	—	—	3	—	11
Baranyaszentgyörgy	—	—	—	—	27	—	27
Baranyavár	—	2	—	—	2	29	4
Báta	20	5	—	—	3	13	28
Bátaszék	10	4	45	3	50	20	38
Bedeg	10	10	—	—	2	96	22
Bellye	—	—	—	—	5	50	5
Beremend	20	10	—	—	10	—	40
Berkesd	20	—	—	—	18	—	38
Bikal	—	—	—	—	4	20	4
Bogdása	—	—	—	—	16	50	16
Bonyhád	20	4	94	—	15	6	40
Bonyhádvarasd	—	—	—	—	2	78	2
Bölcске	20	2	—	—	2	22	24
Bükkösd	3	4	—	1	—	3	70
Czikó	11	5	—	—	8	94	24
Darázs	10	10	—	—	3	—	23
Dályok	10	10	—	—	6	—	26
Dárda	20	—	—	—	14	—	34
Diósberény	—	—	—	—	11	10	11

Parochiae:	E fiscis Eccl.	A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa		
	C.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	
Translata :								2090	99	
Nagymányok	—	—	—	—	—	8	—	8	—	
Nagynyárad	20	—	—	—	—	19	40	39	40	
Nagyvejke	—	—	—	—	—	3	—	3	—	
Nak	5	2	—	—	—	2	50	9	50	
Németbóly	—	—	—	—	—	72	—	72	—	
Németi	10	10	—	—	—	5	—	25	—	
Németkér	—	5	—	—	—	10	—	15	—	
Németmárok	9	2	—	—	—	3	—	14	—	
Olasz	6	10	—	6	—	28	12	50	12	
Ozora	—	—	—	—	—	30	—	30	—	
Pári	—	5	—	—	—	1	67	6	67	
Paks	—	—	—	—	—	63	—	63	—	
Pálfa	—	—	—	—	—	3	—	3	—	
Palotabozsok	9	2	—	—	—	4	80	15	80	
Pécsvárad	5	—	—	—	—	3	56	8	56	
Pécs székesegyház	50	—	—	—	—	435	35	485	35	
" belváros	20	19	83	—	—	60	17	100	—	
" budai külv.	20	—	—	—	—	22	—	42	—	
" szigeti külv.	—	—	—	—	—	102	60	102	60	
" bányatelep	—	2	94	—	—	7	6	10	—	
Pélmonostor	—	—	—	—	—	8	32	8	32	
Pellérd	10	100	—	—	—	26	57	136	57	
Pinczehely (Alapító tags. 1 2-re 100 cor.)	100	30	—	—	—	40	—	170	—	
Püspökbogád	—	—	—	—	—	60	—	60	—	
Püspöklak	15	5	—	—	—	5	20	25	20	
Püspöknádasd	—	—	—	—	—	7	—	7	—	
Püspökpuszta	—	—	—	—	—	2	—	2	—	
Püspöksenterzsébet	4	2	—	—	—	1	49	7	49	
Püspökszentlászló	—	—	—	—	—	12	—	12	—	
Ráczmecske	—	—	—	—	—	6	82	6	82	
Ráczpetre	22	—	—	—	—	15	93	37	93	
Rácztöttös	—	—	—	—	—	3	44	3	44	
Ráczváros	—	10	40	—	—	5	—	15	40	
Regöly	10	—	—	—	—	7	50	17	50	
								Lat. :	3703	66

Offerentes:	E fiscis Eccl.	A Parocho		A Cooperat.		A fidelibus		Summa	
	C.	C.	f.	C.	f.	C.	f.	C.	f.
Translata :								4573	90
Ord. S. Joannis de Deo								30	
Fr. Misericord.	—	—	—	—	—	30	—	30	—
Domus Ord. Cisterciensis	—	—	—	—	—	—	—	20	—
Distr. V.-A.-D. Pécsvárad	—	—	—	—	—	—	—	42	38
Kovács Josephus, testament.	—	—	—	—	—	—	—	18	—
Illmus ac Rssmus D.									
Stephanus Szeifricz	—	—	—	—	—	—	—	500	—
Illmus ac Rssmus D.									
Episcopus	—	—	—	—	—	—	—	10015	72
								Summa :	15200 00

Datum Quinque-Ecclesiis, die 31-a Octobris 1910.

Cancellaria Episcopalis.

KIVONAT

A PÉCSEGYHÁZMEGYEI ALAPITVÁNYI HIVATAL

1910.

ÉVI ZÁRSZÁMADÁSÁBÓL.

A FŐTISZTELENDŐ

EGYHÁZMEGYEI PAPSÁGOT ÉRDEKLŐ PÉNZTÁRAKRÓL.

BEVÉTEL

Aggpapi

K e l e t		T á r g y	T ö k e		K a m a t	
			korona	fill.	korona	fill.
Január	1	1909. évi maradvány	211.198	93	—	—
”	1	1910. évi kamat	—	—	9.064	95
Decemb.	31	Értékpapir kamatjai	—	—	1.233	20
		Bevétel :	211.198	93	10.298	15
		Kiadás :	—	—	10.298	15
		Maradvány:	211.198	93	—	—

A 211.198 kor 93 fill. tőke fedezete:

1. Telekkönyvileg biztosított kölcsön . . .	181.298	93
2. Magyar koronajáradék-kötvény . . .	11.300	—
3. $4\frac{2}{10}\%$ -os egyes. államkötvény . . .	18.600	—
<hr/>		
Összesen:	211.198	93

pénztár 1910.

KIADÁS

K e l e t	T á r g y	T ö k e		K a m a t	
		korona	fill.	korona	fill.
Decemb. 31	Nyugdijakra : bevételbe a papi nyugdijalap számadás 7-ik tétele alatt	—	—	10.298	15
	Összesen:	—	—	10.298	15

BEVÉTEL

Papi nyugdíj-

Tételszám	Kelet	T á r g y	Tőke		Kamat	
			korona	fill.	korona	fill.
1	Január	1 1909. évi maradvány . . .	489.622	20	11.187	24
2	"	1 1910. évi kamatok: 436332.92 K után 5% . . .	—	—	21.816	65
		39689.28 " 4 ^{1/10} % . . .	—	—	1.627	26
		6000 " 4% . . .	—	—	240	
3	Julius	12 Leitner Sándor ellát. dij téritménye	—	—	1.600	58
4	"	6 † Kovács József visszatérült nyugdija . . .	—	—	499	40
5	Novemb.	30 Leitner Sándor ellát. dij téritménye	—	—	800	
6	Decemb.	31 † Dulánszky Nándor püspök alapítványából . . .	2.500	—	—	
7	"	31 Járulékokból . . .	—	—	15.596	65
8	"	31 Értékpapirok után . . .	—	—	304	
9	"	31 Aggpapi pénztárból . . .	—	—	10.298	15
10	"	31 Tőkésített kamat . . .	2.916	—	—	
Adományok:						
11	Január	26 Blazsekovics István hagyatékából	9	—	—	38
12	"	26 Pratner Ferenc "	40	—	1	68
13	Április	6 Hirling Antal "	50	—	1	62
14	Május	14 Gehring Fülöp "	60	—	1	63
15	Szept.	28 Kovács József "	20	—	—	17
16	Novemb.	19 Antal György "	25	—	—	03
17	Decemb.	7 Megyéspüspök úr Öméltsága .	1.000	—	—	
18	"	7 Főtisztelendő Káptalan . . .	1.280	—	—	
		Bevételek:	497.522	20	63.975	44
		Kiadás:	22	20	47.948	45
		Maradvány:	497.500	—	16.026	99
A tőke fedezete:						
		1. Telekkönyvileg biztosított tőke	444.210	72		
		2. Értékpapirokban fekvő "	45.689	28		
		3. Magy. korona-járadék kötvény	7.500			
		4. Pécsi katholikus köri "	100			
		Összesen:	497.500	—		

alap 1910.

KIADÁS

Téteszám	T á r g y	Tőke		Illetmény		Kiadás		Kifizetendő hátralék		
		korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.	korona	fill.	
A) Nyugdíjak:										
1	T. Gianone Gyula 1909—1910 . . .	—	—	2500	—	2500	—	—	—	
2	T. Gruzling Ferenc	—	—	161	11	161	11	—	—	
3	T. Herr Ágoston	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
4	T. Haragó József	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
5	T. Pélm Kristóf	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
6	T. Erdélyi János	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
7	T. Rang Nándor	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
8	T. Ollé Fülöp	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
9	T. Fekete Sándor	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
10	T. Piszászits Ferenc	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
11	T. Bohuniczky Béla	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
12	T. Szántó Zsigmond	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
13	T. Kollár József	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
14	T. Márton Márton	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
15	T. Teppert József	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
16	T. Sipos Imre	—	—	2000	—	1500	—	500	—	
17	T. Szikora Ignác	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
18	T. Szalczer Sándor	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
19	T. Kovács József	—	—	1011	11	1011	11	—	—	
20	T. Holndonner Ferenc	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
21	T. Götz Sándor	—	—	2000	—	2000	—	—	—	
22	T. Gehring Fülöp	—	—	116	67	—	—	116	67	
23	T. Leitner Sándor	—	—	1000	—	1000	—	—	—	
B) Segélyek:										
				40788	89	40172	22	616	67	
1	T. Paulay Ferenc 1909—1910. . .	—	—	2003	89	1203	89	800	—	
2	Svercsics Domonkos	—	—	800	—	800	—	—	—	
C) Kikötött kamatok:										
1	Nt. Gruzling Ferenc 10.000 K 4 ^{1/10} /%	—	—	33	02	33	02	—	—	
2	Piros Róza 6000 K 4% 1909/10 . .	—	—	360	—	240	—	120	—	
3	László Teréz 5289.28 K 4 ^{1/10} /%	—	—	216	86	216	86	—	—	
4	Gauzer Anna 4400 K 4 ^{1/10} /%	—	—	180	40	180	40	—	—	
5	Glazer Mária 10.000 K 4 ^{1/10} /%	—	—	410	—	410	—	—	—	
6	T. Pfiszterer Emil 10.000 K 4 ^{1/10} /%	—	—	410	—	410	—	—	—	
D) Megtérítendő előleg:										
1	T. Leitner Sándor	—	—	866	66	866	66	—	—	
E) Idegen pénzek:										
1	† Matarics Péter örökösek . . .	22	20	—	—	—	—	—	—	
2	† Kovács József helyett Klein József	—	—	499	40	499	40	—	—	
F) Tökésítés:										
1	Tökésített kamat:	—	—	2916	—	2916	—	—	—	
		Összesen:	22	20	49485	12	47948	45	1536	67

Tanítói

BEVÉTEL.

Kelet		T á r g y	Tőke		Kamat	
			korona	fillér	korona	fillér
Január	1	1909 évi maradvány	55000	—	1433	90
”	”	1910 évi kamat	—	—	2750	—
Március	30	Czury József 1909. évre	—	—	10	50
Junius	25	Tamási vidéki néptanító egyesület	174	24	3	75
Dec.	31	Tőkésített kamat	825	76		
		Bevétel:	56000	—	4198	10
		Kiadás:	—	—	2872	85
		Maradvány:	56000	—	1325	30
A tőke fedezete:						
Telekkönyvileg biztosított tőke		56.000	—			

A tisztelendő plébánia-hivatalokat felkéri a Pécseyházmegyei alapítványi hivatal: ha netán a nyugdijasok közül valaki elhal, ezt a hivatallal közölni sziveskedjenek.

nyugdijalap 1910.

KIADÁS.

Kelet	T á r g y	T ö k e		K a m a t	
		korona	fill.	korona	fill.
Decemb. 31	Nyugdijasoknak	—	—	2047	09
" "	Tökésített kamat	—	—	825	76
	Összesen:	—	—	2872	85

Névjegyzéke a tanítói nyugdijalap illetményeseinek.

Sorszám		Évi illetmény	Sorszám	Évi illetmény	
				kor.	fill.
	I. osztály.				Áthozat: 1512 09
1	Kapossy György özvegye	100 —			
2	Jung Ferenc "	25 —			
3	Csizmadia Alajos "	200 —			
4	Harth Ignác "	128 76	17	II. osztály.	
5	Stein János örökösek	8 33	18	Weber Sebestyén özvegye	70 —
6	Heyer István özvegye	100 —	19	Schmeller József "	70 —
7	Szekeres Ágoston "	100 —	20	Horváth József "	70 —
8	Fuchs Simon "	100 —	21	Mezey József "	35 —
9	Czury József "	100 —	22	Kis Mihály "	70 —
10	Kiel Ágoston "	100 —	23	Moszbacher Antal "	70 —
11	Elter Ferenc "	100 —		Goszmann Ádám "	70 —
12	Petz András "	50 —			
13	Linczbauer Antal "	100 —		III. osztály.	
14	Farkas József "	100 —		Lambert János özvegye	
15	Kerner János "	100 —	24	1909/10-re	80 —
16	Rittlinger János "	100 —			
	Átvitel:	1512 09		Összesen:	2047 09

Pécsi magyar kath. egyetem 1910.

Kelet		Bevétel	Kamat		Tőke	
			korona	fillér	korona	fillér
Jan.	1	1909. évi maradvány			64645	63
"	1	1910. I. félévi kamat 5%	1599	89	—	—
"	1	1910. évi 4% kamat	10	—	—	—
"	5	Spies Ömél. adománya	2	01	100	—
Jul.	1	1910. II. félévi kamat	1612	39	—	—
Nov.	5	Dr. Hanuy Ferenc adománya	—	35	368	50
"	23	Adományok	—	11	32	—
"	26	Adományok	—	—	12	—
Dec.	31	Tökésített kamat	3224	75	3224	75
		1910. december hó 31-én	—	—	68382	88
A tőke fedezete :						
		Telekkönyvileg biztosított tőke . . .	—	—	68132	88
		Pécsi katholikus köri kötvény . . .	—	—	250	—
		Összesen :	—	—	68382	88

Pécs, 1911. évi december hó 31-én.

Müllherr Ferenc,
f. könyvezető.

Ezen számadásokat átvizsgáltuk, a főkönyvekkel és a naplókkal egyezők és helyesek.

Pécs, 1912. február hó 12-én.

Auguszt Ferencz,
igazgató.

Márkus Gyula,
számvevő.

Dr. Wurster József,
számvizsg. kanonok.

